

**PROTOKOL SA PAGTUGON
SA DOMESTIC AT FAMILY VIOLENCE NA
NARARANASAN NG
LESBIAN, GAY, BISEXUAL, TRANSGENDER,
AT INTERSEX (LGBTI) PERSONS
SA PILIPINAS**

OUTRIGHT
ACTION INTERNATIONAL

Human Rights for LGBTIQ People Everywhere.

EnGendeRights, Inc.
Asserting Gender Equality

**PROTOKOL SA PAGTUGON
SA DOMESTIC AT FAMILY VIOLENCE NA
NARARANASAN NG
LESBIAN, GAY, BISEXUAL, TRANSGENDER,
AT INTERSEX (LGBTI) PERSONS
SA PILIPINAS**

OUTRIGHT
ACTION INTERNATIONAL

Human Rights for LGBTIQ People Everywhere.

EnGenderRights, Inc.
Asserting Gender Equality

Quezon City truly appreciates the efforts of all those who worked on this Protocol. We, at Quezon City, welcome this Protocol to address domestic and family violence against LGBTI people. We are a city that cares for our LGBTI community and we continuously strive for the equality and non-discrimination of LGBTI people.

In an effort to provide an enabling environment for our LGBTI community, the Office of the Mayor (OCM) together with other stakeholders pushed for the enactment of the Quezon City Gender-Fair Ordinance where we penalize discrimination against LGBTI and we have provided affirmative acts to protect the rights of our LGBTI community. Recognizing the need to address the pervasive discrimination against LGBTI people, the OCM worked for the creation and establishment of the Quezon City Protection Center for Victim-Survivors of Gender-Based Violence and Abuse, a One-Stop-Shop Crisis center that provides services to women, children, and LGBTI people.

This Protocol will certainly enhance the capacities of our service providers in eliminating discrimination and violence against LGBTI people.

Together, let us strive to make Quezon City LGBTI-friendly.

MARIA JOSEFINA "JOY" BELMONTE
Mayor
Quezon City

PASASALAMAT

Ang protocol na ito na produksyon ng OutRight Action International at EnGendeRights, Inc. ay isinulat nina Ging Cristobal at Clara Rita Padilla. Layon nitong tugunan ang karahasan sa relasyon at pamilya (domestic violence and family violence) na na nararanasan ng lesbian, gay, bisexual, transgender, at intersex (LGBTI) persons, sa pamamagitan ng pagkakaloob sa mga service provider ng angkop at sensitibong kasanayan at impormasyon.

Ipinaaabot ng OutRight at EnGendeRights ang pagkalugod sa suportang ibinigay ng Australian Government – Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT)) sa pagtitiyak na matupad ang proyektong ito. Nais naming pasalamatan ang patuloy na pagtataguyod at pagsuporta ng Tanggapan ng Punong Lungsod ng Quezon City, Mayor Joy Belmonte at kanyang kawani, sa pangangalaga na ang mga karapatan ng LGBTI persons sa Quezon City ay itinataguyod at ipinagtatanggol sa proseso ng lokal na pamamahala sa Lungsod ng Quezon.

Natatanging pagkilala ang aming iginagawad kay Bb. Ruby Palma, tagapanguna at consultant ng Gender and Development Resource Coordinating Officer (GADRCO) at sa buong kawanihan ng GADRCO staff, at sa Philippine Psychological Association LGBTIQ Special Interest Group (PAP LGBTI-SIG) na pinamumunuan ni Bb. Bea Torre, Bb. Riyan Portuguez, Dr. Ronald Del Castillo, Dr. Vangie Castronuevo, at Prof. Yeng Gatchalian para sa kanilang pagkakasangkot sa pagsusulat, sa pag-aambag ng kabanata ukol sa mental health at pagsasagawa ng lektura sa aming pagsasanay.

Kami ay may utang na loob kay Ms. Marie Roño na tumulong sa proyektong ito sa higit pa sa aming inaasahan, at sa Quezon City Protection Center for Victim-Survivors of Gender-Based Violence and Abuse (QC Protection Center), sa Gender and Development (GAD) Coordinators, GAD Focal Persons at Barangay Councilors (Kagawad) mula sa mga Barangay ng Quezon City na nakatala sa ibaba, na nagbigay ng gabay, tutok at direksyon sa nilalaman ng protocol.

Alicia	Greater Lagro	Pansol
Balingasa	Holy Spirit	PESO
Camp Karingal	Kaligayahan	San Francisco Del Monte
Central	Masambong	Talipapa
Commonwealth	Nagkaisang Nayon	Valencia
Cubao	Nayong Kanluran	
Culiat	Novaliches proper	
Greater Fairview	Obrero	

TALAAN NG NILALAMAN

MENSAHE	2
PASASALAMAT	3
MGA AKRONIM (ACRONYMS)	7
I. PANIMULA SA LGBTI PROTOCOL	8
II. KONTEKSTO (RATIONALE)	10
III. PROTOCOL	11
KARAPATANG PANTAO, PANDAIGDIGANG BATAS AT ANG KONSTITUSYON NG PILIPINAS	12
PAG-UNAWA SA DISKRIMINASYONG BATAY SA SOGIE	
▪ Stigma, Pagkakahon, Pagkiling at Diskriminasyon	14
▪ Sekswal na Oryentasyon, Gender Identity, at Gender Expression (SOGIE)	16
▪ Diskriminasyon batay sa SOGIE	20
KARAHASAN SA RELASYON AT PAMILYA NA NARARANASAN NG LGBTI	
▪ Mga Porma ng Abuso	22
▪ Siklo ng Karahasan sa Relasyon	25
▪ Kapangyarihan at ang Control Wheel	26
▪ Mga Katangian ng Nagsasagawa ng Karahasan sa Relasyon at Pamilya	26
PAGKILALA SA ABUSIVE BEHAVIOR & PSYCHOLOGICAL BEHAVIOR NG NANG-AABUSO	
▪ Mapang-abusong Gawi dulot ng Pangkaisipan o Psychiatric Disorder	27
▪ Karahasan at Abuso bilang Natutunang Gawi	28
▪ “Batterer Mentality”	29
EPEKTO SA LGBTI NG KARAHASAN SA RELASYON AT TAHANAN	
▪ Bakit Patuloy na Nagaganap ang Abuso at Karahasan	30
▪ Ano ang Pumipigil sa mga LGBTI persons na Biktima na Umalis sa Sitwasyon	31
▪ Epekto ng Abuso at Karahasan	31
▪ Assessment ng Sitwasyon, Panganib at Trauma	31
▪ Suicide sa mga kabataang LGBTI persons	31
▪ Limitadong Oportunidad	31
HANDLING FAMILY VIOLENCE & DOMESTIC VIOLENCE INVOLVING LGBTI PERSONS	
▪ Papel ng mga Service Providers sa Pagkakaloob ng mga Serbisyong SOGIE-Responsive	32
▪ 9 Intervention Guidelines para sa mga Service Providers	32
○ Humingi ng Informed Consent	32
○ Impormasyon tungkol sa biktimang LGBTI persons at nang-abuso	33
○ SOGIE ng biktima at ng nang-aabuso	33
○ Assessment ng Relasyon	33
○ Magtanong hinggil sa pagbabahagi (disclosure), pagtanggap at suporta bilang LGBTI person	33
○ Pagdodokumento ng Pangyayari at mga Porma ng Karahasan	34
○ Assessment ng mga pangangailang ng LGBTI victim-survivor	35
○ Mga Mensahe para sa victim-survivor	35

○ Mga Angkop na Tugon	35
▪ 10 Guidelines sa Pakikipanayam sa LGBTI victim-survivors	36
▪ Tamang Pagtatanong tungkol sa SOGIE	37
▪ Pagsala (screening) ng Biktima at Nang-aabuso sa mga Kaso ng Karahasan sa Relasyon na Kinasasangkutan ng LGBTI persons	38
AFFIRMATIVE COUNSELING AT PSYCHOLOGICAL FIRST AID PARA SA LGBTI PERSONS	
▪ Bakit kailangan natin ng LGBTI-Inclusive na Psychological First Aid (PFA)	39
▪ Psychological First Aid (PFA)	45
▪ Layunin ng PFA: Look, Listen & Link	46
▪ Self-Care o Pangangalaga sa Sarili para sa PFA Providers	50
▪ Paano Makipag-usap at Magbigay ng Psychological First Aid (PFA)	51
▪ Affirmative Counseling: Paano Hawakan ang Kaso ng LGBTI Victim-survivors ng Domestic at Family Violence	60
MGA PAGPIPILIAN NG LGBTI VICTIM-SURVIVORS	
▪ 8 Remedyo Para sa LGBTI victim-survivors	65
▪ 9 Hakbang sa Pagtulong sa LGBTI VICTIM-SURVIVORS	66
▪ Barangay	67
○ Mga Remedyo mula sa Barangay	
○ Gawain ng Barangay	
○ Tungkulin sa Pag-uulat ng mga Opisyal ng Barangay	
▪ Remedyo Mula sa Gender-fair Ordinance ng Lungsod Quezon	68
○ Papel ng Barangay VAWC Desk sa ilalim ng Gender-Fair Ordinance	
○ Papel ng PNP VAWC Desk/Human Rights Desk sa ilalim ng Gender-Fair Ordinance	
▪ Court, Civil, Special or Provisional Remedies	68
○ Mga Krimen kaugnay ng Karahasan sa Relasyon at Pamilya	68
○ Mga Remedyo para sa mga Bata o Biktimang menor-de-edad	71
○ Mga Remedyo sa Ilalim ng Child and Welfare Code	71
○ Daloy ng Criminal Procedure	
○ Pagtatala, pag-uulat at Imbestigasyon ng mga Abuso sa Bata	
▪ Mga Remedyong Administratibo	73
▪ Mga Remedyo sa Ilalim ng Commission on Human Rights (CHR)	73
MGA KASONG KINAPAPALOOBAN NG MGA LGBTI AT MGA PAGPIPILIAN SA PAGTUGON	74
▪ Family Violence cases & Intervention	74
▪ Domestic Violence cases & Intervention	78
▪ Sexual Violence cases & Intervention	80
▪ Parents as Abusers	81
▪ Sexual Violence Cases Kung Saan ang LGBTI person ang nang-abuso	81
PROTECTION CLAUSES	82
▪ Proteksyon ng Nagrereklamo sa Ilalim ng mga Pambansang Batas	
▪ Proteksyon ng Nagrereklamo sa Ilalim ng Quezon City Gender Fair Ordinance	
▪ Proteksyon ng Nagbibigay ng Serbisyo mula sa Pananagutan	

▪ Iba pang Proteksyon ng Nagbibigay ng Serbisyo/Mga Taong Tumutulong	
PAGIGING PRIBADO AT KUMPIDENSYAL	85
PREVENTION AT PAG-MONITOR SA LGBTI NA VICTIM-SURVIVORS	87
IV. ANNEXES	
▪ ANNEX A – Direktoryo ng mga Serbisyo	89
▪ ANNEX B – Quezon City Protection Center	92
▪ ANNEX K – Mga Forms	93
○ Halimbawa ng Barangay Protection Order (BPO)	
○ Halimbawang Aplikasyon para sa BPO	
○ Consent Form	
○ Intake Form	97
○ Referral Slip	
○ Halimbawa ng Reklamo para sa Kasong Kriminal	
○ Halimbawa ng Sinumpaang Salaysay sa harap ng Pulisya	
▪ ANNEX D – Talangguhit ng mga Krimen sa Ilalim ng mga Pambansang Batas	106
▪ ANNEX E – Mga Remedyo sa Ilalim ng QC Gender-Fair Ordinance	112
○ Proseso ng Aplikasyon para sa BPO	
○ Proseso ng Pagsasaayos ng QCPC	
○ Proseso ng Pagsasampa ng Reklamo sa sa Quezon City Pride Council	
○ Proteksyon ng Nagrereklamo sa ilalim ng QC Gender Fair Ordinance	
▪ ANNEX G – Makatutulong na Ebidensya sa mga Kaso ng Karahasan sa Relasyon at Pamilya ng Biktimgang LGBTI	114
▪ ANNEX H – Barangay Council for the Protection of Children	114
▪ ANNEX I – Talangguhit ng Proseso para sa mga Kasong Kriminal	116
▪ ANNEX L – Quezon City Social Hygiene Clinics	117

ACRONYMS

AFP	Armed Forces of the Philippines
BCPC	Barangay Council for the Protection of Children
BPO	Barangay Protection Order
BPSO	Barangay Public Safety Officer
CHR	Commission on Human Rights
C/MSWDO	City/ Municipal Social Welfare and Development Office
CEDAW	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against
CHR	Commission on Human Rights
CSC	Civil Service Commission
DILG	Department of the Interior and Local Government
DOJ	Department of Justice
DSWD	Department of Social Welfare and Development
GAD	Gender and Development
GBV	Gender Based Violence
LBT	Lesbian, bisexual women and transgender
LGBT	Lesbian, gay, bisexual and transgender
LGBTI	Lesbian, gay, bisexual, transgender, and intersex
LGU	Local Government Unit
MeTC	Metropolitan Trial Court
MTC	Municipal Trial Court
NAPOLCOM	National Police Commission
RTC	Regional Trial Court
SOGIE	Sexual orientation, gender identity, and gender expression
VAW	Violence Against Women
VAWC	Violence Against Women and Children
WCPD	Women and Children's Protection Desk
WHRC	Women's Human Rights Center

INTRODUKSYON SA LGBTI PROTOCOL

Ang mga Lesbian, gay, bisexual, transgender, at intersex (LGBTI) persons ay dumaranas ng karahasan, abuso at diskriminasyon sa kanilang sariling pamilya, paaralan, lugar ng trabaho, kalsada at iba pang pook. Nakapipinsala sa victim-survivor ang karahasan sa relasyon at pamilya dahil ito ay ginawa ng kapamilya, ng taong nakatira sa parehong tahanan (family violence), o ng isang karelasyon (domestic violence). Maaaring ito ay isang akto o serye ng mga akto na maaaring makaapekto nang negatibo sa buong buhay ng victim-survivor.

Ang *access to service and justice* ay nananatiling mahirap dahil matindi pa rin ang diskriminasyon sa mga LGBTI persons ng lipunan. At dahil ang pangangasiwa ng mga kasong kinapapalooban ng mga LGBTI persons ay hindi kasama sa protocol ng Gender and Development (GAD) handbook na ipinatutupad sa buong Pilipinas, malaki ang pagkakataon na makaranas ang mga LGBTI persons ng hindi sensitibo, mababa ang kalidad at hindi angkop na serbisyo kapag sila ay humingi ng tulong pag nakaranas ng domestic and family violence. Ang mga negatibong karanasan mula sa mga service providers ay malamang na nakakapigil at nakakapangpahina ng kalooban na humingi ng tulong sa hinaharap.

Layunin ng Protocol na ito na tugunan ang karahasang sinasapit ng mga LGBTI persons sa kamay ng kanilang kapamilya, ng kasama sa tahanan, o ng karelasyon, na maaaring mangyari sa loob o labas ng tirahan. Nais ng Protocol na ito na palakasin ang mga serbisyo at access sa justisya at katarungan ng mga LGBTI persons kapag sila ay nakaranas ng domestic and family violence, sa pamamagitan ng pagkakaloob sa kanila ng skills para makapagbigay ng competent and appropriate care and service.

tinutugunan ng protocol na ito ang mga pagkukulang sa serbisyo at nakatuon ito sa mga service providers sa lungsod at sa Barangay, laluna ang mga VAWC Desk Officer, mga GAD Focal person, mga kasapi ng Lupong Tagapamayapa, Barangay Council for the Protection of Children (BCPC), at ang Barangay Public Safety Officer (BPSO).

Ipinagkakaloob ng LGBTI protocol ang mga sumusunod para sa mga service providers:

- Kaalaman sa sekswalidad, mga isyu ng karapatang pantao, sexual orientation, gender identity, and gender expression (SOGIE), na pangunahing may kinalaman sa mga LGBTI persons,
- Mga kasanayan sa pagtukoy ng mga kaso ng domestic and family violence na nararanasan ng mga LGBTI persons,
- Maunawaan ang mga balakid sa pagkakamit ng mga serbisyong natatangi sa LGBTI community tungkol sa domestic and family violence,
- Magbigay ng guidance sa pangangasiwa ng mga kaso, gamit ang nararapat na batas, sa pagtugon ssa mga medikal at psycho-social needs ng mga victims-survivors ayon sa mga kautusan ng Quezon City,¹ sa pamamagitan ng paglikha ng ligtas at malusog na kapaligirant para LGBTI sexual assault and battered victims, at kung paano ang pinakamahusay na pagtulong sa kanila batay sa pangangailangan,
- Matukoy ang mga paraan mapataas ang awareness at outreach sa mga LGBT persons na sexual and domestic violence sa komunidad, at

¹ENDNOTES

Ord. No. 2357, Series of 2014, Section 6 and section 8.

- Magbigay ng skills para sa epektibong pagpigil, pagdodokumento, pag-iimbestiga at pag-momonitor ng mga kaso ng domestic and family violence laban sa mga LGBTI persons, tungo sa ganap na pagwawakas ng diskriminasyon at abuso laban sa mga LGBTI persons.

Ang Protocol na ito ay ipinalaganap sa Lungsod ng Quezon, bilang pagkilala sa mga tungkulin ng estado at pagtalima sa ordinansa hinggil sa diskriminasyon ng Quezon City, mas kilala bilang “Quezon City Gender-Fair Ordinance” (Ordinance no. SP-2357)² upang aktibong magsikap tungo sa pagwawakas ng lahat ng porma ng diskriminasyon at pagtataguyod ng kapantayan, dignidad at buong paggalang sa karapatang pantao ng mga LGBTI persons. sa ilalim ng nasabing ordinansa, ang Barangay Violence Against Women and Children (VAWC) desks ang siyang mangangasiwa ng mga usaping SOGIE.

Isinabatas din ng Lungsod ng Quezon ang inamyendahang “Gender and Development Code”³ kung saan nakasaad na ang mga BPSOs ay dapat pumailalim sa pagsasanay hinggil sa karahasan batay sa kasarian o gender-based violence (GBV). Samantalang nagkaloob na ng mga workshops at pagsasanay sa mga Gender and Development (GAD) Focal Persons hinggil sa gender-based violence na kasama ang mga usapin ng mga LGBTI, walang pang partikular na patakaran o protocol na gagabay sa lahat ng mga opisyal ng barangay at mga kawani ng GAD sa paghawak ng mga kasong kinapapalooban ng mga LGBTI persons sa komunidad.

²Inaprubahan nuong November 28, 2014. Ang Implementing Rules and Regulations naman ay inaprubahan nuong December 10, 2015.

³ Ordinance 2501, Series of 2016 na inaprubahan nuong May 16, 2016 amending Ordinance 1401, Series 2004.

KONTEKSTO/DAHILAN

Lumilikha ng pagkamuhi o galit ang mga negatibong pagkakahon (stereotypes) at pagkiling (prejudice) ng lipunan laban sa mga LGBTI persons. Ito ay nadarama at maaaring makaapekto sa kanilang sariling pamilya o kahit sa karelasyon. Pinapalakas nang homophobia, biphobia at transphobia ng mga marahas na krimen laban sa mga LGBTI persons. Kapag humihingi naman ng tulong, serbisyo at katarungan ang mga LGBTI persons, sila ay nakararanas din ng pangungutya at diskriminasyon.

Ayon sa United Nations at sa Philippines Constitution, lahat ng tao ay ipinanganak na malaya at pantay sa iba. Dapat itaguyod ang batayang karapatang pantao ng bawat isa anuman ang sexual orientation, gender identity and expression (SOGIE). Hindi maikakait sa mga LGBTI persons ang parehong karapatan sa pagkakapantay-pantay at kawalan ng diskriminasyon katulad ng sa lahat ng mamamayang Pilipino; kung kaya, ang ating mga batas, patakaran at practices ay dapat magtiyak na ang kanilang mga karapatang ito ay napangangalagaan.

Ang mga karapatan ng mga LGBTI persons sa pagkakapantay-pantay at kawalan ng diskriminasyon ay kinikilala ng United Nations (UN) international human rights treaties na nilagdaan at pinagtibay ng Pilipinas, tulad ng International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR), International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (CERD), Convention Against Torture (CAT), Convention on the Rights of the Child (CRC) and Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD).

Bilang estadong pumirma sa mga tratadong ito, ang Pilipinas ay may kaukulang obligasyon na magpasa ng mga batas at magpatupad ng mga programa.

Kasama sa Magna Carta of Women (RA 9710 or MCW) ang Artikulo 1 ng CEDAW na nagbibigay-kahulugan sa diskriminasyon laban sa kababaihan bilang

- “anumang pagtatangi, paghihiwalay o pagpipigil, na may epekto o layuning makapinsala o mapawalang bisa ang pagkilala, pagtamasa o paggamit ng kababaihan, anuman ang kanyang katayuan sa pag-aasawa, batay sa pagkakapantay-pantay ng kalalakihan at kababaihan, ng kanyang karapatang pantao at mga batayang kalayaan sa pampulitika, pang-ekonomiya, panlipunan, kultural, sibil at iba pang larangan”ⁱ at particular na kinikilala ang magkakaibang sexual na oryentasyon at malalapit na mga relasyon.”ⁱⁱ

**PROTOKOL SA PAGTUGON
SA DOMESTIC AT FAMILY VIOLENCE
NA NARARANASAN NG MGA
LESBIAN, GAY, BISEXUAL, TRANSGENDER,
AND INTERSEX (LGBTI) PERSONS
SA PILIPINAS**

KARAPATANG PANTAO, INTERNATIONAL LAW AT ANG PHILIPPINE CONSTITUTION

LAHAT NG TAO AY IPINANGANAK NA MALAYA AT PANTAY dahil sila ay may mga karapatang pantao. ANG KARAPATANG PANTAO ay para sa lahat, anuman ang kasarian, lahi, gender, sexual orientation, gender identity, relihiyon at paniniwala.

Pinirmahan ng Pilipinas ang **United Nations' Universal Declaration of Human Rights (UDHR)**, na nagsasaad na

- ✓ “ang lahat ng tao ay ipinanganak na malaya at pantay sa dignidad at karapatan”³ at
- ✓ “bawat tao ay karapat-dapat sa lahat ng karapatan at Kalayaan... nang walang anumang pagtatangi, tulad ng lahi, kulay, kasarian, wika, pananampalataya, pampulitika o iba pang kuru-kuro, pinagmulang bansa o lipunan, ari-arian, kapanganakan o iba pang katayuan.”⁴

Isinasaad sa **Artikulo 2** ng **International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)** na “Bawat Estadong Partido sa kasalukuyang Kasunduan ay nagkakaisang igalang at tiyakin sa bawat indibidwal sa teritoryo nito at ayon sa hurisdiksiyon nito, ang mga karapatang kinikilala sa kasalukuyang Kasunduan, nang walang anumang pagtatangi, tulad ng lahi, kulay, kasarian, wika, pananampalataya, pampulitika o iba pang kuru-kuro, pinagmulang bansa o lipunan, ari-arian, kapanganakan o iba pang katayuan.”

Isinasaad sa **Article 2** ng **International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)** na “Ang mga Estadong Partido sa kasalukuyang Kasunduan ay nagkakaisang garantiyahan na ang mga karapatang ipinapahayag sa kasalukuyang Kasunduan ay tatamasahin nang walang anumang uri ng diskriminasyon ayon sa lahi, kulay, kasarian, pananampalataya, pampulitika o iba pang kuru-kuro, pinanggalingang bansa o lipunan, ari-arian, kapanganakan o iba pang katayun.”

Nuong 2007, isang grupo ng mga eksperto sa karapatang pantao ang bumalangkas ng **Yogyakarta Principles on the Application of Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity**. Tinukoy ng Yogyakarta Principles ang obligasyon ng mga Estado na igalang, protektahan at ipatupad ang mga karapatang pantao ng lahat, anuman ang sekswal na oryentasyon o gender identity.

Ayon sa UDHR at sa Vienna Declaration and Program of Action in 1993, ang karapatang pantao ay kinatatangian ng sumusunod:

Dahil pumirma ang Pilipinas sa mga treaty o kasunduan ng UN, naging Partido ang estado. Ibig sabihin, ang gobyerno ng Pilipinas ay may tatlong obligasyon sa kanyang mamamayan:

- **IGALANG (RESPECT) ANG KARAPATANG PANTAO.**
Kinakailangan na ang pamahalaan ay umiwas sa anumang pagkakait o pagharang sa pagkakamit ng mga karapatan ng mga LGBTI, o hindi dapat lumabag sa mga LGBTI rights.
- **IPAGTANGGOL (PROTECT) ANG KARAPATANG PANTAO.**
Hinihingi nito na ang pamahalaan ay magsagawa ng mga hakbang upang pigilan ang mga paglabag at magtakda na kaparusahan sa mga paglabag, at
- **IPATUPAD (FULFILL) ANG KARAPATANG PANTAO.**
Kinakailangan na ang pamahalaan ay magsagawa ng nararapat na hakbang na lehislatibo, pang-judicial, administratibo, budgetary, pang-ekonomiya at iba pang pamamaraan sa pinakahigit na kakayanin ng mga rekurso upang tiyakin na nakakamit ng mga LGBTI persons ang kanilang mga karapatan.

STIGMA, PAGKAKAHON, PAGKILING AT DISKRIMINASYON

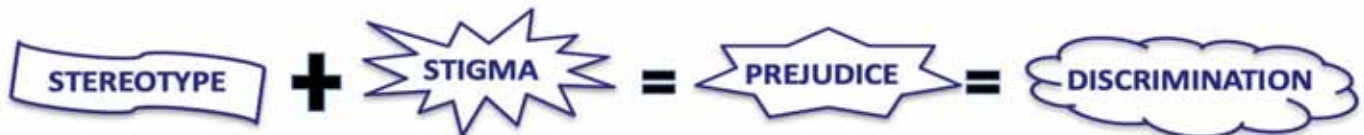
(Stigma, Stereotype, Prejudice and Discrimination)

Upang maging epektibong service provider sa mga LGBTI persons, mahalagang matukoy ang mga kasalukuyang hadlang na pumipigil sa epektibong pakikitungo sa mga LGBTI persons at sa mga isyung kanilang kinakaharap sa lipunan.

Sa bawat komunidad, may mga roles kung saan kinakahon ang bawat tao kung paanong kumilos, mag-isip at makitungo sa komunidad. Ang problema sa mga itinakdang roles ay nililimitahan nito ang maaari at di maaaring gawin. Ito ang tanging mga gampanin at papel para sa isang grupo ng tao at sa pagkakataong di mo ito gampanan, ikaw ay excluded o di sinasali, di pantay ang turing o pagkakaitan ng paggalang. Kasama sa mga panlipunang papel na ito ang mga inaasahan sa tao, batay sa kanyang kasarian, at tinatawag na “gender roles.” Ito ay naiimpluwensyahan ng relihiyon, mga batas at mga tradisyon.

Ang ating pagtrato sa tao ay madalas batay sa roles na nilikha ng lipunan at kung paanong ang tao ay sumusunod o hindi sa mga itinakdang roles. Ipinakikita sa diagram sa ibaba kung ano ang madalas na reaksyon kapag ang tao ay di sumunod sa inaasahang roles batay sa kasarian.

Dahil sa kanilang sexual orientation, gender identity, at gender expression (SOGIE), ang mga LGBTI persons ay nakararanas ng diskriminasyon na nag-uugat sa negatibong pagkakahon sa tao at sa di nila pagsunod sa gender roles na dikta ng lipunan gaya ng itsura, pagkilos at kung sino ang dapat mahalina o kanino dapat makipagrelasyon ang isang kasarian. Ang buhay ng mga LGBTI persons ay nagiging mas mahirap kung sila ay humaharap sa abuso, diskriminasyon at karahasan mula sa kanilang pamilya at mga mahal sa buhay.

HALIMBAWA: Narinig mo ang iyong pamilyang nagsasabi na ang mga bakla ay pedophiles.

STEREOTYPES Ang mga stereotype ay mga pagsasalarawan at pagtatakda ng katangian na awtomatikong idinidikit sa isang tao o grupo ng tao.

Ang pagkakahon o pag-stereotype ay mula sa relihiyon, kultura at tradisyon na ipinalalaganap ng mga pamilya, komunidad, paaralan, midya, batas at iba pang institusyon

HALIMBAWA: May Nakita kang bakla na hawak ang kamay ng isang batang lalaki at inisip mo agad na siya ay isang pedophile.

STIGMA Ang stigma ay negatibong tatak na ipinapalagay sa isang tao o grupo ng tao, batay sa kung ano ang katanggap-tanggap at hindi sa lipunan.

HALIMBAWA: Nakaramdam ka agad ng galit sa bakla, nang di iniisip na maaaring ito ay kanyang anak.

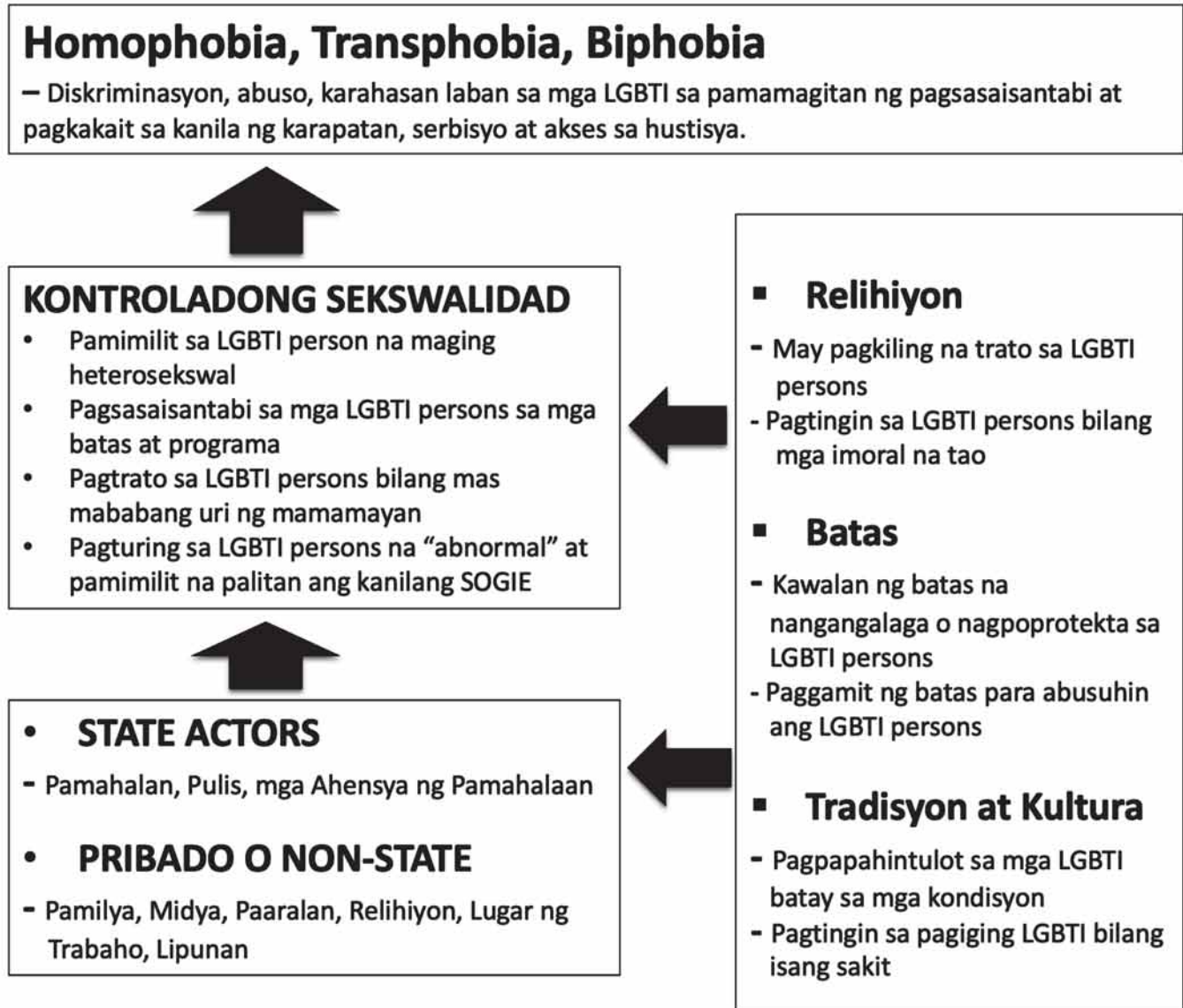
PREJUDICE Ang pagkiling ay negatibong aktitud o ugali at pakiramdam sa pagkakataong ating hinusgahan ang isang tao gamit ang pagkakahon o stereotype at stigma kahit may impormasyong magpapatunay na ang pagkakahon at stigma ay mali.

HALIMBAWA: Ayaw mong magkaroon ng baklang guro ang iyong anak para pangalagaan siya mula sa mga bakla.

DISCRIMINATION Ang diskriminasyon ay ang pagmamaliit at negatibong pagtrato sa isang tao o isang grupo ng tao.

Diskriminasyon din kung pinagdududahan mo ang kakayahan, talino, prinsipyo at pagpapahalaga ng isang tao o grupo ng tao o sector

Makikita sa diagram sa ibaba kung paanong ang relihiyon, mga batas at tradisyon ay negatibong nakaiimpluwensya sa state at non-state actors sa pagkontrol sa sekswalidad ng lahat ng tao na nagreresulta sa diskriminasyon, karahasan at abuso laban sa mga LGBTI persons.

SEXUAL ORIENTATION, GENDER IDENTITY, AT GENDER EXPRESSION (SOGIE)

SEX

Kasarian nang ipinanganak ang isang tao (sex at birth). Ang mga kategorya ay **male, female, o intersex**.

INTERSEX person (dating tinatawag na *hermaphrodite*)

Mga taong ipinanganak na may sex characteristics (katulad ng genitals, gonads at chromosome patterns) na di makakategorya sa binary na konsepto ng male o female na mga katawan.⁵

Ang intersex person ay maaring may isa or higit pa ng mga sumusunod na katangian:

1. Ang mga male o female sex organ ay di maihalintulad sa tipikal na sex organ ng lalaki o babae,
2. Kapwa naroroon ang sex organ *male* at *female*,
3. May itsurang babae subalit may *male sex organ*, may itsurang lalaki subalit may *female sex organ*, o
4. Kung ang babae ay may XX na chromosomes, at ang lalaki ay may XY chromosomes, ang intersex ay may kombinasyon ng pareho: XXY, YYX, XYX, etc.

Dahil sa panlipunang kaisipan ng dalawa lamang ang kasarian, *male* at *female*, at dahil sa pressure sa mga magulang na sumang-ayon ang kanilang anak na intersex sa pagiging *male* o *female*, maraming intersex na sanggol ang sapilitang napapailalim sa operasyong di na maiwawasto, madalas ay di kinakailangan, at walang pahintulot upang maikategorya bilang *male* o *female*.

Iginigiit ng mga intersex activists na sila mismo ang dapat magdesisyon sa edad na sapat na upang makagawa ng informed decision, kung sila ay paiilalim sa operasyon o hindi.

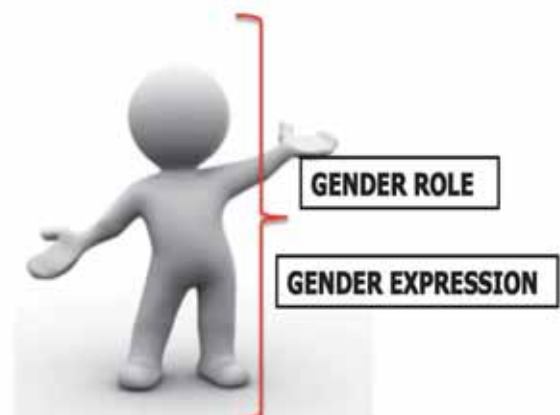
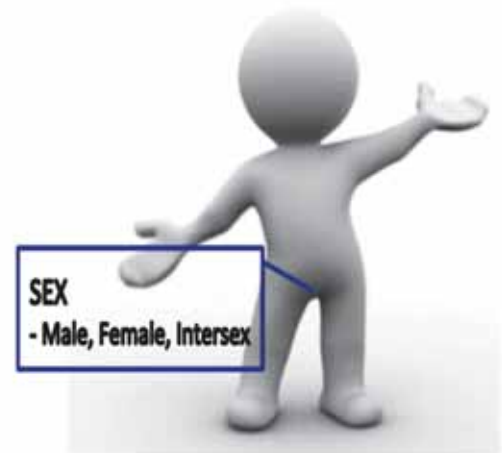
GENDER

Ito ay kalipunan ng mga attitudes, pakiramdam at kilos na idinidikit sa sex ng isang tao. Ang pagkilos na tinuturing na katugma sa cultural expectations sa kanya ay tinatawag na gender-normative; at ang mga pagkilos na di ayon sa cultural expectations ay tinatawag na gender non-conformity.

GENDER ROLE

Ang mga roles na batay sa kasarian ay mga tradisyunal na inaasahan sa kilos sa lalaki at babae, na itinakda at dinikta ng lipunan sa pamamagitan ng kultura at mga panlipunang institusyon sa isang particular na panahon at lugar.

Traditionally, kung ikaw ay ipinanganak na lalaki, aasahan ng lipunan na ikaw ay kikilos sa paraang tinatawag na *masculine* o panglalaking kilos, at kung ikaw ay ipinanganak na babae, aasahan na ang iyong itsura ay iyong idiniktang *feminine* o pambabae.

GENDER EXPRESSION

Ang tao ay nagpapahayag ng kanilang gender roles sa pamamagitan ng kanilang pananamit, kilos, pagsaalita, at inklinasyon. Sinumang taong di sumusunod sa itinakdang papel o pagpapahayag ng lipunan para sa isang kasarian ay inaabuso o nakararanas ng diskriminasyon.

Sa ibang tao, ang kanilang gender role at gender expression ay pareho. Halimbawa ay lalake na may male gender role at gender expression na naihahayag ito ng walang sagabal. Ang mga LGBTI person din ay may gender roles pero kadalasan, kailangan kontrolin ang gender expression para di maabuso, makararanas ng diskriminasyon o karahasan.

GENDER IDENTITY

Tumutukoy ito sa pansariling pang-unawa at pakiramdam kung ang isang tao ay lalaki o babae. Ang gender identity ng isang tao ay personal na desisyon ng isang tao ayon sa kanyang pakikiramdam sa katawan at iba pang ekspresyon ng kasarian, kasama ang pananamit, pananalita at mannerism.⁶

Maaaring ang isang tao ay kilalanin ang sarili bilang lalaki, babae, transgender, queer o non-gender-binary, na maaaring tugma o hindi sa gender roles na tinakda ng lipunan.

CISGENDER PERSON

Ay taong ang gender identity, kilos at ekspresyon ay angkop sa inaasahan ng lipunan sa pagkalalaki o pagkababae.

Ang cisgender male ay taong pinanganak na lalake at may male gender identity.

Ang cisgender female ay taong pinanganak na babae at may female gender identity.

TRANSGENDER PERSON

Ay taong ang gender identity, kilos at ekspresyon ay naiiba sa inaasahan ng lipunan sa pagkalalaki o pagkababae.

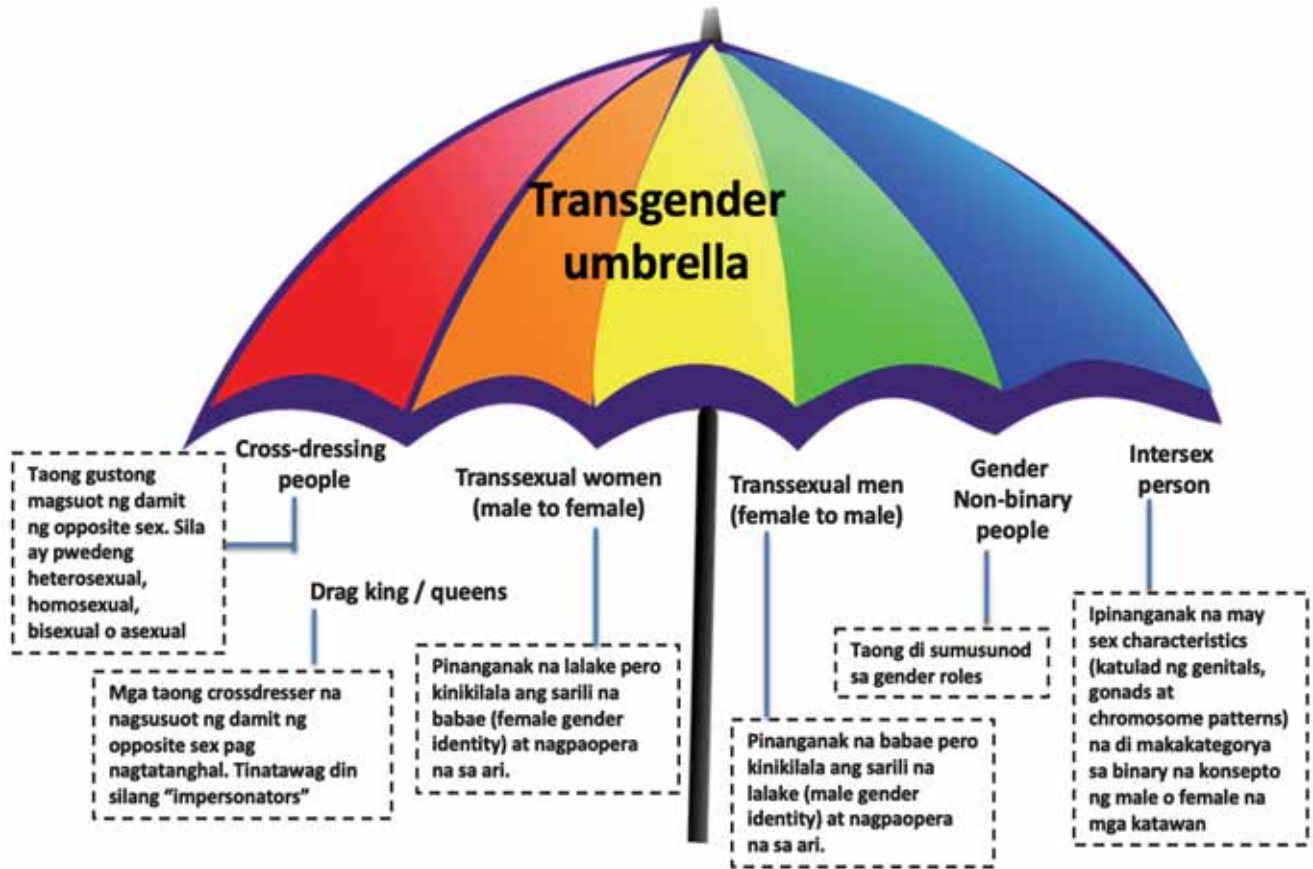
Ang transgender woman ay pinanganak na lalaki subalit kinikilala o nagpapahayag sa sarili bilang babae.

Ang transgender man ay pinanganak na babae subalit kinikilala o nagpapahayag sa sarili bilang lalake.

Ipinahahayag ng mga transgender ang kanilang kasarian sa maraming paraan:

- Pagpapalit ng katawan sa pamamagitan ng operasyon o medical na paraan upang ipagtibay ang kanilang gender identity.
- Pagpapalit o hindi sa kanilang kaanyuan o appearance.
- Pagpapalit ng pangalan sa kapanganakan.
- Ang paraan ng pagpapahayag ng isang transgender person ay personal sa bawat tao; walang isang paraan ng pagiging transgender.
 - Pwedeng ang transgender woman ay mayroong masculine na gender expression pero kinikilala pa rin ang sarili na babae.
 - Pwedeng ang transgender man ay mayroong feminine na gender expression pero kinikilala pa rin ang sarili na lalake.
- Ang isang transgender person ay pwedeng magkaroon ng alin mang sexual orientation. Maaaring ituring ang sarili bilang heterosexual/*straight*, *gay*, lesbyana, bisexual, asexual o wala sa alinman dito, o iba pa.

Ang TRANSEXUAL PERSON ay madalas nakakaramdam ng kawalan ng ginhawa sa katawan nila, at naghahanap ng paraan upang baguhin ang katawan sa pamamagitan ng hormones at/o surgical operation upang mapalapit ang kanilang katawan sa kanilang gender identity.

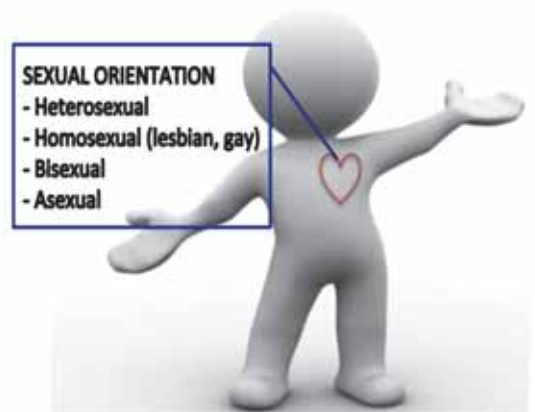

Gender Transition (dating tinatawag na sex reassignment, sex change) pagpapailalim sa hormone therapy at/o operasyon upang mabuhay nang ganap sa kasariang tugma sa kanyang gender identity.

Gender Dysphoria ay ang pakiramdam ng hapis at pagkabalisa dulot ng di pagkakatugma sa kanyang sex at gender identity, o mula sa panggigipit mula sa magulang at lipunan na sumang-ayon sa mga kahon ng kasarian.

SEXUAL ORIENTATION

Tumutukoy sa direksyon ng romantiko, emosyonal, pisikal, sekswal o ispiritwal na atraksyon sa isa pang tao. **Ang sekswal na oryentasyon ng isang tao ay maaaring heterosexual, homosexual, bisexual, o asexual.**

Heterosexual sexual orientation

Ang pangunahing romantiko, emosyonal, pisikal at sekswal na atraksyon at koneksyon ay patungo sa ibang kasarian o *opposite sex*.

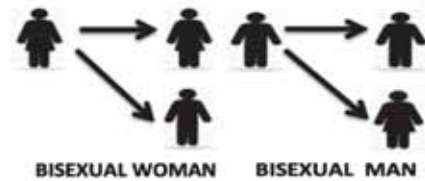
Bisexual sexual orientation

Ang pangunahing romantiko, emosyonal, pisikal at sekswal na atraksyon at koneksyon ay patungo sa lalake o babae.

Maling isipin na sabay ang relasyon sa lalake at babae ang isang bisexual person.

Halimbawa, ang bisexual na babae ay may relasyon sa lalake, siya ay bisexual pa rin pero nasa isang heterosexual relationship. Kung siya naman ay magkaroon ng relasyon sa kapwa babae, siya ay bisexual pa rin na nasa isang lesbian relationship.

Hindi sinusuko ng isang bisexual person ang kanyang pagiging bisexual kung siya ay makipag relasyon.

Homosexual sexual orientation

Ang pangunahing romantiko, emosyonal, pisikal at sekswal na atraksyon o koneksyon ay patungo sa isang tao na may kaparehong kasarian o *same sex*.

LESBIAN
Lesbian/lesbyana – tawag sa mga babaeng may atraksyon sa kapwa babae, kasama dito ang mga transgender women.

GAY MAN
Gay / bakla – tawag sa mga lalakeng may atraksyon sa kapwa lalake, kasama dito ang mga transgender men.

Asexual sexual orientation

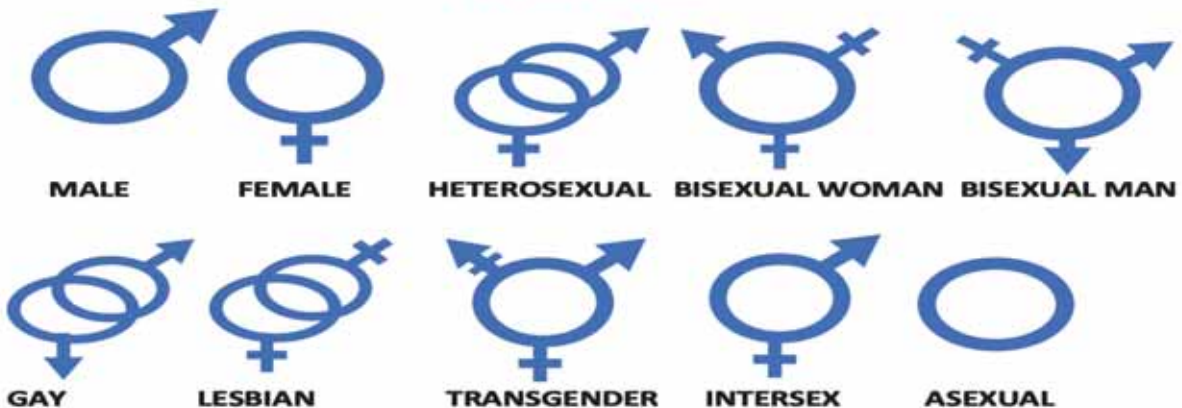
Mga taong may romantiko, emosyonal, at pisikal atraksyon o koneksyon napatungo sa isang tao ngunit walang sekswal na atraksyon. Pwedeng makipagrelasyon o ikasal pero di interesado sa sex o makipag-sex.

SEXUAL BEHAVIOR

Tumutukoy kung paanong ang isang tao ay nagpapahayag ng sarili sa isang sekswal na paraan sa isa pang tao.

- **Heterosexual sexual behavior** – nagpapahayag nang sekswal ng sarili sa *opposite sex*
- **Bisexual sexual behavior** – nagpapahayag nang sekswal ng sarili sa lalaki o babae.
- **Homosexual sexual behavior** – nagpapahayag nang sekswal ng sarili sa *same sex*.
- **Celibate sexual behavior** – di nagpapahayag nang sekswal ng sarili. Kadalasan, ito ay dahil sa relihiyon, sa karamdaman o panloob na pakiramdam.

SOGIESC ICONS

ANG SEXUAL ORIENTATION AY IBA SA SEXUAL BEHAVIOR

1. Sa karamihan, ang sexual orientation ng isang tao ay pareho ng kanyang sexual behavior.

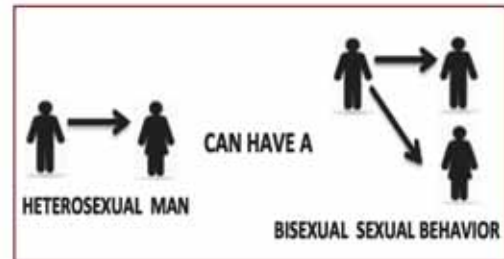
Halimbawa: Ang sexual behavior ng isang lesbyana ay nakatuon sa isa pang babae.

2. Hindi awtomatikong naipapahayag ng isang tao ang kanyang sekswal na oryentasyon sa kanyang sexual behavior.

Halimbawa: Ang isang bakla na nagdesisyon na magpakasal sa isang babae at magkaanak ay tanging nagpapahayag sa pamamagitan ng heterosexual sexual behavior.

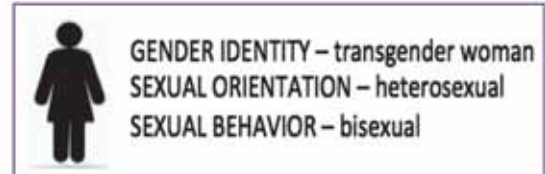
3. Sa ilang pagkakataon, ang sexual orientation ng isang tao ay iba sa kanyang sexual behavior.

Halibawa: Ang isang heterosexual na lalaki ay may bisexual na sexual behavior at madalas tawaging *men having sex with men* (MSM). Ang MSM ay isang sexual behavior at hindi isang gender identity o sexual orientation, at ginagamit ng health professionals kaugnay ng HIV/AIDS prevention.

4. Ang gender identity ay maaaring hiwalay sa kanyang sexual orientation at sexual behavior.

Halimbawa: Ang isang transgender woman ay maaaring lesbyana na may bisexual sexual behavior

DISKIMINASYON BATAY SA SOGIE

Ang **diskriminasyon** ay dinudulot ng mga istrukturang gaya ng patriyarkiya at heteroseksismo na nakaiimpluwensya sa mga tradisyon, relihiyon, patakaran, ideya, kaugalian at mga batas. Dahil sa patriyarkiya, ang kababaihan ay tinitingnang mas mababa kaysa kalalakihan, at isinasaad naman ng heteroseksismo na ang mga taong hindi heterosexual ay mas mas mababa.

Ang discriminasyon ay masasalamin sa homophobia, biphobia, at transphobia.

Homophobia – Pakiramdam ng takot, pagkamuhi at di pagtanggap sa mga lesbyana at bakla.

Biphobia – Pakiramdam ng takot, pagkamuhi at di pagtanggap sa mga bisexual persons.

Transphobia – Pakiramdam ng takot, pagkamuhi at di pagtanggap sa mga transgender men at women.

Heteronormative – ito ay paniniwala na tanging mga heterosekswal ay normal na sexual orientation.

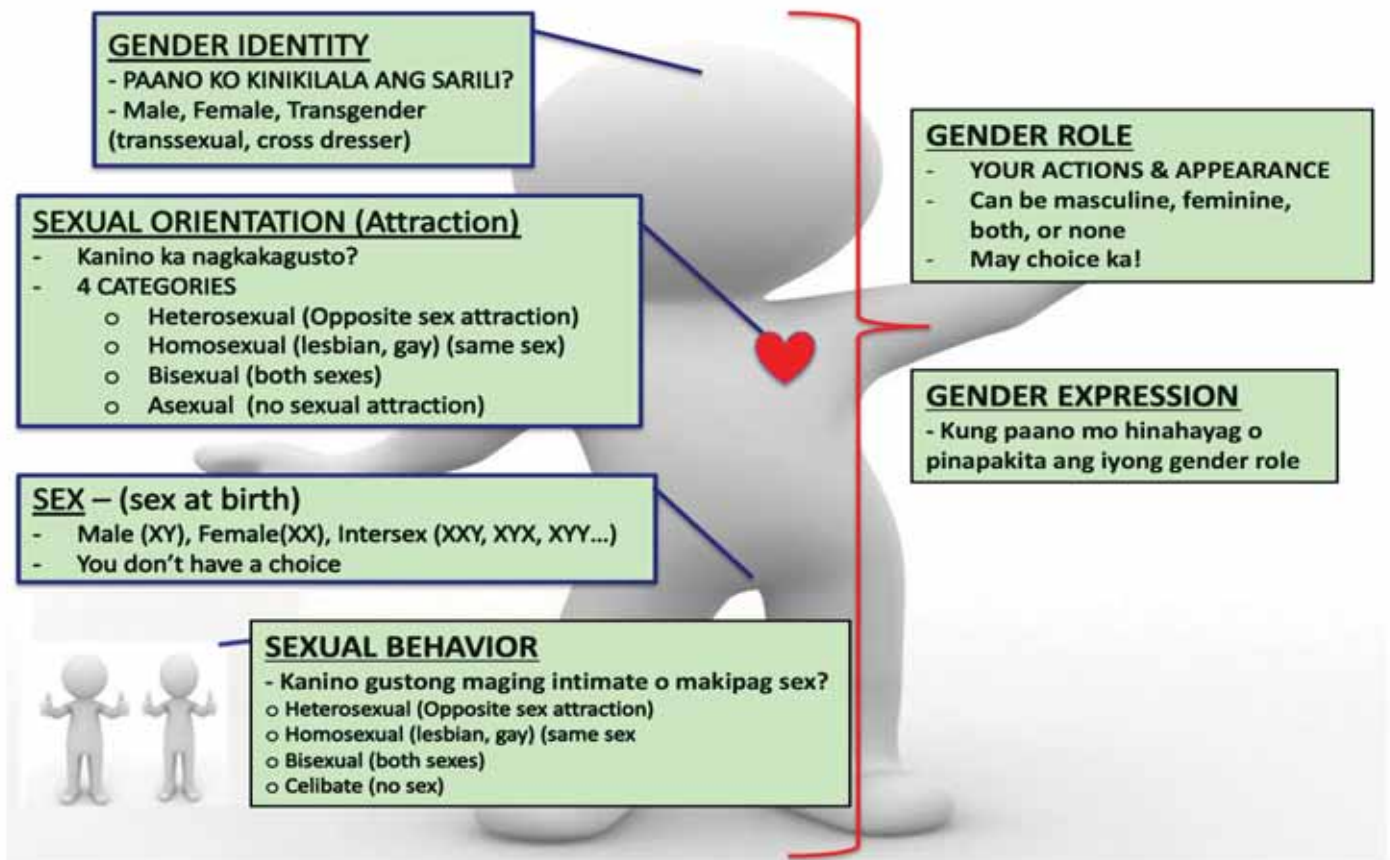
Heterosexism – Ito ay paniniwala na tanging mga heterosekswal ay normal na sexual orientation at pinapaboran. ipinagpapalagay na lahat ng tao ay heterosexual at ang mga LGBTI persons ay gusto o nangangailangang baguhin upang maging heterosexual. Ang mga salitang heterosexist ay diskriminasyon laban sa mga LGBTI persons kahit walang intension na saktan ang isang LGBTI persons.

Discrimination on the “basis of sex,” as “any distinction, exclusion or restriction made on the basis of sex which has the effect or purpose of impairing or nullifying the recognition, enjoyment or exercise by women, irrespective of their marital status, on a basis of equality of men and women, of human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural, civil or any other field.” – Art. 1 CEDAW

Halimbawa ng heteroseksismo:

- Sa pagkakataong iniisip natin na ang mga LGBTI persons ay hindi normal at maaaring gamutin upang maging heterosexual.
- Ipinagpapalagay na sa isang lesbian o gay relationship na ang isang karelasyon ay gumaganap bilang lalaki at ang isa ay babae.
- Kapag tinatanong ang pangalan ng *girlfriend* ng isang lalaki o pangalan ng *boyfriend* ng isang babae.

ANO ANG SOGIESC MO?

TANDAAN:

- ✓ LAHAT ng TAO ay may SOGIE.
- ✓ IBA-IBA ang SOGIE ng BAWAT TAO.
- ✓ LAHAT ng SOGIE ay NORMAL.
- ✓ LAHAT ay dapat RESPETUHIN.

KARAHASAN SA RELASYON AT PAMILYA NA NARARANASAN NG LGBTI PERSONS⁷

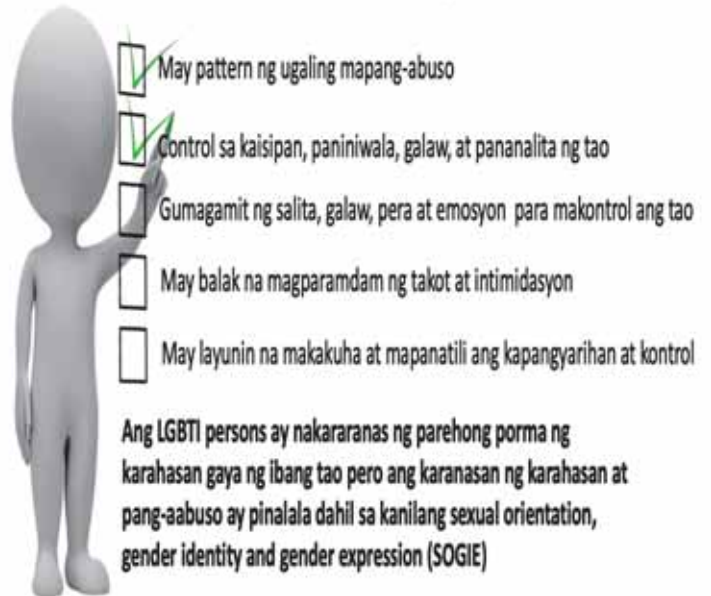
Ang **GENDER-BASED VIOLENCE⁸ (GBV)** binibigyang kahulugan sa CEDAW bilang “karahasan na nakadirekta sa babae dahil siya ay babae o mas nakaaapekto sa nakararaming babae.” Sa Protokol na ito, ang GBV ay binibigyang kahulugan na kasama ang mga LGBTI persons.

Ang **KARAHASAN SA RELASYON (domestic violence)** ay abuso sa partner, *intimate partner abuse*, o pambubugbog ay nagaganap kung ang karelasyon, taong kinakasama, o dating karelasyon o ka-date ay naging mapang-abuso, mapagkontrol o marahas.

Nangyayari ang domestic violence sa homosexual, heterosexual o bisexual na relasyon.

Ang **KARAHASAN SA PAMILYA (family violence)** ay isa ring uri ng domestic violence na nangyayari sa pagitan ng mga miyembro ng pamilya gaya ng magulang, kapatid, kamag-anak, o sa pagitan ng mga henerasyon, at mga kaibigang nakatira sa isang bahay. Ang mga nang-aabuso ay maaaring ginagamit ang homophobia, biphobia, transphobia, heteroseksismo, stigma kaugnay ng HIV status at iba pang taktika bilang porma ng abuso laban sa victim-survivor.

Characteristics of Domestic Violence and Family Violence:

Intersecting Violence

PATUNG-PATONG NA IDENTIDAD – Ang lahi, etnisidad, katayuang sosyo-ekonomiko, pagkamamamayan, disability, edad, kalusugan at HIV status, sexual orientation, gender identity, at gender expression ng isang tao ay maaaring mga rason na **maggalala o magdagdag** sa mga porma at/o dalas ng karahasang nararanasan, at maaari ring maglikha ng mga balakid sa pagkakamit ng suporta, kaligtasan at mga serbisyo.⁹

Halimbawa, ang sitwasyon ng isang matandang lesbianang nasa wheelchair ay dapat tugunan sa isang paraang ang kanyang pagiging lesbyana, matanda at may kapansanan ay kinikilala hindi bilang hiwa-hiwalay kung magkasalikop o intersecting na mga isyu na nagpapatindi ng kanyang pagkaakatong makakuha ng komprehensibong serbisyo at tulong mula sa barangay.

MGA PORMA NG ABUSONG NARARANASAN NG MGA LGBTI PERSONS

Kasama sa mga porma ng karahasan ang **1) pisikal, 2) sekswal, 3) emosyonal at 4) pinansyal o pang-ekonomiyang abuso.**

Ang isang tao ay maaaring biktima ng isa o mahigit pang porma ng karahasan. Madalas, mahigit sa isang porma ng karahasan ang nagaganap sa isang insidente at nakasalalay sa service provider na tukuyin ang mga porma ng karahasang nararanasan ng victim-survivor. Ang karagdagang impormasyon sa mga partikular na uri ng abusong nararanasan ng LGBTI persons ay nasa listahan ng bawat porma ng karahasan.

1. PISIKAL NA ABUSO (Physical abuse) – Ang intensyonal na paggamit ng pwersa laban sa isang tao person na nagdudulot na pisikal na sakit, pinsala, kapansanan o kamatayan, dahilan sa SOGIE ng victim-survivor.

- ADDITIONAL ABUSE OF LGBTI PERSONS:**
- Withholding hormones for gender transition for transgender persons.
 - Refusing a transgender partner to rest or heal from a surgery.
 - Being affectionate in public in places where it is not LGBTI-friendly to scare partner.

FORMS OF PHYSICAL ABUSE

- Pushing
- Shoving
- Stabbing, cutting
- Hitting, biting, slapping, kicking,
- Hair-pulling
- Shooting
- Killing someone
- Physical assault
- Burning
- Strangling or choking
- Throwing object at someone
- Harassment or intimidation
- Holding someone down for someone else to assault
- Threat to destroy/
- destruction of the person’s belonging

ADDITIONAL ABUSE OF Persons w/ disability (PWD)

- Withholding food, water, heat, medication or support services
- Use of chemical or physical restraints
- Destroying, altering or withholding disability-related equipment
- Rough handling when undertaking care work

2. SEKSWAL NA ABUSO – kasama ang unwanted sexual behavior. Kadalasan, ito ay walang permiso (consent) o may permiso dahil napilitan dahil sa kondisyon na mapanamantala. Mga halimbawa:

ADDITIONAL ABUSE OF LGBTI PERSONS:

- Forced unsafe sex or other sexual acts without the partner’s consent.
- Forcing, dictating and controlling sexual act of partner using gender roles.
- Not respecting words used by their partner to describe parts of their body.
- Believing women cannot rape another woman.
- Believing men cannot be raped or experience sexual assault like women.
- Enforcing stereotypes to control how to engage in sexual acts, e.g. “lesbians have sex this way”

FORMS OF SEXUAL ABUSE

- Rape, Incest
- Forced to perform sexual acts, contact, activity & touching
- Sexual acts that causes pain and humiliation
- Exposure to HIV and other sexually transmitted infections Forced or coerced sterilization
- Being watched while undressing
- Deny the person control over reproductive processes
- Sexual assault under the pretense of ‘sex education’
- Causing injury to the person’s sexual organs
- Demanding sex

ADDITIONAL ABUSE OF Persons with disability (PWD)

- Inappropriate touching during care giving
- Being left naked or exposed or having a perpetrator expose their genitals

3. **PINANSYAL O PANG-EKONOMIYANG ABUSO** – Ito ay nangyayari kapag ginagamit ang pera o ari-arian upang pagsamantalahan, kontrolin o paasahin ang isang tao dahil sa kanyang SOGIE.

ADDITIONAL ABUSE OF LGBTI PERSONS:

- Using economic status to dictate the roles in the relationship, e.g. "I earn more so I make the decision in the relationship"
- Threaten to out a partner to parents or guardians, negatively affecting source of income, education, shelter, or inheritance.
- Threaten to out a partner to employer, which may mean loss of employment.

FORMS OF FINANCIAL ABUSE

- Taking money or property without consent
- Controlling money or investments
- Controlling all finances, spending and decisions;
- Preventing someone to earn
- Pressuring someone to sign or change legal documents
- Withholding or limiting money/financial support
- Forcing someone to sell or buy something
- Forcing someone to beg for money
- Forcing someone to engage in sex work or prostitution

ADDITIONAL ABUSE OF PERSONS W/ DISABILITY (PWD)

- Refusing to pay for essential medication or disability-related equipment
- Misappropriation of social security payments and other benefits and concessions

4. **EMOSYONAL NA ABUSO**– Madalas na tinatawag na pangsikolohiyang abuso, kasama rito ay intensyonal na paggamit ng emosyonal na pagpapahirap sa pamamagitan ng salita o aksyon upang kontrolin, ipahiya, maliitin, takutin, ihiwalay, at pababain ang pakiramdam ng isang tao na nagtatanggal ng kanyang paggalang sa sarili, dahil sa kanyang SOGIE. Mga halimbawa:

FORMS OF EMOTIONAL ABUSE

- Blackmail, forced alcoholism
- Use cold treatment, silence or withdrawal
- Making the victim feel stupid, worthless, or insane
- Putting down or making fun of the victim
- Preventing someone from practicing their culture, traditions, faith or religion.
- Destroying the belongings or hurting pets or threatening to do so.
- Bullying, intimidation or humiliation, whether actual or using the internet.
- Intentionally neglecting the needs or failing to prevent physical harm
- Verbal abuse includes putdown, name-calling, insults, humiliation, cursing, constant yelling or criticisms.
- Threats include threatening to harm the victim and victim's children and family members, friends, pets and threatening to commit suicide or kill partner.

CONTROLLING BEHAVIOR MANIFESTED BY:

- Controlling when the victim can leave the house.
- Controlling the victim's clothing, place where can go, and the time to be home.
- Controlling whether the victim can work or do an activity.
- Controlling the victim's access to the phone and/or monitors calls.
- Controlling the victim's use of vehicle, home, and other property.
- Controlling the victim's use of safe sex and birth control means.
- Controlling whom the victim can spend time with including spending time with family and friends & what the victim can talk about.
- Insisting on knowing where partner is at all times

ADDITIONAL ABUSE OF LGBTI PERSONS:

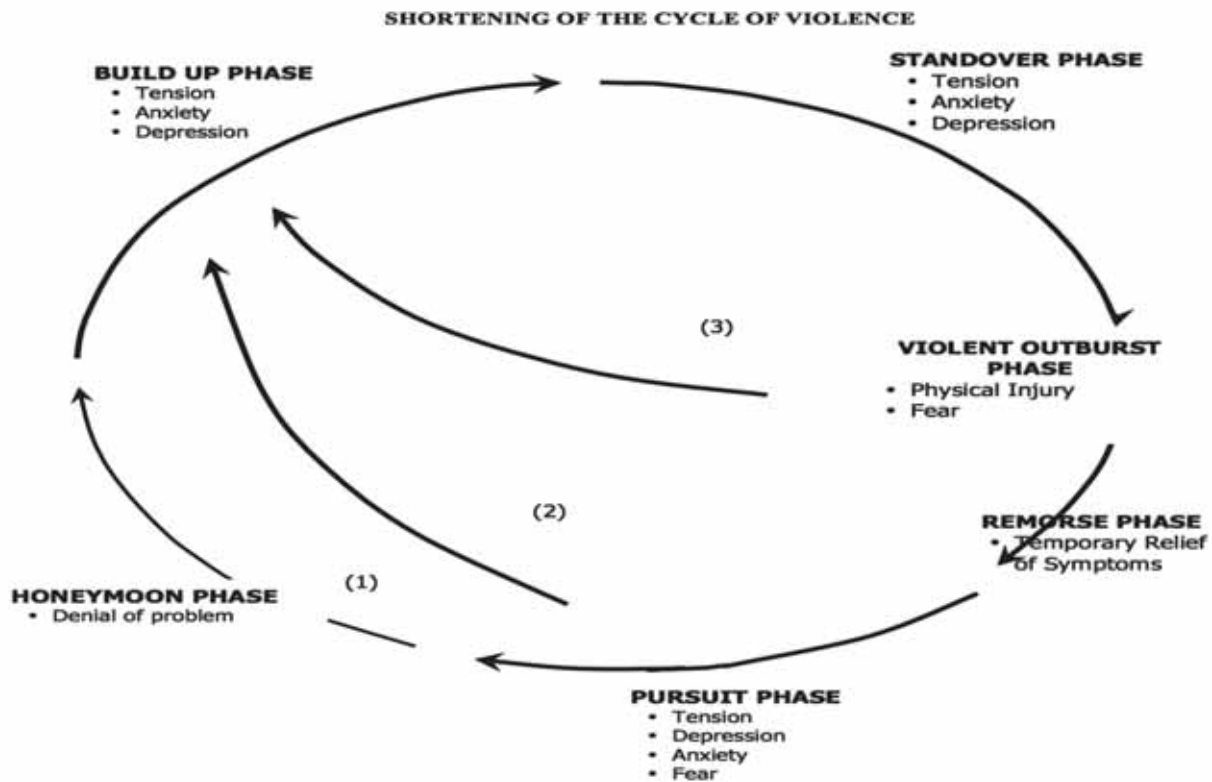
- Threat to expose the HIV-positive status of partner.
- Threat to out or revealing someone as LGBTI.
 - Being “outed” can may mean losing a sense of security, safety, home, employment, children, family, friends, and education.
- Threat to expose the relationship.
- Blaming a person to be “too out,” “too gay,” or too loud.
- Control a person not to look like an LGBTI person.
- Demand the partner to support him/her financially.
- Not calling the partner their preferred chosen name.
- Telling a transgender partner that she is not a “real” woman or man,
- Telling an LGBTI partner that no one else would love and want them.

ADDITIONAL ABUSE OF Persons with disability (PWD)

- Institutionalization or the withdrawal of care/supports.
- Denying or trivializing a person’s disability.

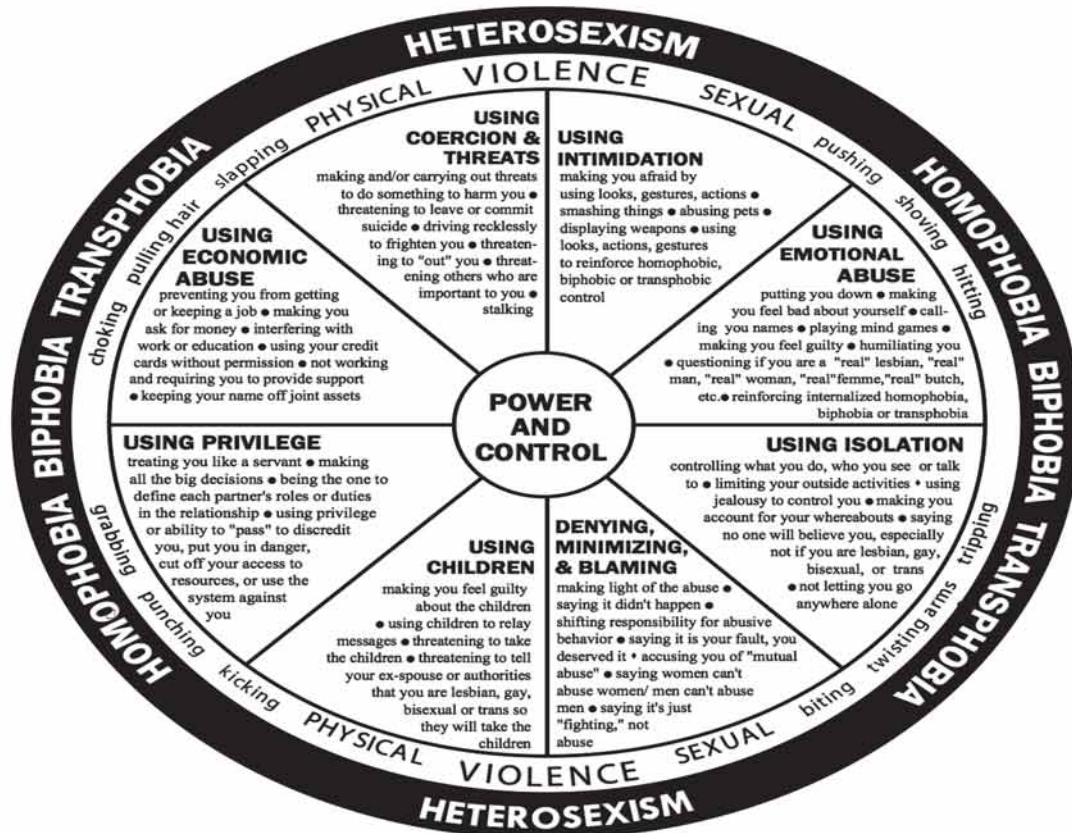
CYCLE OF VIOLENCE IN INTIMATE PARTNER VIOLENCE

Ang siklo ng karahasan ay nagpapakita ng pag-ikli ng siklo ng karahasan sa mga relasyon. Ipinakikita nito na mula sa unang anim na yugto ng cycle (1), ito ay umiikli sa limang yugto (2) hanggang mayroon na lamang itong tatlong yugto (3).

GULONG NG KAPANGYARIHAN AT KONTROL (POWER AND CONTROL WHEEL)¹⁰

Ipinapakita sa talangguhit ang gulong o **wheel** ng relasyon ng pisikal na abuso sa iba pang porma ng abuso. Ipinapakita ng bilog na ang abuso ay di nangyayari sa buong panahon o palagi subalit nagaganap sa isang siklo.

MGA KATANGIAN NG NANG-AABUSO SA ISANG INTIMATE PARTNER VIOLENCE/ABUSE:

Batay sa karanasan ng mga service providers¹¹ sa Pilipinas, ang mga sumusunod ang mga katangiang namamasdan sa mga gumagawa ng karahasan at abuso:

- Pagsasabuhay ng traditional roles ng lalaki
- Mababang pagkilala sa sarili
- *Insecurity*
- *Immaturity*
- *Self-righteousness*
- Labis na selos o pagpapakita ng galit kapag ang karelasyon ay may ibang kausap
- Palagiang pagbibintang sa partner na di ito tapat
- Pagmamay-ari sa karelasyon
- *Prone to violence* (maaaring naabuso na sa nakaraan); ang karahasan ay natutunang gawi dulot ng pagpapalaki sa isang marahas na pamilya
- *Prone to drug and alcohol abuse*
- *Prone to gambling*
- Hirap na manatili sa isang trabaho

PAGKILALA SA ABUSIVE BEHAVIOR & PSYCHOLOGICAL DISORDERS NG NANG-AABUSO

Bagamat di lahat ng nang-aabuso ay may sikolohikal na isyu o usapin sa mental health, kinakailangang humingi ng tulong ang mga tagapaybigay ng serbisyo o service providers at irefer sa psychiatrist o psychologist ang mga nang-aabusong may katangian ng partikular na personality disorder na nakalista sa ibaba.

MAPANG-ABUSONG ASAL DULOT NG MENTAL/PSYCHIATRIC DISORDER

Dapat makilala ng mga service providers ang mga asal na mapagkontrol, mapang-abuso, marahas at mga personality disorder sa karahasan sa relasyon. Ang listahan ng mga katangian ng mga nang-aabuso ay mga manipestasyon ng personality disorder, gaya ng Narcissistic, Dissocial/Anti-Social, at Borderline Personality Disorder, bukod sa iba pa.

Ang mga mental disorder na ito ay may negatibong epekto kapwa sa personal at interpersonal na mga relasyon sa loob ng mahabang panahon. Nagpapakita ng pattern of pathological traits sa magkakaibang sitwasyon ang mga personality disorder at di lamang dulot ng direktang sikolohikal na epekto ng kemikal na kinokonsumo (hal. droga, atbp.) o ng pangkalahatang medical na kalagayan (hal. labis na trauma sa isip).¹² Ang kumbinasyon ng mga personality disorder ay maaaring magbunsod ng patuloy na abuso, na dahilan upang maging mapanganib ang nang-aabuso at maging kiling sa asal na criminal.

A) NARCISSISTIC PERSONALITY DISORDER

Isang kalagayang na may labis na pakiramdam ng pagpapahalaga sa sarili, masidhing pangangailangang hangaan, pakiramdam ng *entitlement*, at kawalan ng malasakit o empathy para sa iba.¹³

Mga Katangian ng Narcissistic Person¹⁴

- Patuloy na pagkuha ng atensyon at paghanga, o malubhang pagtatangkang umakit at maging tuon ng atensyon,
- Kahinaang makakilala ng pakiramdam o pangangailangan ng iba, at ang kanilang relasyon ay nagsisilbi para sa sariling kapakinabangan,
- Mapagmataas, mapagmalaki o mapagpanggap,
- Nagagalit o nawawalan agad ng pasensya kapag tinanggihan, at
- Pakiramdam ng kahambugan o pagiging sentral sa lahat ng bahay; pagtangan sa paniniwalang ang lahat ay mas mababa kaysa kanya. Ang madalas na reaksyon ay galit o pangmamaliit sa iba upang mapagmukhang superyor ang sarili.¹⁵

B) ANTISOCIAL PERSONALITY DISORDER

Ang mga taong sociopathic o psychopathic ay patuloy na walang pakialam sa tama at mali, di pinapansin ang karapatan o pakiramdam ng iba, at may tendensiyang salungatin, manipulahin o tratuhin ang iba nang marahas o ng manhid na kawalang pakialam.¹⁶

Mga Katangian ng Sociopath o Psychopath¹⁷

- Di nagagampanan ang mga responsibilidad sa pamilya, trabaho o paaralan, at di iginagalang ang mga obligasyon o pangako; kawalan ng paggalang para sa o kawalan ng pagtugon sa mga kasunduan,
- Labis at patuloy na asal ng kawalan ng responsibilidad at di pag-alintana sa mga panipunang alituntunin, mga patakaran at obligasyon, at madalas na sumusuway sa batas, at mga karapatan ng iba nang walang pagsisisi,
- Kawalan ng kakayanang mangalaga ng pangmatagalang relasyon,
- Napakababang kakayanan sa pagkabigo at mababang pamantayan na pangasiwaan ang agresyon at karahasan,
- Kawalan ng kakayanang makaranas ng pagsisisi o matuto mula sa kaparusahan o kinahitnan ng maling gawi,
- Palagiang paninisi sa iba, o pagbibigay lagi ng pangangatwiran para sa asal na naglagay sa sarili sa gusot sa lipunan, at
- Pagpapakita ng antagonismo sa pamamagitan ng pagmanipula, panloloko, kawalan ng pakialam sa suliranin ng iba, agresyon, sadismo, labis at madalas na pagkainis, *agitation*, o karahasan.

K) BORDERLINE PERSONALITY DISORDER (BPD) ¹⁸

Tinatawag ring **emotionally unstable personality disorder**, ito ay isang pangmatagalang *pattern of abnormal behavior* na kinatatangian ng di matibay na mga relasyon sa ibang tao, di matatag na pagtingin sa sarili, at mabuway na emosyon, na madalas magresulta sa mga pabigla-biglang o mapusok na aksyon.¹⁹

Mga Katangian ng Taong may BPD:

- Patuloy na maigting at di matatag na relasyon sa pamilya, mga kaibigan at mga mahal sa buhay, na lumulukso mula sa labis na pagkamalapit at ideya ng pag-ibig (*ideation*) patungo sa labis napang-ayaw o galit (*devaluation*),
- Baluktot at unstable na pagtingin o pagpapahalaga sa sarili,
- Mapusok at madalas na mapanganib na asal, gaya ng labis na paggastos, di ligtas na pakikipagtalik, pag-abuso ng kemikal (droga, alak, atbp), di maingat na pagmamaneho at labis na pagkain,
- Paulit-ulit na tangkang kitilin ang sarili o bant ng pananakit sa sarili,
- Di angkop o malubhang galit, mga suliranin sa pangangasiwa ng galit, at
- Pagkamuhi o pamimighati sa mga maiikling paghiwalay sa mga taong malapit sila — gaya ng bakasyon, mga biyahe para sa trabaho, o biglaang pag-iiba ng plano.

KARAHASAN AT ABUSO BILANG NATUTUNANG ASAL

Natutunan ng mga mapang-abusong tao ang kanilang asal mula sa mapang-abusong asal sa marahas na mga tahanan kung saan ang pagsasaayos ng gusot o “disiplina” ay ginagamitan ng karahasan.²⁰ Ang natutunang gawi ay masasalamatin sa mga naunang akto ng marahas na asal. Sila ay marahas di lamang sa karelasyon kundi sa ibang tao rin. Kung walang wastong tugon, ito ay nagiging siklo ng karahasan at abuso ng mga henerasyon. Kung kaya, ang mga batang biktima ng karahasan sa tahanan ay maaaring maging taga-abuso sa hinaharap dahil sa natutunang kultura ng abuso.

Ang pagsupil sa pagpapahayag o pagtatapat ng kanyang SOGIE ay maaari ring magtulak sa isang taong maging taga-abuso dahil sa malalim na sama ng loob at pagtanggap sa mga mensahe ng homophobia, biphobia, at transphobia bilang totoo.

BATTERER MENTALITY²¹

Ang isang miyembro ng pamilya o karelasyon ay maaaring may *batterer mentality* kapag:

- Sinisisi ng abusadong karelasyon o kapamilya ang kanilang biktima ng mapang-abusong gawain,
- Binibigyang katwiran ng nang-aabuso ang kanyang asal, sa halip na kunin ang responsibilidad o tanggapin ang kamalian ng kanyang aksyon.
- Laging nakahahanap ng mali sa kanyang karelasyon ang nang-aabuso, at may pakiramdam ng *entitlement*.
- Naniniwala sila na may karapatan silang magsakapangyarihan sa sarili sa pamamagitan sa pamamagitan ng pagtatanggal ng kapangyarihan sa iba.
- Inaasahan nila ang karelasyon o kapamilya na igalang ang “karapatang” ito sa pamamagitan ng kooperasyon o pagsunod sa lahat nilang utos.

Nakakaramdam ang nang-aabuso ng masidhing galit kapag hindi sumunod ang karelasyon o kapamilya, at binibigyang katwiran ang kanilang karahasan bilang resulta ng di pagsunod ng biktima.

PATRIYARKAL AT MARAHAS NA KULTURA

Ang pagpapalaki ng lipunan sa mga bata sa kulturang naniniwala sa kaisipan ng pagkalalaki bilang malakas, agresibo at marahas ay malakas ang epekto sa sosyalisasyon ng tao. Dahil dito ay may kaisipang ang mga ama, magulang o ang itinuturing na mas makapangyarihan ang laging masusunod at ang mga babae at bata ay mas mababa. Para sa mga nang-aabusong kapamilya, ang pagtingin sa babae at bata ay mas mababa o ari-arian.

Sa mga kaso ng sekswal na abuso, kahit mula sa karelasyon, maaaring ang tingin ng nang-aabuso ay *internalized sexism* kung saan ang karelasyon, laluna kung siya ay itinuturing na kasama sa kasariang babae, ay sekswal na bagay, parausan, gamit o kalakal, na maaaring kontrolin o gamitin kailanman niya gustuhin.

Ito ay pinalalala ng kultura ng *victim-blaming* sa pamamagitan ng pagtuon sa ekspresyon laluna ng babae sa pananamit at iba pang karapatan at kalayaan, habang ang karapatan ng lalaki ay pinangangalagaan at ipinagtatanggol. Ang mga di pantay na oportunidad sa ekonomiya at pulitika ay nagpapalala ng bulnerabilidad ng mga babae at LGBTI persons sa lahat ng porma ng abuso

EPEKTO SA LGBTI PERSONS NG KARAHASAN SA RELASYON AT PAMILYA

BAKIT PATULOY NA NANGYAYARI ANG ABUSO AT KARAHASAN?

Iniiwasan o di pinag-uusapan sa LGBTI

Community

Patuloy na nangyayari ang abuso at karahasan dahil nahihirapan ang mga biktimgang LGBTI persons na matukoy ang abuso, dulot ng kakulangan ng pagkilala, impormasyon, edukasyon at diskusyon ng komunidad sa usapin ng karahasan sa loob ng relasyon at ng sexual abuse. Maraming biktima ang walang kakayanang magamit upang matukoy kung mapang-abuso ang kanilang relasyon. Ginagamit ng nang-aabuso ang sexual orientation, gender identity, at gender expression ng kanilang karelasyon bilang dahilan ng abuso.

“Karapatan” ng Pamilyang Magparusa

Sa paglaki sa isang mapang-abusong pamilya, nagagawang mapaniwala ang mga LGBTI persons na sila ay “abnormal,” na di nila karapatan na pakikitunguhan katulad ng pakikitungo sa mga heterosekswal na kapamilya, at na ang kanilang pamilya ay may “karapatan” na sila ay “parusahan” sa pagiging LGBTI person. Madalas, naniniwala ang LGBTI persons na may karapatan ang pamilyang parusahan sila nang pisikal o tratuhing mas mababa.

Mula sa Sarili

Ang pagiging *closeted* o pagtatago ng sariling SOGIE ay malaking rason na pumipigil sa LGBTI persons na humingi ng tulong. Ito ay dahil sa kanilang pagsisi sa sarili, dulot ng *internalized discrimination*, mababang pagpapahalaga sa sarili at takot na magtapat ng sarili. Ang pagiging *closeted* ay pumipigil sa LGBTI persons na lumapit sa mga kaibigan, kapamilya, komunidad ng pananampalataya o mga katrabaho para sa suporta at intervention.

Access sa Support Services^{xxii}

Dahil sa homophobia, biphobia, transphobia at heteroseksismo na umiiral sa lipunan, nagiging mas mahirap para sa mga LGBTI persons na kumuha ng suporta at intervention sa kanilang nararanasan. Ang mga di-magandang karanasan ay pumipigil sa mga LGBTI persons na lumapit sa mga service providers:

- Diskriminasyon at di sensitibong pakikipag-usap at pakikitungo ng mga service providers,
- Ang mga service program ay di-mapagkalinga at di-mapangunawa sa mga LGBTI persons
- Invisible ang karanasan ng LGBTI persons sa mga babasahing patungkol sa domestic at family violence,
- Kawalan ng kasanayan ng mga service providers sa pagsusuri kung sino ang nang-aabuso at sino ang survivor, at
- Pag-out sa LGBTI survivor sa iba survivors o ibang service provider nang walang pahintulot.

ANO ANG PUMIPIGIL SA MGA LGBT VICTIM-SURVIVOR NA UMALIS?^{xxiii}

EPEKTO NG ABUSO AT KARAHASAN SA VICTIM-SURVIVOR

- Marami sa mga victim-survivor may pakiramdam ng kawalan ng kapangyarihan, puno ng takot at maaaring nakararanas trauma o depresyon.
- Para sa mga victim-survivors ng karahasan mula sa karelasyon, maaaring wala rin silang pinagkakakitaan at/o walang kontrol sa kanilang magkasamang yaman o negosyo.
- Paninisi sa victim-survivor: Madalas na nagdurusa ang victim-survivor mula sa tahasan o banayad na paninisi, at pagkabigla sa abusong kanyang nararanasan.
- Ang pagiging biktima ng abuso at karahasan ay maaaring mag-udyok sa kanyang maging abusado rin.

ASSESSMENT NG KALAGAYAN, PANGANIB AT TRAUMA

- May victim-survivors na maaaring maospital, mapatay o magtangkang kitilin ang sarili (suicide).
- Kinakailangang makilala ng mga service provider ang kaakibat na panganib at banta sa buhay at kagalingan ng victim-survivor, at kinakailangang gumawa ng kagayat at epektibong hakbang.

SUICIDE SA MGA LGBTI ADOLESCENTS O KABATAAN

Ang karahasang may kaugnayan sa SOGIE, diskriminasyon, stigma, internalized homophobia, biphobia, and transphobia, kawalang ng sistema ng suporta ay maaaring magtulak sa biktima na kunin ang sariling buhay. Nananatiling mataas ang antas ng suicide sa populasyon ng mga LGBTI adolescents.^{xxiv}

LIMITADONG MGA OPORTUNIDAD

Habang nakararanas ng karahasan sa relasyon at pamilya ang mga LGBTI person, nang may limitadong lapit sa katarungan, nakararanas pa sila ng diskriminasyon sa paaralan, komunidad, lugar-paggawa na patuloy na naglilimita sa kanilang mga oportunidad na mag-aral, kumita at kahit sa kanilang karapatang lumahok sa mga usaping pampulitika, bukod sa iba pa.

HANDLING FAMILY VIOLENCE AND DOMESTIC VIOLENCE INVOLVING LGBTI PERSONS

PAPAL NG MGA SERVICE PROVIDER

Ang tungkulin ng service provider ay gabayan, alalayan at suportahan ang biktima upang makagawa ng informed choices and decisions tungo sa kanyang pagdedesisyon kung aalis, hihingi ng counseling, magsasampa ng reklamo, o magtitiis sa abuso.

Di pinahihintulutan ang mga barangay service providers na mag-settle ng mga kaso ng VAWC subalit pinahihintulutang makialam o tumugon.

Ang **intervention o pagtugon** ay nagbibigay ng oportunidad na

- Maipaliwanag sa victim-survivor ang kanyang mga karapatan,
- Magbigay ng mga remedyong pwedeng magamit at makunan ng tulong , at
- Gumawa ng mga referral at tumulong sa victim-survivor na ipaglaban ang kanyang mga karapatan.

9 INTERVENTION GUIDELINES PARA SA MGA SERVICE PROVIDER

Maraming mga biktimang LGBTI persons ang maaaring makaramdam ng hiya, labis na pag-iingat, pag-aalinlangan at takot na magbukas laluna kung ito ay tungkol sa sekswal, pinansya at emosyonal na abuso na kanilang naranasan o nararanasan. Kahit nakikita ang pisikal na abuso, maaari itong ipagkaila. May mga biktimang LGBTI persons na di alam na sila ay biktima.

Bilang service provider, ang iyong kaalaman at kakayahan, at ang mga asal at behavior tungo sa mga biktimang LGBTI persons ay mga rason na magtatakda ng tagumpay sa pagkakaloob ng komprehensibo, sensitibo at angkop na suporta.

Upang maayos na maisagawa ang gabay sa pagtugon sa mga kasong kinapapalooban ng mga LGBTI person, dapat matutunan ng service provider na gamitin ang sensitibo at angkop na pakikipag-usap kapag nakikitungo sa LGBTI persons. Ang mga sumusunod ay halimbawa ng mga tanong at gawain sa pagtulong sa mga LGBTI victim-survivor.^{xxv}

1. HINGIN ANG KANILANG INFORMED CONSENT

- Bago magsimula ng anumang proseso ng pagtatanong sa biktima, saksi at nang-aabuso, marapat at isang *ethical obligation* na kunin ang informed consent na pahintulutan ang anumang panayam, eksaminasyon, pagkuha ng larawan, audio at video recording, pag-refer sa anumang suportang serbisyo, at kahit anong impormasyon o contact details na ibabahagi sa ibang tao.

Tinitiyak ng informed consent na kinikilala ng biktima, saksi at nang-aabuso ang proseso ng katarungan at pumapayag silang makilahok rito. Sa pamamagitan ng informed consent, nakakalap natin ang impormasyon na magagamit sa legal na proseso dahil naaalisan natin ang anumang duda na ang impormasyon ay nakamit gamit ang pamimilit, blackmail o huwad na paninigarado sa kanila. Ang pangungusap ay maaaring katulad nito:

GABAYAN
ALALAYAN
SUPOORTAHAN

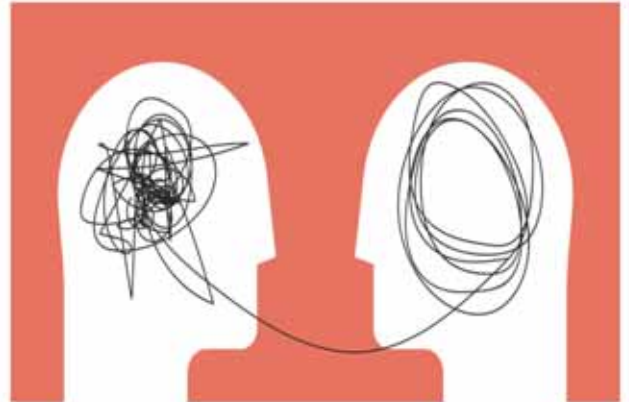
- *“Bago natin simulan ang anumang panayam o imbestigayon, hinihiling po naming pirmahan ninyo itong informed consent na nagsasaad na kayo ay kusang-loob na magbibigay ng tamang impormasyon sa kasong ito at sumasang-ayon na masuri, makuhanan ng larawan, maitala sa audio o video, at di kayo pinilit, pinwersa o ginipit para gawin ito.”*

2. HINGIN ANG IMPORMASYONG HINGGIL SA BIKTIMANG LGBTI PERSON AT NANG-AABUSO

Para sa LGBTI persons, gamitin ang kanilang piniling pangalan (preferred name) na kumikalala sa kanilang sexual orientation, gender identity, at gender expression (SOGIE), at nagtitiyak na siya ay pinakikitunguhan nang sensitibo at may paggalang.

Sa pagtatanong sa pangalan at panghalip (pronoun) na gagamitin para sa LGBTI person na victim-survivor at perpetrator, maaaring gamitin ang mga sumusunod na tanong:

- *“Ano ang iyong pangalan sa iyong birth certificate?”*
- *“Anong pangalan ang ginagamit mo sa kasalukuyan?”* o *“Paano mo gustong tawagin kita?”*
- *“Anong pronoun ang nais mong gamitin naging na pantukoy sa iyo – he o she / him o her/ they o them?”*
- *“Ano ang pangalan sa birth certificate ng iyong partner?”*
- *“Anong pangalan ang ginagamit ng iyong partner sa kasalukuyan?”*

3. HINGIN ANG IMPORMASYON HINGGIL SA SOGIE NG BIKTIMA AT NANG-AABUSO

- **Mga tanong hinggil sa gender identity**
 - *“Paano mo tinitingnan ang iyong sarili? Nakikita mo ba ang iyong sarili bilang lalaki, babae o transgender?”*
 - *“Paano tinitingnan ng iyong partner ang kanyang sarili – lalaki, babae o transgender?”*
- **Mga tanong hinggil sa sekswal oryentasyon**
 - *“Kanino ka attracted – sa lalaki, babae, kapwa lalaki at babae, o wala?”*
- **Mga tanong hinggil sa gender expression**
 - *“Paano mo ipinahahayag ang iyong sarili -- “feminine,” “masculine,” pareho o wala?”*

4. ASSESSMENT NG RELASYON

- Tukuying ang uri ng relasyon na mayroon sila sa kasalukuyan.
 - *“Kayo ba ay kasalukuyang “dating,” “sexually active,” o nasa relasyon?”*
 - *“Gaano na kayo katagal sa relasyong ito? “Pareho ba kayong nagtatrabaho?”*
 - *“Kung kayo’y nagsasama, ano ang set-up ng inyong relasyon?”*

5. PAGLALADLAD, PAGTANGGAP AT SOURCE OF SUPPORT NG BIKTIMANG LGBTI PERSON

- **Tanungin ang antas ng pagiging lantad sa kanyang SOGIE at ang antas ng pagtanggap ng kanilang kapaligiran.**
 - *“Sino ang may alam o kanino ka-out sa pagiging LGBTI? Sa pamilya, kaibigan, katrabaho o wala”*
 - *“Ano ang pumipigil sa iyong maglantad o mag-out?”*

- *“Tinatanggap ba ng iyong pamilya, kaibigan, partner ang iyong sexual orientation/gender identity?” Kung oo, paano?*
- *“Kung di tanggap ng iyong pamilya, kaibaigan, karelasyon ang iyong sexual orientation/gender identity, paano nila ipinakikita ang kanilang pagtutol?”*

▪ **Magtanong tungkol sa antas ng suportang natatanggap.**

- *“Anong uri ng suporta ang iyong nakukuha mula sa pamilya, kamag-anak, kaibigan at partner?”*

6. PAGDODOKUMENTO NG MGA PORMA NG KARAHASAN

- Gumamit ng mapang-unawa at sensitibong paraan ng pagtatanong. Idokumento at itala ang lahat ng impormasyon hinggil sa bawat uri ng abusong naranasan ng biktima. May inangkop na intake form na matatagpuan sa Annex ng protokol na ito, na nagbibigay ng listahan ng mga wasto at sensitibong katanungang magagamit sa pagtugon sa mga kaso ng LGBTI persons.

Kasama sa mga ito ang:

1. Mga detalye ng lugar, petsa at oras ng kaganapan ng abuso,
2. Detalyadong pagsasalarawan ng naganap, at
3. Epekto ng karahasan sa biktima.

a) Itala ang mga sumusunod na obserbasyon kaugnay ng abuso. Mga palatandan ng abuso:

- **Pisikal** – mga galos, paikang paglalakad, sunog o sugat na nasa iba’t ibang antas ng paghilom, pagdaramit na nagtatago ng mga marka ng pananakit gaya ng turtleneck, mahahabang manggas, dyaket, sunglasses.
- **Emosyonal** – pagkabalisa, pag-abuso sa alak o droga, depresyon, panic attacks, suicidal ideation at mga pagsubok na kitilin ang sarili.
- **Kilos** – detached, nahihya, nag-aalinlangang sumagot, walang personal na pagtingin at magtatanong sa pagtingin ng ibang tao, umiiwas, sinisisi ang sarili, o takot.

b) Gumamit ng mga bukas na tanong. Gumamit ng tuwiran at open-ended na mga tanong hinggil sa karahasan na maaring sagutin ng lagpas sa oo o hindi.^{xxvi} Ang mga angkop at sensitibong katanungan ay nakapaloob sa revised intake form sa Annex.

Halimbawa, magtanong hinggil sa mga sumusunod na isyu:

- **Karanasan ng diskriminasyon** upang matukoy ang antas, lubha at haba ng karanasan ng diskriminasyon mula sa nang-aabuso.
- **Relasyon** sa mga kapamilya, kamag-anak, kapatid at karelasyon.
- **Pinansya** upang malaman kung paanong ang salapi ay nahahawakan ng biktima, kapamilya, kamag-anak, kapatid at karelasyon; at
- **Emosyonal at pisikal na abuso at kaligtasan** ng biktima kaugnay ng kanyang pamilya, kamag-anak, mga kapatid at karelasyon. (Nasa Annex rin ang mga ito.)

7. ASSESSMENT NG MGA PANGANGAILANGAN NG LGBTI VICTIM-SUEVIVOR

Tukuyin ang antas ng banta sa pisikal, sikolohikal at emosyonal wellbeing ng biktima, gayundin ang maaaring tuminding panganib dulot ng paghingi niya ng tulong. Ang mga sumusunod na gawain ay dapat isaalang-alang sa pag-assess ng mga pangangailangan ng biktima:

a. Tukuyin ang agarang pangangailangan sa kaligtasan ng biktima.

- Alamin kung ang biktima ay nasa panganib.
- Alamin kung nasaan ang nang-aabuso sa kasalukuyan.
- Alamin kung saan mananatili o lilipat ang biktima.

b. Tukuyin ang pattern o kasaysayan ng abuso.

- Alamin ang mga porma ng abusing naransan, tagal ng bawat isa at agarang epekto ng bawat abuso.
- Tukuyin ang epekto ng abuso sa pisikal at pangkaisipang kalusugan ng biktima.

c. Tukuyin ang akses sa suporta at serbisyo ng biktima sa kasalukuyan.

- Ilista ang lahat ng suporta o tulong na nakuha na ng biktima sa nakaraan at kasalukuyan, kasama na ang ligal na representasyon.

d. Tukuyin ang mga banta sa kaligtasan at seguridad ng biktima sa hinaharap.

- I-assess ang maaaring panganib ng sugat, pinsala, o maaaring pagkamatay ng biktima dulot ng karahasan.
- Tanungin ang biktima tungkol sa dalas at lubha ng karahasan na naransan mula sa nang-aabuso, laluna kung ang abuso ay lumalala.
- Tanungin ang biktima hinggil sa suicidal thoughts.

8. MENSAHE SA LGBTI VICTIM-SURVIVOR

Mahalagang marinig ng victim-survivor ang mga sumusunod:

- Anuman ang krisis o sitwasyon, walang may karapatang kontrolin, saktan o abusuhin ang sinuman,
- Hindi mo kasalanan ang nangyaring abuso,
- May karapatan kang igalang at magtamasa ng buhay na malaya sa lahat ng porma ng abuso,
- Madalas na di agad nababago ang pattern ng mapang-abusong gawi laluna kung sila ay may matagal nang personality disorder at di kinikilala ang kanilang mapang-abusong ugali o personality disorder; kung kaya di nila nais magpailalim sa propesyunal na sikolohikal o psychiatric na tulong,
- Ang pagputol ng ugnayan sa nang-aabuso ay makatutulong na matapos ang abuso, at
- Kinakailangan ang mga hakbang ng pag-iingat upang tiyakin ang kaligtasan ng victim-survivor.
- Mahalagang lumapit sa mga service provider upang makakuha ng kinakailangang remedyong administratibo, sibil at patungkol sa kriminal na kaso.

9. TUMUGON NANG ANGKOP (INTERVENE AS APPROPRIATE)

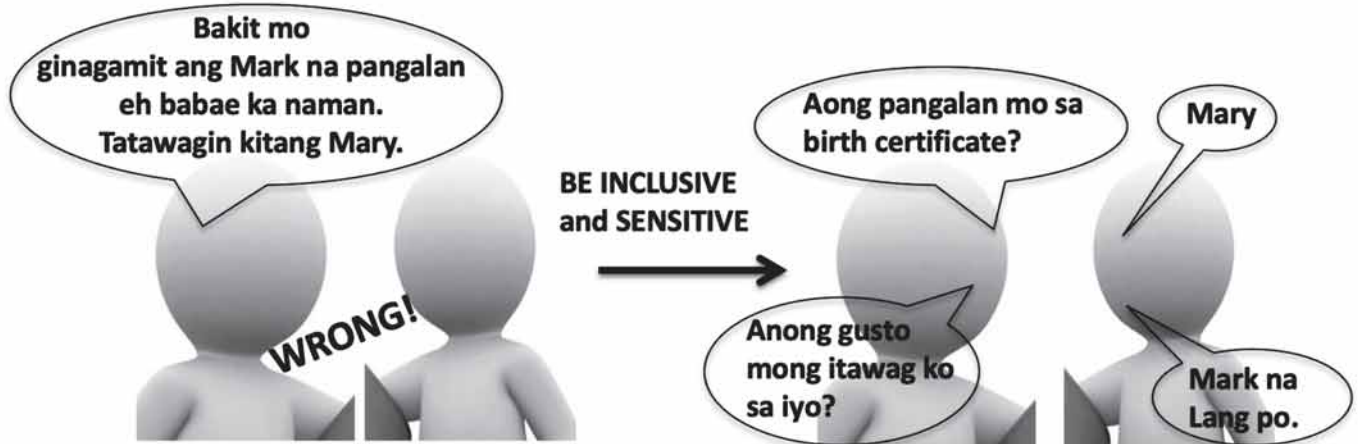
Habang inuuna ang mga pangangailangan ng biktim, **ang iyong papel bilang service provider ay gumabay, umalalay, sumuporta at tumulong sa biktima na makagawa ng informed choices at mga desisyon.** Magbigay ng listahan ng mga suportang serbisyo sa biktima at magrekomenda ng uunahing serbisyo batay sa pag-assess sa biktima at sa kanyang naransang abuso.

10 GUIDELINES SA PAKIKIPANAYAM SA MGA LGBTI VICTIM-SURVIVORS (UNAHIN ANG PANGANGAILANGANG MAGING LIGTAS SA PANGANIB GAYA NG MEDIKAL NA LUNAS, ATBP)

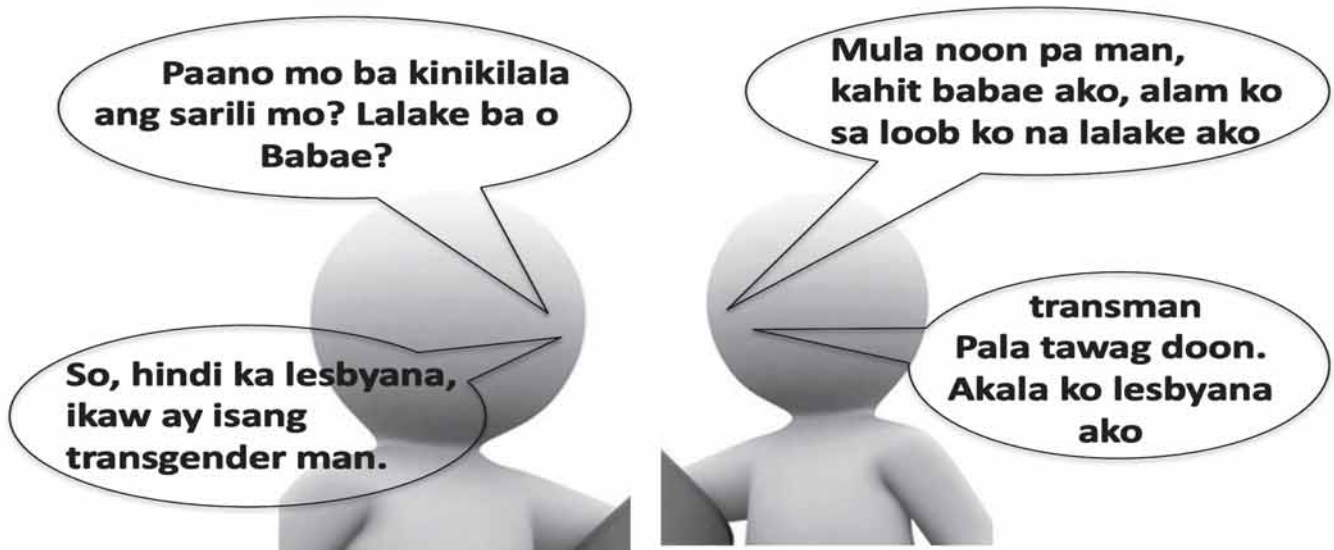
1. **MAGBIGAY NG MGA PAGPIPILIAN (OPTIONS)** – Ang mga kaso ng lesbyana, bisexual, at transgender women victim-survivors ay pangangasiwaan ng imbestigado na ang kasarian ay ayon sa pinili ng biktima.
2. **HUWAG MAGPALAGAY O MAG-ASSUME NG ANUMAN** – Hayaan ang biktima magsalaysay ng bawat insidente; huwag siyang pangunahan na maalala ang mga datos hinggil sa kanyang karanasan at huwag ding pwersahing maalala niya ang lahat.
3. **MAGING SENSITIBO SA MGA NON-VERBAL CUES MULA SA BIKTIMA** – Kung ang panayam ay nagdudulot ng labis na pagkabalisa sa biktima, itigil muna ang ang panayam hanggang sa puntong may pakiramdam na ang biktima ng kalligtasan.
4. **HINGGIL SA IBINAHAGING IMPORMASYON** – Ang ilang impormasyon mula sa biktima ay maaaring di niya maihanay ayon sa pagkakasunud-sunod, at di nito dapat mabawasan ang kredibilidad ng biktima o ng kanyang salaysay.
5. **WALANG STANDARD NA UGALI NG ISANG BIKTIMA** – Ang ibang biktima ay maaaring galit, may di umiimik may takot at mayroong balisa.
6. **ISAGAWA ANG PANAYAM SA ISANG MAGALANG NA PARAAN AT MAY BUONG ATENSYON NG NAGSASAGAWA NITO** – Huwag magparamdam ng paghuhusga, di pagsang-ayon o pagdududa sa biktima sa pamamagitan ng iyong salita, pagpapahayag ng katawan o mukha.
7. **PANATILIHIN ANG KALMADO AT MAPANG-UNAWANG DISPOSISYON** sa pamamagitan ng pag-iwas na kakitaan ng labis na pagkabigla o sindak sa kung ano ang ibinabahagi ng biktima. Ang labis na reaksyon ay maaaring makaapekto sa kabukasan o alinlangan ng biktima na magbahagi ng impormasyon.
8. **UMUPO SA PARAANG PANTAY KAYO NG BIKTIMA (SA EYE-LEVEL)** upang itaguyod ang pakiramdam ng kapantayan sa biktima at di magmukhang mas makapangyarihan ang tumutugon.
9. **HUWAG MAGBIGAY NG MGA PANGAKO** na di mo matutupad o ng iyong opisina.
10. **HABANG KINAKAPANAYAM ANG BATANG LGBTI O ANAK NG MGA MAGULANG NA LGBTI, unahin ang pinakamabuti para sa interes ng bata sa buong proseso.** Ang bata ay may karapatang tratuhin nang may paggalang, dignidad at malasakit. Kailangang pangalagaaang ang pagkapribado at ang kaligtasan. Magkaloob ng tulong at magsagawa ng mga hakbang ng mapigilan ang patuloy na karahasan.

PAGTANONG TUNGKOL SA PANGALAN NG LGBTI PERSON

PAGTANONG TUNGKOL SA GENDER IDENTITY

PAGTANONG TUNGKOL SA SEXUAL ORIENTATION

PAGTANONG TUNGKOL SA PAGIGING OUT AT PINAGKUKUNAN NG SUPORTA

PAGTANONG TUNGKOL SA RELASYON

PAGSALA (SCREENING) NG BIKTIMA AT NANG-AABUSO SA MGA KASO NG KARAHASAN SA RELASYON NA KINASASANGKUTAN NG LGBTI PERSONS

Ang hamon sa paghawak ng mga kaso ng karahasan sa relasyon ay ang pagtukoy ng kung sino ang biktima at kung sino ang nang-aabuso, laluna kung ang iyong kaharap ay dalawang babae, dalawang lalaki, isang transgender man at ang kanyang partner, o isang transgender woman at ang kanyang partner. Kapag nangangasiwa sa kaso ng dalawang babae o dalawang lalaki sa relasyon, paano mong mapag-iiba ang nang-aabuso mula sa biktima?

Ang *screening* o pagsasala ay isinasagawa sa pamamagitan ng pagtingin sa malawak na saklaw ng mga ugali ng dalawang magkarelasyon, upang matukoy kung sino ang may kapangyarihan at control sa isa pang tao. Ang pagsasala at pagsusuri ay mahalaga tinutulungan nito ang service provider na mailatag ang angkop na serbisyo, mga referral, at suporta sa mga survivor. Maging maingat na huwag agad tumalon sa mga kongklusyon, batay sa nakakahong konsepto hinggil sa sexual orientation, gender identity, at gender expression.

AFFIRMATIVE COUNSELING AND PROVIDING PSYCHOLOGICAL FIRST AID (PFA) TO LGBTI VICTIM-SURVIVORS OF DOMESTIC AND FAMILY VIOLENCE

I. BAKIT NATIN KAILANGAN ANG LGBTI-INCLUSIVE NA PSYCHOLOGICAL FIRST AID?

KARAHASAN SA RELASYON AT PAMILYA LABAN SA LGBTI PERSONS: MGA KARANIWANG MALING PAGTINGIN

Maraming porma ang karahasan sa relasyon at nangyayari sa lahat ng uri ng lipunan. Sa buong mundo, ang mga LGBTI persons (matanda man o bata) ay nakakaranas ng mga pangyayaring nagdudulot ng trauma gaya ng dahas sa kamay ng sariling karelasyon o kapamilya. Dahil kaunti ang nalalaman o natatalakay kaugnay domestic and family violence na kinapapalooban ng LGBTI persons, maraming maling pananaw rito o *misconceptions*. Ang katotohanang nakabatay sa ebidensya kaugnay sa domestic and family violence na nararanas ng LGBTI person ay maibubuod sa talahanayan sa ibaba.

MALING PAGTINGIN	KATOTOHANAN
<i>Ang karahasan sa relasyon ay pangunahing usaping heterosekswal at di nagaganap sa mga relasyong LGBTI.</i>	Ang karahasan sa tahanan ay nakaaapekto sa mga indibidwal, anuman ang kasarian, sexual orientation, at gender identity/expression. Sa katunayan, ang karahasan sa relasyon ay nagaganap sa magkatulad na antas sa buong populasyon, at sa mga nasa LGBTI relationships.
<i>Ang mga insidente ng karahasan sa relasyon laban sa LGBTI persons ay di sing-lubha ng nararanasan ng straight persons, laluna ng straight na kababaihan.</i>	Ang abusong nararanasan ng LGBTI na mga indibidwal ay kapwa nakapipinsala. Nararanasan ng mga LGBTI persons ang matinding pisikal na karahasan gaya ng pambubugbog, pagsunog at pagsakal.
<i>Mababawasan ang panganib sa karahasan ng LGBTI persons kung sila ay kikilos nang disente.</i>	Ang panganib sa karahasan ay dulot ng stigma laban ssa LGBTI persons at sa asal ng mga nang-aabuso, <i>hindi</i> ng kilos at pananamit ng mga LGBTI persons.
<i>Ang sikolohikal na karahasan, kabilang na ang name-calling, pang-iinsulto, pamamahiya, pagmomonitor, pagkontrol o pagbabanta sa tao ay di sing-lubha ng pisikal at sekswal na karahasan.</i>	Ang sikolohikal na karahasan ay nakapipinsalang porma ng abuso. Sa partikular, ang mga banta na iladlad ang sekswal na oryentasyon o gender identity ng isang tao ay isang paraan ng control na tanging nararanasan ng komunidad ng LGBTI.
<i>Sa konteksto ng malapit na relasyon o ugnayan, ang tinuturing na mas "masculine," mas malaki ang katawan o mas malakas ang malamang na nang-aabuso.</i>	Di nagtatangi ang karahasan sa relasyon, laluna sa LGBTI: ito ay maaaring isagawa ng sinumang tao anuman ang pisikal o personal na katangian (hal. sukat, gender expression o edad).
<i>Mas madali para sa mga biktimang LGBTI na umalis sa mapang-abusong relasyon kaysa para sa heterosekswal o kasal na mga indibidwal.</i>	Anuman ang gender identity, sekswal na oryentasyon o katayuan sa kasal ng dalawang tao sa isang relasyon, ang pag-alis sa isang mapang-abusong karelasyon ay madalas na napakahirap at masakit na proseso. Hindi nababawasan ang sakit na iyon ng pagiging LGBTI sa relasyon.

TANDAAN:

- Ang mga maling pagtingin gaya ng nakasaad sa itaas ay nakapipinsala sa LGBTI persons dahil pinalalakas nito ang kulturang nakakapanakot sa victim-survivors na humingi ng tulong sa pangambang di sila paniniwalaan.
- Walang dapat maiwan sa tahimik na pagdurusa.

PAGTUON SA KARAHASAN LABAN SA LGBTI PERSONS

- Anuman ang sekswal na oryentasyon, gender identity and expression ng isang tao, ang karahasan ay labis na nakasusugat sa pisikal at pangkaisapang kalusugan ng tao. Sa mga sukdulang kalagayan, ang domestic and family violence ay nagdudulot ng kamatayan sa pamamagitan ng sugat o ng pagkitil sa sarili (suicide).
- Maraming biktima ang humihingi ng tulong para sa samutsaring suliraning sa kalusugan na kanilang dinaranas.
- Ang kaalaman tungkol sa natatanging karanasan ng mga LGBTI persons ay makakatulong sa ating magkaloob ng tulong sa mga epektibong paraan, nang di nagpapanatili ang stigma laban sa kanila.

MGA POSIBLENG MANIPESTASYON NG PAGDURUSA MATAPOS MAKARANAS NG KARAHASAN

- Manhid na pakiramdam, tuliro, nakalutang o di konektado sa kanyang kinalalagyan at pakiramdam
- Nalilimutan ang isa o ilang mahahalagang bahagi ng isang pangyayaring nakaka-trauma
- Paulit-ulit na alaala ng pangyayari at pagpapanumbalik sa nangyari
- Bugnutin, hirap matulog, binabangungot at nahihirapang magtuon ng atensyon
- Labis na takot at pag-iwas sa anumang magpapaalala sa pangyayari
- Pisikal na sintomas gaya ng pagsuka, pagbalikad ng sikmura, mabilis na tibok ng puso at paghingal
- Pag-ihi sa kama para mga bata.

TANDAAN:

- Hindi madaling makita kung ang isang tao ay nakararanas ng domestic/family violence. Kung ang LGBTI person na nagreport ay para bang manhid sa paligid o di nagpapakita ng pagkabalisa, hindi ito nangangahulugang na siya ay nagsisinungaling.
- Hindi lahat ng LGBTI victim-survivors ng domestic/family violence ay magpapakita ng parehong indikasyon ng abuso, kaya wag gumawa ng mga assumptions tungkol sa mga pinapakitang ugali o kilos

SHORT TERM AT LONG TERM NA IMPLIKASYON SA KALUSUGAN

- Ang mga manipestasyong ito ay normal na tugon sa isang pangyayaring nakaka-trauma at madalas na di tumitagal nang mahigit sa dalawang lingo.
- Gayunpaman, sa ibang kaso, ang mga karanasang ito ay maaaring magpatuloy nag ilang buwan (o taon) matapos ang trauma.
- Kung ito ay nakakasagabal sa pang-araw-araw na buhay ng tao, siya ay maaaring magkaroon ng post-traumatic stress disorder (PTSD).
- Nakapagdudulot din ng suliranin sa kalusugan ng isip ang mga pangyayaring nakaka-trauma, gaya ng depresyon, pagkabalisa, at mga suliranin sa alak at bawal na gamot.

KARAHASAN LABAN SA LGBTI PERSONS AT SOCIAL JUSTICE

- Bilang tagapagbigay ng serbisyo, tayo ay may mandatong etikal na magsilbi sa *lahat* ng survivors at wakasan ang lahat ng porma ng domestic and family violence.
- Ang karahasan laban sa LGBTI persons ay usapin ng social justice dahil ito ay pagtatangkang “iwasto” ang mga taong tinitingnan bilang mas mababa sa lipunan kaugnay ng di nila pagsunod sa mga roles o inaasahan ng lipunan.
- Bilang lingkod bayan, dapat nating tugunan ang mga kasong ito sa paraang nakakapagsakapangyarihan sa mga LGBTI persons, hindi sa paraang magpapalala ng stigma laban sa kanilang sekswal na oryentasyon at gender identity/expression (SOGIE).

KEY TAKE-HOME POINTS:

- Ang mga LGBTI persons ay nasa panganib na makaranas ng karahasan sa relasyon/pamilya dahil sa panlipunang stigma laban sa kanilang SOGIE.
- Ang mga porma ng karahasang ito ay may short term na manipestasyon sa anyo ng pagbabago sa kanilang kilos, pakiramdam, isipan, na maaaring di magkakatulad para sa lahat ng survivor ng domestic and family violence.
- Ang domestic and family violence ay maaaring may pangmatagalang implikasyon sa pisikal at pangkaisipang kalusugan ng LGBTI persons.
- Mahalagang matugunan ang mga pormang ito ng karahasan sa paraang nagsasakapangyarihan (empower) sa LGBTI persons.

KAMALAYAN SA SARILI: MGA UGALI, PANINIWALA AT PAKIRAMDAM UKOL SA, LGBTI PERSONS

- Dahil tayo ay lumaki sa isang lipunang may stigma laban sa LGBTI persons, marami sa atin ay may malalim na paniniwala laban sa LGBTI persons na maaaring di natin namamalayan.
- Ang mga paniniwalang ito ay makaaapekto sa paraan ng ating paghawak ng kasong kinapapalooban ng LGBTI persons.
- Maaari nating tanungin ang ating sarili kung mayroon tayong ilan sa karaniwang paniniwala, pakiramdam at asal na itong nagmumula sa stigma laban sa LGBTI, upang maiwasto natin ang mga paniniwalang ito.

PANINIWALA, PAKIRAMDAM AT ASAL NA KAILANGANG BANTAYAN:

1. Paniniwalang ang pagiging heterosekswal o hindi transgender ay mas katanggap-tanggap
2. Di palagay na pakiramdam kapag nakikisalamuha sa LGBTI persons.
3. Pagtanggap paglingkuran ang mga LGBTI persons na survivor ng domestic and family violence.
4. Paniniwala na ang mga karanasan ng karahasan ay dulot ng SOGIE ng isang tao, kaysa ng mga isyu at diskriminasyon na kanyang naranasan.

TANDAAN:

- Maaaring kailangan ng sapat na panahon para mabago ang mga paniniwala, pakiramdam at galaw sa pakikipag-ugnayan sa LGBTI persons.
- Nararapat lamang na tanggapin at unti-unting baguhin ang mga paniniwala, pakiramdam at galaw. Ang mahalaga ay makilala natin at may intensyong baguhin mga ito para mas makapagbigay tayo ng mas maayos na serbisyo sa lahat ng humihingi ng tulong.

KAALAMANG LGBTI-INCLUSIVE

- Mahalagang maunawaan na may mga karanasang natatangi sa mga LGBTI persons, na may malaking papel sa kanilang karanasan ng abuso.
- Kasama rito ang proseso ng paglaladlad, karanasan ng stigma laban sa LGBTI, at pagkakaiba-iba sa loob ng LGBTI community.

ANG PROSESO NG PAGLALADLAD

- Ang **coming out** o **paglaladlad** ay tumutukoy sa proseso kung saan ang LGBTI persons ay nagtatapat ng kanilang sekswal na oryentasyon at/o gender identity **sa sarili at sa ibang tao**.
- Ang proseso ng paglaladlad ay magkakaiba para sa bawat indibidwal – ang ibang LGBTI people ay lantad sa lahat ng kanilang pamilya at kaibigan, ang iba ay nakaladlad sa piling tao lamang, at ang iba ay hindi ipinagtatapat ang kanilang sekswal na oryentasyon o gender identity kaninuman, **kahit sa sarili**.
- Para sa maraming LGBTI persons, ang **bantang iladlad** sa mga taong di sila lantad (halimbawa ay magulang, katrabaho) ay maaaring bahagi ng kanilang karanasan o dahilan upang maging mahirap para sa kanilang lumabas sa isang mapang-abusong relasyon.

MAHALAGA: Kailangan nating igalang ang kagustuhan ng LGBTI persons sa pagiging kumpidensyal ng kanilang SOGIE bilang bahagi ng kanilang proseso ng paglaladlad.

STIGMA LABAN SA LGBTI PERSONS

- Maraming LGBTI persons na nakakaranas ng **stigma—mga negatibong ugali at pagkilos kaugnay sa SOGIE**—mula sa kanilang pamilya, paaralan, lugar-paggawa at komunidad ng pananampalayata.
- Maaaring ma-*internalize* ng ilang LGBTI individuals ang stigma na ito at maramdaman na may mali sa kanila – maaaring paniwalaan din nila na dapat lang silang saktan o parusahan dahi sa kanilang sekswal na oryentasyon o gender identity.
- Pinapahirap ng internalized stigma para sa LGBTI persons *na humingi ng tulong* kapag sila ay nakakaranas ng domestic and family violence.

MAHALAGA: Kailangang tandaan natin itong konteksto ng stigma, at posibleng internalization ng stigma, kapag nakikipagtrabaho sa mga LGBTI na survivor ng karahasan.

PAGKAKAIBA-IBA (DIVERSITY) SA LGBTI POPULATION

- Samantalang karamihan sa LGBTI people may magkakatulad na karanasan ng stigma at pagsasaisantabi (marginalization), ang LGBTI persons ay mga indibidwal na mula sa magkakaibang pinanggalingan sa usapin ng pang-ekonomiyang uri, edad, disability status, pananampalataya at iba pa.
- Ang mga domestic and family violence ng LGBTI persons, at ang mga epekto ng mga karanasang ito sa kanila, ay maaaring labis na magkakaiba batay sa kanilang pinanggalingan at iba pang aspeto na pagkakakilanlan (halimbawa, ang lesbian/bisexual na babae at bata ay vulnerable sa “corrective rape”).

MAHALAGA: Ang iba’t ibang aspeto ng identidad ng LGBTI person ay makakaapekto sa kaniyang karanasan ng karahasan, mga hamon at kakayanan/rekurso upang harapin ito.

Ibinubuod sa talahanayan sa ibaba ang mga karaniwang katanungan at kahulugan ng mga punto para sa mga LGBTI persons:

KARANIWANG TANONG	KAHULUGAN NG TANONG MO -
<i>Paano ka umihi?</i>	• Ipinagpapalagay nito na ang LGBTI people (laluna ang transgender individuals) ay laging bukas na pag-usapan ang mga pribadong detalye kaugnay ng kanilang katawan at mga gawi kaugnay ng katawan. • Maaari itong makasakit sa LGBTI persons, na may karapatan din sa privacy gaya ng lahat ng tao.
<i>“Ma’am” po ba talaga kayo?</i>	• Galing ito sa paniniwala na ang kasarian ng isang tao ay natutukoy ng kanyang katangiang pisikal, kaysa ng kanyang pinakamalalim na pakiramdam at pagkilala sa sarili o gender identity. • Maaaring maramdaman ng transgender people na kinukwestiyon ang kanilang gender identity at di tanggap.
<i>Pwede ba yan sa work mo? (Are you allowed in your workplace? To look like that?)</i>	• Ipinagpapalagay nito na ang LGBTI person ay bukas sa kanyang SOGIE sa trabaho o iba pang konteksto, sa halip na kilalanin maaaring hindi siya out. • Maaaring maramdaman ng LGBTI individuals na ang kanilang SOGIE ay hindi itinuturing na pribado at kumpidensyal.
<i>Hindi ka ba nanghihinayang? (Don’t you regret being who you are?)</i>	• Kung minsan ay may layuning maging compliment (“sayang naman ang lahi ninyo”) subalit pinapahayag nito na may mali, dapat pagsisihan o, mas mababa sa pagiging LGBTI. • Ipinagpapalagay nito na ang pagiging heterosekswal at cisgender ang “default” o normal na SOGIE. • Ipinagpapalagay nito na ang pagiging LGBTI ay laging pinipili o mababago.
<i>Binugbog ka ba ng tatay mo? (Did your father beat you up when you were young?)</i>	• Ipinagpapalagay na malalaman nating lagi kung ang LGBTI person ay nakaranas ng karahasan, na alam natin ang detalye ng insidente ng karahasan (gaya ng sino ang nang-aabusu) sa simpleng pagtingin sa kanila. • Maaaring maramdaman ng LGBTI persons na mayroon na tayong kongklusyon bago pa natin pakinggan ang kanilang kwento.

Key take-home points:

- Ang ating mga palagay at maling pagtingin hinggil sa LGBTI persons ay maaaring makaapekto sa paraan ng ating pakikitungo sa kanila, kasama na ang paraan ng paghawak natin ng mga kaso ng karahasan sa relasyon/pamilya na kinapapalooban ng LGBTI persons.
- May mga paraan ng pagtatanong at pakikitungo sa LGBTI individuals na mas LGBTI-inclusive at di umaasa sa mga palagay (assumptions) hinggil sa kanilang buhay at karanasan.
- Maging sensitibo sa magtatanong. Maaring di mo sadyang manakit pero ms makakadagdag pala ito sa pasakit sa isang LGBTI victim-survivor.

LGBTI-INCLUSIVE NA MGA GAWI: MGA SIMPLENG DAPAT AT DI DAPAT

DI DAPAT	DAPAT
Magtanong hinggil sa genitals, surgical status, kung paanong nakikipagtalik, at iba pang personal na detalye ng tao na walang kinalaman sa imbestigasyon.	Igalang ang dignidad ng bawat indibidwal. Kung kailangan mong magtanong ng personal na tanong, magsimula sa pagsasabing ang tanong ay maaaring sensitibo at tiyakin sa kanila na ang kanilang mga sagot ay mananatiling kumpidensyal Halimbawa: <i>“May kailangan akong itanong na maaaring medyo sensitibong bagay. Mahalaga lang na malaman namin ang iyong sagot dahil may kinalaman ito sa pag-handle ng kaso mo. Lahat ng isasagot mo ay mananatiling confidential at ako / kami lang sa gender desk ang makakaalam ng impormasyon na ito.</i>
Ipataw ang sarili mong paniniwala hinggil sa SOGIE ng isang tao sa pamamagitan ng paggamit ng ipinagpalagay mong panghalip o pronoun (hal. he/him/his o she/her/hers), titulo (hal. Ma’am o Sir), o pangalan (hal. bigay na pangalan sa kanyang birth certificate).	Gumamit ng wikang LGBTI-inclusive. Kung di ka sigurado sa pangalan o panghalip na mas gusto ng taong kausap, tanungin sila. Sa pagkakataong sumagot na sila, gamitin ang panghalip at pangalang ibinigay nila. Halimbawa: <i>“Anong gusto mong itawag sa iyo?”</i>
Kaswal na magbahagi o magtsismis hinggil SOGIE ng isang tao.	Maging maingat sa pagiging kumpidensyal, sa pagbabahagi at “paglaladlad” ng ibang tao. Kinakailangan ng tiwala bago magtapat sa iyo tungkol sa kalagayan nila ang LGBTI persons. Kung kinakailangan mong magbahagi hinggil sa SOGIE sa ibang tao bilang bahagi ng proseso ng pangangasiwa ng kaso, hingin muna ang kanilang pahintulot. Halimbawa: <i>“Ok lang ba kung banggitin natin sa report ang tungkol sa kaso mo na karelasyon mo ang perpetrator nito?”</i>
Magbigay ng di tapat na papuri gaya ng “mukha kang totoong babae” o “mas maganda ka pa sa tunay na babae.” Maaaring akalaing ito ay compliment, subalit maaaring maramdaman ng LGBTI persons nang pang-iinsulto.	Tumuon sa pagtulong sa victim-survivor na maharap ang kanilang karanasan ng karahasan.
Gumawa ng assumptions tungkol sa SOGIE ng isang tao at/o sa karanasan nila ng karahasan sa relasyon/pamilya bago makuha lahat ng impormasyon tungkol sa kanilang identity at karanasan.	Tandaan na di mo masasabi kung ang isang tao ay LGBTI, o na siya ay nakararanas ng karahasan sa tahanan, sa simpleng pagtingin sa kanila.

LGBTI-INCLUSIVE NA SIKOLOHIKAL NA PAUNANG LUNAS

WHAT IS PSYCHOLOGICAL FIRST AID?

HUMANE, SUPPORTIVE RESPONSE TO A FELLOW HUMAN BEING WHO IS SUFFERING AND WHO MAY NEED SUPPORT.

AIMS TO REDUCE INITIAL DISTRESS, MEET CURRENT NEEDS, PROMOTE FLEXIBLE COPING AND ENCOURAGE ADJUSTMENT.

IT IS COMMONLY USED IMMEDIATELY AFTER A DISASTER

ANG PSYCHOLOGICAL FIRST AID (PFA) AY KINAPAPALOOBAN NG...

- Pagbibigay ng praktikal na kalinga at suporta na di mapanghimasok
- Pagtatasa ng mga pangangailangan at alalahanin
- Pagtulong sa tao na makakuha ng mga batang pangangailangan
- Pagbibigay ng ginhawa sa tao at pagtulong na makaramdam ng hinahon
- Pagtulong sa tao na makaugnay sa impormasyon, serbisyo at panlipunang suporta
- Pagprotekta sa tao mula sa patuloy na pinsala
- Nakabatay sa consensus model at di naghihintay ng paglalandad o paghahayag ng emosyon

IMPORTANT NOTE:

Sa pagtanggap ng “stigma”, importante na ipaalala sa sarili ang mga sumusunod:

- Gamitin ang mga terminong ‘**distress**’ and ‘**acute distress**’ kaysa “**depress**” pag naglalarawan mg mga epektong psychological pagapos ng isang distressing na insidente.
- **Wag gumawa ng pagsusuri (diagnosis).** Tanging mga psychologist o psychiatrist lamang ang pwede.

ANG PSYCHOLOGICAL FIRST AID AY HINDI...

- HINDI pagkuha ng mga detalye ng nakaka-trauma na karanasan o pagkawala
- HINDI paggagamot
- HINDI pagbibigay ng diagnosis o bansag
- HINDI counseling o debriefing
- HINDI bagay na ginagawa lamang ng mga propesyunal

MGA LAYUNIN NG PFA – ANG TATLONG L: LOOK, LISTEN & LINK

LOOK & LISTEN (MAGMASID AT MAKINIG)

- **Contact & engagement.** Ito ay pagtugon sa pagkontak ng survivor o pagsisimula ng ugnayan na hindi mapanghimasok kundi mapang-unawa at matulungin.

Ipakilala nag sarili, ibahagi ang iyong papel, at tanungin ang kaagaran na pangangailangan. Tiyaking gumamit ng LGBTQI+ affirmative na mensahe.

“Hello, ako nga pala si [pangalan]. Ako ang in-charge rito sa aming tanggapan [sabihin kung saan nagtatrabaho]. Ano po ba ang maitutulong ko?”

(Hintayin ang sagot. Pwedeng magtanong para malaman ang kung ano ang kanyang kailangan habang nakausap mo siya. Pwedeng tanungin kung kailangan ba niya ng tubig o pagkain.)

Kung di ka sigurado sa sekswalidad ng isang tao, mas mabuting magtanong nang magalang tungkol sa kanilang gustong katawagan o pronoun.

Ano ang gusto mong itawag ko sa iyo - miss o mister/ate o kuya?”

Kung ang kliyente ay bata, ito ang mungkahing panimulang kontak:

“Hi! Anong pangalan mo? (Huwag kalimutan na sa eye level ka ng bata kapag makikipag-usap. Ngumiti at maging malumanay lamang ang boses

Huwag kalimutang tiyakin sa kliyente ang pagiging kumpidensyal ng kanyang ibabahagi. Kailangan mong panatilihin ang pinakamataas na antas ng confidentiality sa anumang interaksyon o pakikipag-usap sa mga survivor.

“Lahat ng pag-uusapan natin dito ay sa pagitan lang natin. Makakasiguro ka na safe at confidential ang lahat ng ibabahagi mo.”

- **Kaligtasan at ginhawa.** Ito ay upang mapahusay ang kagyat at patuloy na kaligtasan, at upang magbigay ng pisikal at emosyonal na ginhawa.

Tiyakin ang kagyat na pisikal na kaligtasan, i-orient ang survivor, at magbigay ng kinakailangang impormasyon tungkol sa mga mapagpipiliang serbisyo at tugon.

Sa pagbibigay ng impormasyon, gamitin ang iyong pinakamahasag na sensibilidad kung dapat na at paanong ilalatag ang impormasyon. Makinig na mabuti at iangkop ang iyong paraan ng pagtugon sa sitwasyon.

Tanungin ang sarili – “Maiintindihan na ba niya ang nangyayari? Handa na ba siyang marinig ang sasabihin ko?”

Subukang iayos ang iyong pakikipag-usap batay sa profile ng survivor. Huwag gumamit ng kumplikado at di madaling maunawaang pangungusap.

“Mula sa nakikita ko, ito ang mga lugar kung saan ka magiging safe. Nandoon ang mga kasamahan ko para asikasuhin ang pangangailangan mo. Saan ka kumportable sa mga ito?”

“Ginagawa po namin ang aming makakaya para maasikaso po kayo. Mayroon po ba kayong katanungan?”

Huwag sabihin sa survivor na sila ay ganap nang ligtas hanggat di mo nakukuha ang lahat ng mahalagang detalye. Huwag din sila bigyan ng maling pangako tungkol sa mga resources na mayroon maliban kung tiyak ang iyong impormasyon sa mga kagamitan at serbisyo.

- **Stabilization (kung kinakailangan).** Ito ay para kalmahin at mapanumbalik ang oryentasyon ng survivor na puspos ng emosyon o disoriented. Maaari kang magsimula sa paggamit ng using sumusunod na halimbawang pangungusap:

“Kapag may mga pangyayaring ganito, normal ‘yang nararamdaman mo. Importante na may makausap ka na mahalagang tao sa ‘yo para mas maging okay ka. Sino ba siya? Gusto mong hanapin ko o tawagin natin para mas bumuti ang pakiramdam mo? May kailangan po ba kayo ngayon?”

PAG-UUGNAY (LINK)

- **Pagkuha ng impormasyon.** Upang matukoy ang kaagarang pangangailangan at alalahanin, mga dagdag na impormasyon at iangkop ang mga PFA na gagamitin.
- **Praktikal na tulong.** Mag-alok ng mga praktikal na tulong sa pagtugon sa mga agarang pangangailangan at alalahanin.
- **Pag-ugnay sa panlipunang suporta.** Maglatag ng mga kontak sa mga primary support persons at iba pang sources ng tulong, kasama na ang pamilya, kaibigan, mga organisasyon at mga sangay ng pamahalaan.

KAILAN MAGBIGAY NG PFA?

- Sa malubhang yugto ng trauma kung kailan ang mga pangangailangang medical, pangunahing pangangailangan (pagkain, tubig, tirahan, damit, atbp) at pagpapanumbalik ng kaligtasan ay kinakailangan.
- Nagkakaloob ito ng mga batayang serbisyo at seguridad. Layunin nitong tulungan ang mga tao na naapektuhan ng katatapos na krisis.
- Kapag unang nakakontak sa mga taong may pagdurusa. Ito ay madalas matapos ang isang pangyayaring nakaka-trauma. Maaari ring ito ay matapos ang ilang araw o lingo, batay sa gaano katagal ang pangyayari at gaano kalubha ito.
- Kung may matinding sikolohikal na kaso, makakatulong na iugnay ng PFA provider ang tao sa mental health professionals (*see MHPSS Intervention Pyramid*).

SINO ANG NANGANGAILANGAN NG PFA?

Ang PFA ay naglalayong tumulong sa mga tao, kapwa bata at matanda, **na kararanas pa lamang ng seryosong krisis.**

Gayunpaman, mahalagang alalahanin na **di lahat ng tao ay mangangailangan ng PFA.**

Hindi natin maaaring ipilit ang tulong sa tao, subalit pinakamabuti na gawin ang sariling handa sa pagtulong sa mga taong mangangailangan nito.

SAAN ISINASAGAWA ANG PFA?

- Ito ay ipinagkakaloob kung saan may ligtas na lugar para sa kliyente at sa iyo na gawin ito.
- Sa mga komunidad, ito ay maaaring gawin sa mga health center, shelter o evacuation camp, paaralan at distribution sites, basta't tinitiyak na ang lugar sa pook ay may privacy para makapag-usap.

SINO ANG MAAARING MAGBIGAY NG PFA?

- Sinumang dumaan sa pagsasanay ng mental health professional/s.
- Sinumang may disposisyong mapang-unawa at may tiyagang mag-commit sa proseso.

KARANIWANG PROSESO NG PFA?

- Pakikipagpalagayang-loob
- Pagtitiyak ng hinahon at kaligtasan
- Kumustahan & pakikinig
- Pagtukoy ng mental health concerns
- Diskusyon hinggil sa karaniwang epekto krisis, pagtukoy ng mga kalakasan at positibong katangian ng kliyente, mga pamamaraan ng positibong pagkaya o coping
- Pagbibigay ng pag-asa
- Pag-uugnay sa suporta

KARANIWANG REAKSYON SA STRESS BATAY SA LAHAT NG GRUPO NG

Mahalagang matukoy ang mga karaniwang reaksyon upang mas madaling maharap ang mga ito.

- Palatandaan ng takot/pagkabahala na maulit ang pangyayari
- Mga reaksyon sa paghihiwalay mula sa mga mahal sa buhay (e.g., parents and siblings)
- Hindi payapang tulog
- Labis na pag-iyak
- Mababang enerhiya / panghihina
- Pakiramdam ng mga pananakit sa katawan

MGA PRINSIPYO NG PFA: LOOK, LISTEN, AND LINK

Ang mga prinsipyong aksyon ng psychological first aid (PFA) ay madaling alalahanin.

**Dapat lamang tandaan ang tatlong L:
LOOK, LISTEN at LINK**

MGA TAONG DAPAT BIGYAN PRAYORIDAD:

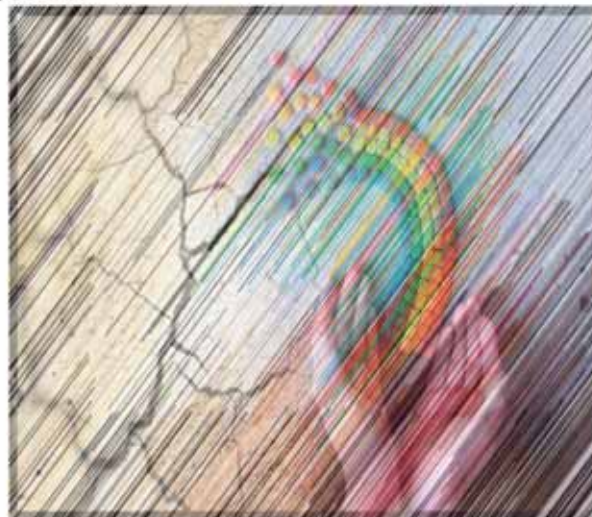
- May mga seryosong pinsala o karamdaman na nagbabanta sa buhay na kailangan ng emergency medical care
- May sama ng loob na di na kayang alagaan ang sarili o mga anak
- Maaring manakit sa sarili o sa ibang tao

Ang mga prinsipyong ito ang gagabay sa iyong paglapit sa kliyente sa isang sitwasyong ng krisis. Tingnan ang talahanayan sa ibaba bilang iyong sanggunian.

LOOK (MAGMASID)

- ✓ Pahusayin ang kalagayan ng kagyat at patuloy na kaligtasan, kasama na ang pisikal at emosyonal na ginhawa.
- ✓ Tingnan ang mga taong may maliwanag at urgent basic needs.
- ✓ Tukuyin ang mga taong may seryosong reaksyon sa kagipitan.

LISTEN (MAKINIG)

- ✓ Magtatag ng koneksyong makatao: maunawain at hindi mapanghimasok na paraan
- ✓ Lapitan ang mga taong maaaring nangangailangan ng suporta
- ✓ Magtanong tungkol sa kagyat na pangangailangan o alalahanin ng mga tao
- ✓ Tulungan ang mga survivor na mabigkas ang kanilang agarang pangangailangan at alalahanin
- ✓ Mag-alok ng praktikal na tulong at impormasyon
- ✓ Making sa mga tao, at tulungan silang kumalma
- ✓ Maghimok ng positibong pagkaya (coping), kilalanin ang mga pagsisikap sa pagkaya at mga kalakasan ng mga tao
- ✓ Magbigay ng psychoeducation

LINK (MAG-UGNAY)

- ✓ Mag-refer sa mas mataas na antas ng pagkalinga
- ✓ Tulungan ang mga taong matugunan ang kanilang pangunahing pangangailangan at makakuha ng mga serbisyo
- ✓ Tulungan ang mga taong kayanin ang mga suliranin
- ✓ Magbigay ng mga impormasyon
- ✓ Iugnay ang victim-survivor sa network ng panlipunang suporta, kasama na ang kapamilya, kaibigan, at mga tumutulong sa komunidad

MALAKING GRUPO NG PSYCHOLOGICAL FIRST AID

- Magbigay ng impormasyon
- Magkaloob ng sense of leadership
- Bawasan ang pakiramdam ng kaguluhan
- Palakasin ang kredibilidad
- Pigilan ang mga maling impormasyon
- Magkaloob ng mga pamamaraan ng pagkaya o coping
- Palakasin ang kaayusan sa grupo at pataasin ang morale
- Ipanumbalik ang pakiramdam ng "komunidad"
- Sikolohikal na pagsasala

KAILAN IREREFER ANG KLIYENTE

- Kung may panganib ng pananakit sa sarili at sa iba
- Hindi kinakayang makagawa ng mga simpleng desisyon
- Kapansin-pansing pag-atras sa pakikisalamuha
- Hallucinations/paranoia
- Dis-orientasyon sa lugar at panahon
- Di kinakayang pangalagaan ang sarili
- Kapansin-pansing pagbabago sa asal at karaniwang aktibidad ng tao

PANGANGALAGA SA SARILI NG TAGAPAGBIGAY NG PFA

Mga Tanong sa Sarili bago magkaloob ng PFA:

Bago ang insidente :

– Handa ka bang tumulong?

Habang:

– Paano kang mananatiling malusog sa katawan at emosyon?

– Paano mong masusuportahan ang mga kasamahan at paano ka nilang masusuportahan?

Pagkatapos:

– Paano mong bibigyan ng panahon ang pahinga, pagbawi at pagmumuni?

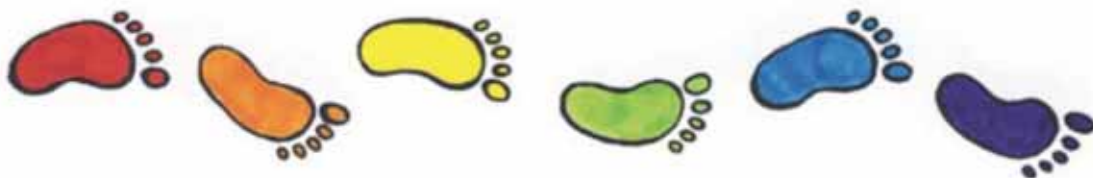
TANDAAN:

Sa pagtulong, kailangang panatilihin ang makatotohanang pagsusuri ng sarili kung ANO ANG KAYA AT HINDI KAYA. Alalahanin ang papel na MATULUNGAN ANG MGA TAONG TULUNGAN ANG SARILI.

MAGBIGAY NG BATAYANG IMPORMASYON TUNGKOL SA PAMAMARAAN NG PAGKAYA (COPING)

Ang *adaptive coping actions* ay iyong nakatutulong mabawasan ang pagkabalisa at iba pang nakapagdurusang reaksyon, paunlarin ang tugon ng pagkaya, o tulungan ang mga taong malagpasan ang mahihirap na sitwasyon. Narito ang mga *adaptive coping actions* na maaaring magamit ng iyong mga kliyente:

- Pakikipag-usap sa ibang tao para sa *social* at emosyonal na suporta
- Sapat na pahinga, nutrisyon at ehersisyo
- Paglahok sa mga positibong aktibidad na mag-aalis ng pansin sa suliranin (hal. zumba, paghahalaman o pagtatanim, anumang gawaing may kaugnayan sa sports)
- Pagsama sa mga *social support groups*
- Paghingi ng counseling mula sa mga eksperto sa mental health (hal. sikolohista, psychiatrist, social worker, guidance counselors, etc.)
- Pagsubok sa mga nagamit nang matagumpay na paraan ng pagkaya
- Pagsubok ng mga paraan ng pagrerelaks
- Positibong pangungusap sa sarili (hal. “Kaya ko ‘to,” “Mahirap pero malalampasan ko ‘to,” “Mahalaga ako,” atbp.)
- Pagpapanatili ng normal na iskedyul.
- Hayaan ang sariling makaramdan ng di magandang damdamin sa loob ng isang panahon.

PAANO MAKIPAG-USAP AT MAGBIGAY NG PFA

BATAYANG KASANAYAN SA MENTAL HEALTH SUPPORT

Ito ay gabay sa pag-aalok ng batayang suporta at pagbibigay ng ginhawa. Hindi totoong ang pagtataguyod ng kalusugan sa kaisipan ay gawain lamang ng propesyungal at iba pang eksperto.

Hawak ang mga batayang kasanayan at kaaalaman, ang ibang propesyunal at karaniwang tao ay maaaring maging sing-epektibo sa pagbabawas ng sikolohikal na pagdurusa at pagtitiyak ng kaligtasan ng tao. Kasama rito ang mga kawani ng mga lokal na barangay.

Ang nilalaman ng gabay na ito ay para sa impormasyon at para sa pagpapalakas ng kasanayan. Hindi nito layuning palitan ang klinikal na paggamot, medikal na kalinga, o psychotherapeutic intervention.

Plinaaalalahanan ang mga kawani ng barangay staff na isapraktika at itaguyod ang kalusugan sa kaisipan sa loob ng legal at etikal na mandato ng kanilang gampanin at propesyon.

LAYUNIN

Nais ng gabay na ito na ipaalam ang mga **makakatulong na bagay na dapat sabihin at gawin upang suportahan ang mga tao, kasama iyong kararanas pa lamang ng krisis.** Kapag ginawa ito:

- Mas malamang na maglahad ang kliyente ng kanilang karanasan, na magbibigay sa atin ng detalye/impormasyon para sa mga susunod na hakbang (hal. “Inaabuso ako ng mga magulang ko sa bahay.”)
- Mas malamang na magbahagi sila ng mga iniisip at pakiramdam—at kung gayon ay mas maging maaliwalas at ligtas ang pakiramdam (hal. “Gusto kong umalis sa aking bahay, pero di ko alam ang gagawin.”)
- Mas malamang na gawin nila ang kilos na nais nating gawin nila kung dama nila na sila ay nasusuportahan o napapakinggan (hal. Paghingi ng ligal na tulong).

UNANG BAHAGI. PAANO SIMULAN ‘ANG PAKIKIPAG-USAP’: UNA – MAKINIG

- Ang pangkalahatang layunin ay makinig at mag-alok ng suporta.
- Hindi natin layunin ang “ayusin,” “pamahalaan” o “kontrolin” ang kliyente.

Mas kinakaya nilang malagpasan ang usapin sa kalusugan sa isip kung may kumakalingang kawani na taos-pusong nakinig at pinagtibay ang kanyang pakiramdam, at kapag naramdaman nilang sila ay sinusuportahan.

KARANIWANG PAGKAKAMALI SA PAKIKIPAG-USAP

PAGTUON SA SARILING PAKIRAMDAM.

Kapag nakatuon tayo sa sariling pakiramdam, may panganib na mawalang-bahala ang pakiramdam ng kliyente, bukod sa malilipat ang pag-uusap tungkol sa iyo.

Makakaramdam ka ng damdamin sa pakikipag-usap at mabuti ito. Ito ay pagpapakita ng malasakit o pakikiramdam (empathy). Gayunpaman, iwasan na pag-usapan ang iyong sariling pakiramdam, kundi magtuon ng pansin sa pakiramdam ng kliyente.

PAGBALING NG PAG-UUSAP TUNGKOL SA ATING SARILI.

Habang nagbabahagi ng nagaganap sa kanyang buhay, iwasan ang pagsabi ng –

“Nangyari din sa akin iyan...”
 “Nuong ang aking partner ay...”
 “Ay oo, ginawa din sa akin yang masamang nangyari sa iyo...”

Ang suporta sa kalusugan sa kaisipan ay nagiging tungkol sa atin. Pansinin kung paanong ibinabaling ang pag-uusap tungo sa atin at paalis sa kliyente. Muli, hindi pinapawalang-bahala ang sarili nating karanasan. Dapat ay mayroon tayong pakiramdam, subalit ang pag-uusap ay hindi tungkol sa atin.

PAGSISI SA TAO.

May mga banayad na bagay tayong ginagawa na nagpapahiya, naninisi at naghuhusga sa ibang tao kapag sila ay nakikipag-usap. Iwasan sabihin ang mga ito –

“Bakit mo ginawa yon?” “Anong ginawa mo?” “Kung ako ikaw, ito ang ginawa ko...”

Lahat ng ito ay paninisi at paghuhusga sa tao. Hindi nito pinagtibay ang tao at di ito nakakatulong. Iwasan ang paggamit ng **“bakit” – pwedeng simulant ng pangungusap ng “Paano,”**

PAGKAKAILA NG PANGYAYARI.

May inklinasyon tayong alamin ang katotohanan. Nais nating tiyakin na hawak natin ang lahat ng “tamang” impormasyon, laluna kung ang ating kliyente ay posibleng biktima ng interpersonal na karahasan. Gayunpaman, kung hinihinala natin na ang isang bagay ay di talaga nangyari, may masamang ugali tayo ng pagwawasto sa isa pang tao o tuwirang sabihan sila na, “

“Hindi, palagay ko ay di iyan nangyari?” “sigurado ka bang yan ang nangyari?”

Ilugar mo ang sarili sa sapatos ng isa pang tao at isiping marinig iyon. Ninanakawan ka ng pakiramdam hinggil sa nangyari. May silbi nga ba ang “katotohanan?” O mas matimbang ang pakiramdam at kuru-kuro?

PAGGAMIT NG ATING PHONE HABANG NAKIKIPAG-USAP.

Ito ay karaniwang pagkakamaling nagpapakita na hindi tayo nakikinig.

IKALAWANG BAHAGI. PAANO GAWIN ANG PAKIKIPAG-USAP

STEP 1. KILALANIN ANG IYONG SARILING PAKIRAMDAM.

Napakahalaga na kilalanin ang ating sariling pakiramdam tungkol sa pakikipag-usap. Mas madalas, tayo ay ninenerbiyos o nababalisa.

Ito ay normal. Ariin mo ang pakiramdam at sumabay dito. Mas madali mong mapangangasiwaan ang iyong kaba kung aariin mo ito.

STEP 2. MAGPLANO—NANG DI LABIS.

Ang isang bagay na maaari nating gawin ay maghanda ng ilang pangungusap o salita na maaaring gamitin sa pakikipag-usap. Isipin kung paano mo nais buksan ang pakikipag-usap, at sing-halaga, paano mo nais tapusin ang panayam.

Depende sa sitwasyon, pero mas malamang para sa mas mahihirap na kaso, makakatulong na mag-isip ng mga contingency plan (hal. Paano tatapusin ang pag-uusap). O anong gagawin kung ang kausap ay nag-walk out? Ano ang iyong gagawin?

Gayunpaman, di natin nilalabisan ang pagpapalano dahil maaaring magtunog tayong sumusunod sa “script,” at nagiging artipisyal ang pag-uusap. Ang labis na pagpapalano ay nagmumukhang di tapat.

STEP 3. IABOT ANG PAANYAYA. May mga payak na paraan ng pagbubukas ng usapan.

- “Napansin kong parang may alalahanin ka nitong mga nakaraang araw. Naririto ako kung nais mong makipag-usap.”
- “Lapitan mo lang ako kung kailangan mo ng kausap.”
- “Iniisip ko kung may nakababalisa sa iyo.”

Itinatanim lamang natin ang binhi. Hindi natin pinipilit ang pakikipag-usap. Sa pamamagitan ng pagbubukas ng paanyaya sa pakikipag-usap, nabibigyang-kapanyarihan natin ang isa pang tao na magdesisyon ng kung ano ang pinakambuti para sa kanila. Ang kung sila ay handa na, tatanggapin nila ang paanyaya. Kung hindi sila handa, ok lang din iyon.

OARS TECHNIQUE

Ang OARS (**open** questions and probes, **attending** and listening, **reflection** of feelings, at **summaries** and restatements) ay mga batayang kasanayan sa suporta sa kalusugan ng isip. Naggaganyak ito ng paggalugad ng mga pakiramdam at isipin. Ito ang nasa buod ng gabay na ito.

(O) OPEN QUESTIONS AND PROBES

Paano ito ginagawa:

- Magtanong ng open-ended questions. Limitahan ang paggamit ng closed-ended questions na sinasagot lang ng oo o hindi dahil nalilimitahan nito ang pagbabahagi.
- Magtuon sa isang tanong o bahagi ng suliranin sa bawat yugto. Huwag tumalon mula sa isang bagay patungo sa iba pa.

- Huwag mag-alinlangang ibalik ang isang paksang maaaring di sing-halaga ngunit binanggit ng kliyente.
- Ang pagkakaloob ng taos-pusong pakikinig o pagiging matulungin ay di nangangahulugan na pagsagot sa lahat ng suliranin o pagsakop sa lahat ng bahagi ng krisis.
- **Iwasang magtanong ng mga “bakit.”** Maaaring maramdaman nilang kailangang ipagtanggol ang sarili. Nagdudulot din ito ng pakiramdam ng panghihimasok.
- Maging sensitibo sa mga paksa na di pa kayang ibahagi ng kliyente.
- Magtanong sa maikli at simpleng paraan.

BAKIT ITO GINAGAWA:

- Upang maglatag ng malapit na ugnayan sa kliyente.
- Upang mahikayat silang magpahayag ng pakiramdam at iniisip.
- Upang mapalinaw o malagyan ng pokus ang pag-uusap.
- Upang mapadaloy ang pagmumuni ng kliyente sa kahalagahan ng kanilang pakiramdaman at iniisip.
- Upang makapagtukoy ng tiyak na halimbawa tungo sa mas malinaw na pag-unawa ng kanilang sinasabi.

ANO ANG DAPAT SABIHIN:

Layunin	Halimbawa ng Sasabihin
Upang maglinaw at mag-pokus	• “Ano ang ibig mong sabihin duon?” • “Tulungan mo akong maunawaan.” • “Gusto kong makatiyak na nakuha ko ito nang tama...”
Upang magpalabas ng iniisip	• “Kwentuhan mo pa ako ng iyong iniisip tungkol duon.” • “Iniisip mo na...” • “Mukhang iniisip mo na...”
Upang magpalabas ng pakiramdam	• “Ano ang pakiramdam mo tungkol duon?” • “Iniisip ko ang iyong pakiramdam.” • “Maaaring may damdaming lumalabas.”
Upang magpalutang ng halimbawa	• “Bigyan mo ako ng halimbawa ng iyong ginagawa kapag nararamadaman mong...” • “Walk me through it.” • “I wonder what that looks like.”

(A) ATTENDING AND LISTENING

Kapag tayo ay nagbibigay ng bukas na tanong, kailangan nating samahan ito ng attending (pagiging *present*) and listening.

- Ang *attending* at *listening* ay dalawang magkaiba ngunit magka-ugnay na pamamaraan o techniques upang gawing mas madali ang mahihirap na pakikipag-usap.
- Ang kahulugan ng *attending* ay kung paano nating iniaangkop nang pisikal ang ating sarili tungo sa survivor.
- Ang *listening* ay pagtitiyak na nakukuha at nauunawaan natin ang salaysay ng survivor.

Tayo ay dumadalo (attending) at nakikinig dahil –

- Nais nating iparating sa survivor na nagbibigay tayo ng buong atensyon sa kanya.
- Nakakatulong ito na mas magbukas sila ng kanilang iniisip at nadarama.
- Nagagawa nitong maramdaman ng iba na sila ay mahalaga at dapat pakinggan.
- Ito ay aktwal na paraan ng pakikipag-usap sa paraang hindi berbal.

Hinihingi nito na tayo ay maging conscious sa ating body language o kilos ng ating katawan.

GINAGAMIT NATIN ANG “ENCOURAGES TECHNIQUE.”

KASANAYANG PAANO	KASANAYANG ANO AT BAKIT
(E) eye contact at facial expression	• Panatilihin ang katamtamang eye contact. • Iwasan ang laging pag-iwas o ang labis na pagtitig. • Ang masyadong kaunting pagtingin sa mata ay maaaring magpadama ng kawalan ng interes sa interaksyon. • Ang labis na eye contact ay maaaring magdulot ng hindi komportableng pakiramdaman, ng panghihimasok, pagdomina o pagkontrol. • Madalas tayong nakatitig sa ating phones. Subalit tandaan, hindi ka dapat nasa phone – ito ay dapat nakatago pag nakikipag-usap. • Gaya ng ibang kasanayan, kailangan baguhin ang ganitong ugaling di maganda.
(N) nods o Pagtango	• Gawing katamtaman din ang pagtango, laluna sa dulo ng mga pangungusap. • Ipinahahayag ng pagtango na “kasama” ka nila at nakasuporta sa kanila. • Kung masyadong kaunti, maaaring makaramdam ng pag-aalala ang kausap. • Kung masyadong marami, makakagulo o “distract” din ito.
(C) cultural differences	• Tayo ay nakatira sa isang bansang maraming pagkakaiba-iba—na maraming kultura at subculture. Hindi lamang ito tungkol sa lahi, etnisidad, relihiyon o wika. May iba pang mga grupo ng pagkakaiba-iba, gaya ng katayuang sosyo-ekonomiko, LGBTI identity, antas ng edukasyon, karanasan sa mundo, atbp. • Umangkop sa mga non-verbal styles ng kausap. • Huwag asahan sila ang aangkop sa iyo.
(O) open stance	• Humilig tungo sa kausap ngunit hindi lagi o matagalan. • Panatilihin ang bukas na lenggwahe ng katawan. • Huwag isara o maghalukip ng mga braso at binti.
(U) um-hmm	• Gumamit ng mga simpleng tunog n nagpapahiwatig ng pag-unawa (Hal., “oo,” “wow,” “UM-hmm”). • Ang mga tunog na <i>non-language</i> ay naghihikayat sa kausap na patuloy na magsalita, nang wala kang sinasabing pangungusap. • Ipinararating nito na ikaw ay may buong atensyon at suporta sa kausap. • Ito ay dapat na katamtamang “um-hmms.” • Kung labis na kaunti, maaaring isiping ikaw ay <i>distant</i>. • Kung labis na marami, makakainis ito o makaka-distract.
(R) relax at maging natural	• Mahalaga na hindi ka lamang mukhang relaxed, kundi ikaw ay talagang relaxed. • Magsimula sa kasanayan mula sa “encourages” na pinakakomportable sa iyo (hal. pagtango). • Tumuloy sa susunod na pinaka-komporableng kasanayan, at magpatuloy.

	• Obserbahan ang reaksiyon ng kausap. • Isipin na ito ay pakikipag-usap lamang sa kaibigan, kakalase, kasama sa trabaho. • Ito ay hindi pagsisiyasat. Ito ay simpleng pakikinig. • Relax. • Bahagi ng hamon sa atin ay tuwing tayo ay mayroong mahirap na pakikipag-usap, ang ating inaasahan ay nagiging di-makatotohanan – na para bang kailangan nating iligtas ang ating kaibigan, solusyunan ang lahat ng suliranin, o isaayos ang lahat.
(A) avoid distracting nonverbal behaviors o paggambala	• Kung panunuorin mo ang sarili sa pakikipag-usap, maaaring magulat ka sa mga di-berbal na bagay na ginagawa at maaaring makagambala o hindi makatulong. • Maaaring ito ay paglalaro ng pen o pagkakamot ng ulo. Ang mga ugaling ito ay hindi nakakatulong. • Kung minsan, labis ang paggamit natin ng ating kamay. Madalas ang paggalaw o pagpwesto ng ating kamay o katawan. Maaari ring panay ang pagpapalit natin ng tayo o ayos ng katawan. Ito ay nakakagambala. • Ipinapahayag nito na hindi tayo nakikinig o hindi kumportable. • Alalahanin natin o maging malay tayo sa ating di-berbal na mga kilos.
Match (G) grammatical style and pace of speech	• Huwag magmukhang “labis na matalino” o “edukado”. Huwag magpamalas bilang “eksperto”. • Ang ating wika ay dapat bumagay sa karanasang pangkultura at antas ng edukasyon ng kausap. • Iwasan ang mga <i>jargon</i> o magarbong mga salita. • Umimik nang natural kaysa sa paraang pormal/monotonous o nakakapagpababa sa kausap. • Angkupan ang bilis o bagal ng pagsasalita ng kausap (nang may limitasyon). Kung ang kliyente ay nagsasalita nang mabagal, sundan ito.
Listen with a third (E) ear	• Madalas, tayo ay nakikinig <u>hindi</u> para umunawa kundi para sumagot: subalit tayo ay hindi ganap na nakikinig sa tao kapag iniisip natin ang susunod na sasabhin. <u>Hindi</u> ito nakakatulong. • Huwag munang umimik. Manatili sa sandali o kasalukuyan. • Kapag ginawa natin ito, maaaring mapansin natin na ang kausap ay may sinasabi sa paraang di-berbal. • Makinig sa <u>hindi</u> nila sinasabi. • Halimbawa, ang isang kaibigan ay maaaring magbahagi ng kwentong ang tunog ay malungkot, subalit hindi nila aktwal na sinasabing na nakakaramdam sila ng pangungulila o lungkot. • Subalit kung tayo ay makikinig gamit ang “third ear,” matutulungan tayong matukoy ang pakiramdam ng pangungulila o lungkot at mapalutang ito. Kung gayon, maaari nating sabihing “Parang ang lungkot nuon”—kahit di nila ito mismong iniimik.
Use (S) space appropriately	• Kailangang malay tayo o inaalintana kung paano nating ginagamit ang espasyo. • Ang malapit na pakikipag-usap ay madalas may distansya nang mababa sa dalawang talampakan (less than 2 feet apart); ang personal na pakikipag-usap ay mababa sa apat na talampakan (less than 4 feet); at ang panlipunang pakikipag-usap ay nasa pagitan ng 4 at 12 talampakan.

	• Para sa iba, ang kanilang karanasan sa buhay ay humihingi ng partikular na atensyon. Halimbawa, maaaring di kumportable ang mga biktima ng abuso na may ibang taong nakaupong malapit sa kanila. Para sa iba, ang pagkakaroon ng mesa sa pagitan ay nagbibigay ng ginhawa o distansya. Para sa ibang balisa, ang pag-upo nila malapit sa may pinto ay magandang ideya. • Isipin din ang situwasyon at konteksto. Kung ikaw ay nasa likod ng mesa, maaaring magmukha kang may awtoridad at malayo sa kausap. Sa ibang kultura, angkop sa mga pakikipag-usap sa kaparehong kasarian na maging malapit, ngunit hindi para sa kausap na may ibang kasarian.

(R) REFLECTION OF FEELINGS

Ang kasanayang O at A sa OARS ay mga pundasyon. Palalimin natin ang mga kasanayang iyon. Ang pagmumuni sa pakiramdam ay nangangailangan ng malaking bahagi ng pagdalo at pakikinig. Ang paggalugad sa mga pakiramdam ay nangangailangan ng matibay at bukas na mga katanungan.

Ang *reflection of feelings* ay pag-ulit o pag-rephrase ng sinabi ng kausap, ngunit higit pa duon. Atin ding tinutukoy ang partikular na pakiramdam. Ang pagdama sa damdamin ay mabuting bagay. Sinasalamin natin ang pakiramdam ng kausap dahil natutulungan silang matukoy at mapagdaanan ang pakiramdam. Nakakatulong din itong mailinaw ang mga pakiramdam at magtanim ng pag-asa.

<i>Kasanayang Paano</i>	<i>Kasanayang Ano</i>
Basic	• “Nadarama mo ang [isingit ang pakiramdam].” • “Pakiramdam mo ay [emosyon] dahil [ulitin sa ibang paraan ang kanilang pangungusap].”
Advanced	• Iniisip ko kung pakiramdam mo ay... • <i>It sounds like you feel...</i> • Kung gayon, nadarama mong...

(S) SUMMARIES AND RESTATEMENTS

Isang malapit at kaugnay na technique sa reflection of feelings ang **summarizing and restating**. Inuulit nito sa ibang paraan ang sinabi ng kausap ngunit gamit ang mga salitang mas kaunti, mas kongreto at mas malinaw.

Bakit natin ginagawa ito?

- Upang tayo ay maging “sounding board” o “salamín” para sa iba.
- Natutulungan din nito ang kausap na marinig ang sinabi nila, upang matimbang ang kanilang iniisip/nadarama.

Ito ay nangyayari sa lahat sa atin. Kapag tayo ay nagsasalita, mahirap mabigayan ng atensyon ang ating sinabi dahil tayo ay nagsasalita.

O kung tayo ay nagsasalita, kung minsan ay di tayo nakikinig sa ating sinasabi.

Kung mayroong nagbubuod o nag-uulit ng ating sinabi, sila ay *sounding board*— o alingawngaw. Pinahihintulutan nito na marinig natin ang kasasabi lang natin. At nabibigyan tayo ng pagkakataong makapagdagdag ng maaaring nalimutan natin.

Kapag tayo ay nagbubuod at nag-uulit, natutulungan nito ang kausap na mag-isip kung naniniwala nga sila sa kanilang sinabi. At pag ginawa natin ito, natutulungan silang isipin ang mga bagay sa mas malalim na antas. Pinapaalam din nito na ikaw ay nakikinig.

KASANAYANG PAANO:

- Maging mas maikli subalit malaman ang pangungusap kaysa sa sinasabi ng kliyente.
- Salain ang “esensya” ng sinasabi ng kliyente.
- Bigyang diin ang kanilang iniisip, hindi ang iniisip ng ibang tao.

ANO ANG DAPAT SABIHIN:

- Naririnig kong sinasabi mo na... (maikli/concise)
- *It sounds as though...* (mas kaunting salita)
- Iniisip ko kung... (diretso sa punto)
- Sinasabi mo na... (esensya)

IKATLONG BAHAGI. PAANONG ISARA ANG PAG-UUSAP

Mahalaga na magkaroon ng “natural” na pagtatapos sa ‘pag-uusap.’ Kung hindi, maaaring maramdaman ng kliyente na bigla silang pinutol. Ang paraan ng pagsasara ng pag-uusap ay katumbas ng pagsisimula nito.

STEP 1. KILALANIN ANG MGA IBINAHAGING PAKIRAMDAM.

Ito ay magandang punto para kilalanin ang magkaparehong pakiramdam. Nuong una, ikaw ay binalaan na hindi ibahagi ang iyong mga alalahanin sa kliyente. Ngayon, OK na gawin ito sa paraang nakakatulong, nang hindi inilipat ang pag-uusap tungkol sa iyo. Maaaring magsabi tayo ng simpleng pangungusap: “Kinabahan ako nung una, pero natutuwa akong nagkaroon tayo ng ganitong pag-uusap.” O “Nakahinga ako na tayo’y nakapag-usap. Sana ay nakatulong ako.”

“Kinabahan ako nung una, pero natutuwa akong nagkaroon tayo ng ganitong pag-uusap.”
 “Nakahinga ako na tayo’y nakapag-usap” O “Sana ay nakatulong ako.”

STEP 2. MAGPLANO—NANG DI LABIS.

Ang sunod na gagawin ay magplano ng susunod na hakbang. Ano ang gustong sunod na mangyari ng kliyente? Ito ay mag-iiba sa mga sitwasyon. Para sa ilan, maaaring kailanganin mo ang kongkretong pagpapalano – gaya ng “Usap uli tayo bukas,” o “Ano ang tingin mo na kausapin natin ang pulis?”

Subalit katulad ng pagsisimula ng pag-uusap, hindi natin gustong masyadong magplano. Kung hindi, magmumukha itong labis na pormal at hindi sinsero. Gaya ng pagsisimula ng pag-uusap, gusto nating maging tapat sa magagawa at di magagawa. Kailangang kilalanin natin ang ating mga limitasyon. Ito ang magandang pagkakataong iugnay sila sa mga ibang serbisyo (hal. ligal na suporta, shelter).

STEP 3. MAGBIGAY NG BUKAS NA PAANYAYA.

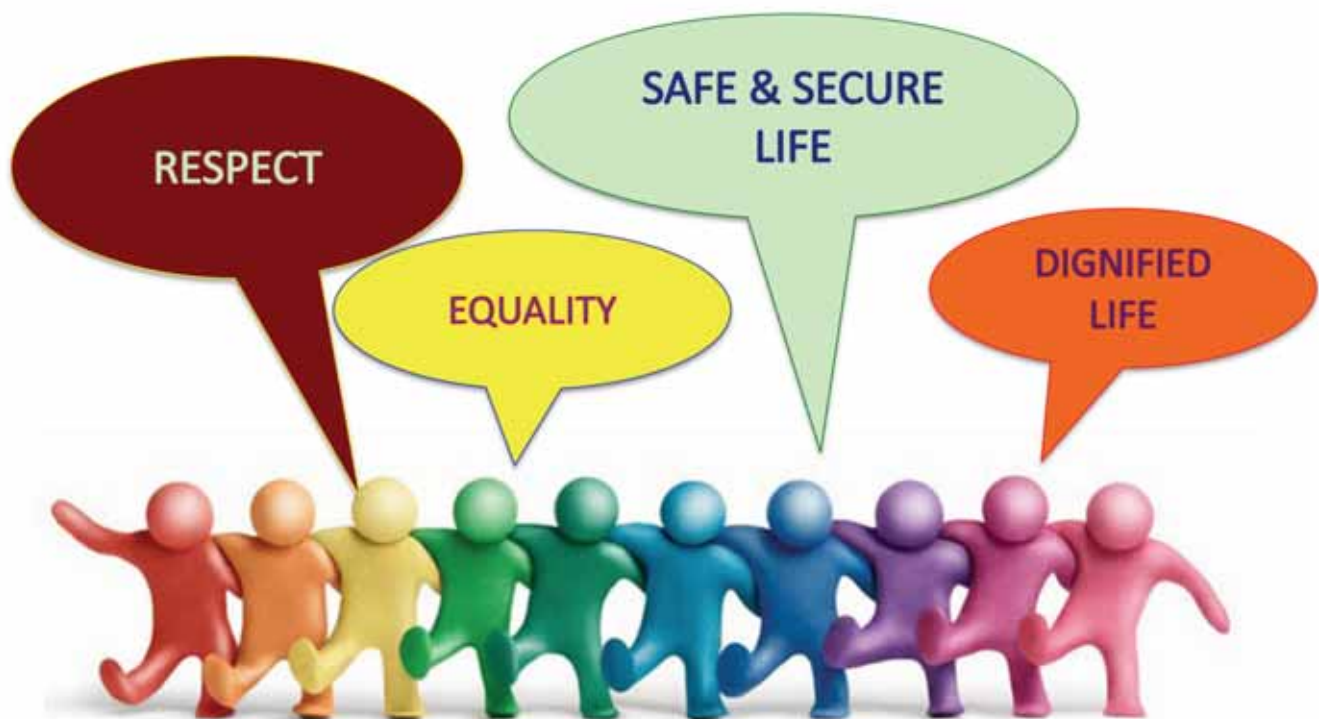
Ito ay pagbibigay-alam sa survivor na naririto tayo kung sakaling gusto niyang makipag-usap uli. Maaari tayong magbigay ng simple at diretsong pangungusap.

“Sabihin mo lang kung gusto mong makipag-usap uli.”

“Ok ba sa iyo na magkita uli tayo para kumustahan lang sa susunod na linggo?”

- Pag nagkaloob tayo ng bukas na imbitasyon, mas binubuksan natin ang pinto sa pakikiramdam/pakikiisa/malasakit (empathy).
- Kung kalian at paano mo tatapusin ang pagtulong ay nakasalalay sa konteksto ng krisis, ng iyong papel at sitwasyon, at mga pangangailangan ng tayong iyong tinutulungan. Gamitin ang iyong pinakamahusay na pagdedesisyon sa sitwasyon, ang pangangailangan ng survivor at ang iyong sariling pangangailangan.
- Kung angkop, ipaliwanag sa tao na ikaw ay aalis na. Kung may ibang taong tutulong sa kanila mula sa puntong iyon, subukang ipakilala sila sa taong iyon. Kung naiugnay mo na sila sa ibang serbisyo, ipaalam ang kanilang aasahan at tiyakin na may detalye sila para sa follow-up.

LGBTIQ rights are human rights!

AFFIRMATIVE COUNSELING

– Paano hawakan ang kaso ng LGBTI victim-survivors ng domestic at family violence

KONTEKSTO/DAHILAN

Layunin ng modyul na ito na ipakita sa mga tumutugon, laluna sa barangay, kung paano ang wastong pangangasiwa ng mga kaso at sitwasyong ng mga LGBTI persons na nakakaranas ng abuso at karahasan sa tahanan at komunidad, gamit ang impormasyon para sa affirmative counseling at mental health psychosocial support.

LGBTQ Mental Health

Ang pangunahing pakay ay magkaloob na gabay sa mga barangay upang mabawasan ang mga sikolohikal na epekto sa mga kliyenteng LGBTI person ng diskriminasyon o mga gawaing umaalipusta, at lumikha ng mga espasyong ligtas para sa mga kasapi ng LGBTI community.

MGA LAYUNIN

Sa dulo ng sesyon, inaasahan na ang mga nag-aaral ay:

1. magkaroon ng batayang kaalaman sa affirmative counseling,
2. malaman ang wastong gamit ng berbal at di-berbal na wika at terminolohiya sa pakikipag-usap (pangangalap ng impormasyon/data, pagbibigay ng gabay,
3. magkamit ng pag-unawa at kamalayan sa mga sikolohikal na epekto ng abuso at karahasan sa relasyon/pamilya at mga epekto ng mapangutyang kilos mula sa ibang tao,
4. malaman ang iba't ibang mga estratehiya ng pagtugon gamit ang modelo ng affirmative counseling sa pagtugon sa kaso, at
5. malaman ang mga salik ng panganib at mga sintomas na sikolohikal bilang epekto ng negatibong mga karanasan, bilang tulong sa maayos na pagtatasa ng sitwasyon ng kliyente.

INTRODUKSYON SA AFFIRMATIVE COUNSELING

“Embraces validates clients’ diverse sexual and gender identities and proactively addresses the impact of heterosexism and transgender oppression on LGBTIQ clients’ lives” (Rock, Carlson, & McGeorge, 2010).

“In order to provide LGBTIQ-affirmative counseling, counselors should be familiar with the terms commonly used, prevalence, lifespan, multicultural, and social justice considerations.”

*“Professional counselors have an obligation to **avoid harming** their clients, trainees and research participants and **to minimize or to remedy unavoidable or unanticipated harm.**” American Counseling Association’s Code of Ethics (ACA, 2005)*

KOMUNIKASYON - Pakikipag-usap sa LGBTI person

- gumamit ng angkop at inclusive na wika.
- gumamit ng parehong termino na ginagamit ng tao para ilarawan ang sarili, ang kanilang sekswal o romantikong karelasyon, mga relasyon at identidad.
- gawing bukas ang iyong tanong hanggat maaari (hal. Sa halip ng pagtatanong kung “ikaw ba ay straight, gay o bisexual?” tanungin kung “paano mo isasalarawan ang iyong sekswalidad”)

**Supporting
the
LGBTIQ+
Person**

HUWAG GUMAMIT NG MGA GANITONG SALITA

- ‘homosexual’
- ‘hermaphrodite’ o ‘disorder of sex development’ (DSD)
- ‘tranny’, ‘transsexual’, ‘transvestite’, or ‘cross-dresser’
- ‘fag’ o ‘dyke’ o ‘bading’

PRONOUNS O PANGHALIP

- Makipag-usap sa paraang neutral sa kasarian at relasyon, hal. Gamitin ang ‘partner’ o karelasyon kaysa ‘boyfriend’ o ‘girlfriend.’
- Gumamit ng panghalip na walang kasarian (gaya ng ‘they,’ ‘them,’ ‘their,’ kahit tumutukoy sa indibidwal) o gamitin ang pangalan ng tao sa halip na gendered pronoun (hal. Sa halip na sabihing “That belongs to her,” sabihin na “That belongs to Sam”).
- Magtanong tungkol sa panghalip sa isang magalang at inclusive na paraan, hal. “I use feminine pronouns to refer to myself. Can I ask what pronouns you use?”

PAG-UUSAP AT PAGTATANONG TUNGKOL SA KARANASAN

- Humingi ng pahintulot sa tao kung magtatanong tungkol sa kanyang karanasang LGBTI.
- Huwag magtanong sa tao ng anumang di mo itatanong sa hindi LGBTI person.
- Tanungin ang transgender person ng kanyang pangalan sa birth certificate AT pangalan na ginagamit (preferred name) kung ito ay iba sa pangalang nakalagay sa kanyang birth certificate.
- Huwag magbiro tungkol sa sekswalidad, gender identity o intersex variation, o magsabi ng mga bagay na may pagkakahon o stereotyping, hal. “ang mga bakla ay napaka...”.
- Sabihin ng rason kung bakit kailangan magtanong tungkol sa seks, sekswalidad, sexual partners, genitals o mga katulad na bagay, lalo na kung mahalaga sa pagtulong sa tao.

MGA ISYU NA MAAARING MAHARAP NG SERVICE PROVIDER

- Kung ang tao ay di komportableng makipag-usap sa iyo o gayundin ikaw, tulungan siyang makahanap siya ng mas angkop na makakausap.
- Hilingan ang tao na sabihin sa iyo kung may magawa o masabi kang maglalagay sa kanila sa pakiramadam na di komportable, at humingi ng paumanhin kung mangyari ito.
- Huwag hayaan na mapigilan ka ng takot na sabihin ang maling salita para tumulong sa tao.
- Maging malay na ang mga LGBTI persons na nadiskrimina ay maaaring magpahayag ng galit at pakikipag-away.

PSYCHOLOGICAL EFFECTS NG DOMESTIC AT FAMILY VIOLENCE AT EPEKTO NG DISKRIMINASYON MULA SA IBANG TAO

Tratuhin at suportahan ang LGBTI person bilang tao una sa lahat, kaysa bigyang kahulugan sila ayon sa kanilang karanasan bilang LGBTI. Halimbawa nito ang sumusunod:

- Kilalanin nang wasto ang karanasang LGBTI persons, na makakapagpaunlad sa kanyang kagalingan at kalusugan.
- Tanungin ang tao kung ano sa tingin nila ang makakatulong sa kanila, anuman ang posibleng ugat ng pagdurusa.
- Tanungin kung anong tulong ang kailangan, kaysa gumawa ng sariling palagay sa kanyang pangangailangan batay sa kanyang karanasang LGBTI.
- Ipadama ang iyong suporta sa kongkretong paraan sa pamamagitan ng paggalang sa mga desisyon at pagpili ng tao hinggil sa kanyang pananamit, pangalan, panghalip o pronoun, kait di mo naiintindihan o di ka komportable.
- Pakikinig sa survivor nang di napipilitang magkaroon ng sagot o magbigay ng payo. Ang sekswalidad at gender identity ay di laging pinipili, at anumang pagtatangkang kumbinsihin ang tao an maaari niya itong baguhin ay maaaring makapinsala.

HUWAG

- Magbigay ng inyong opinion hinggil sa karanasang LGBTI persons maliban kung hinihingi.
- Magpahayag ng paghuhusga tungkol sa karanasang LGBTI persons sa pakikitungo sa kanila.
- Gawing sanggunian ang iyong sariling paniniwalang pangrelihiyon o moral hinggil sa mga LGBTI persons .
- Magbigay ng impression sa tao na ang pagiging LGBTI persons ay 'deviation from the norm'.
- Magsabi ng mga bagay na may layuning magbigay ng pagpapanatag subalit hindi nakakatulong o nagiging patronizing, gaya ng "Ang ilan sa pinakamatalik kong kaibigay ay bakla."

PAGLIKHA NG LGBTIQ-AFFIRMATIVE NA COUNSELING ENVIRONMENT (ACA 2010)

- Magpaunlad ng espasyo para sa counseling na mapagkalinga, kung saan ang mga kliyente ay makakaramdam ng kaligtasan at pagsasakapangyarihan upang tapat na matalakay ang kanilang sexual and gender identities,
 - Magkaloob ng mga babasahin na LGBTIQ-affirming at magtiyak na ang karagdagang gamit o rekurso na LGBTIQ-related resources ay nakahanda,
 - Isama lagi ang wikang nagpapatibay at inclusive sa lahat ng mga dokumento at mga ebalwasyon,
 - Tawagin ang mga kliyente ayon sa kanilang piniling pangalan at gamitin ang panghalip na nagpapatibay ng kanilang gender identity,
 - Iwasang gumawa ng sariling palagay hinggil sa gender identity at/o sekswal na oryentasyon ng kliyente.
- ✓ Kailangan nating unawain na ang mga isyung ihaharap ng kliyente ay di laging tungkol lamang sa kanilang SOGIE.
 - ✓ Kailangan din nating isipin na nakadaragdag sa pasakit ang SOGIE ng isang kliyente sa naranasang abuso, diskriminasyon o karahasan.

DAGDAG PANGANIB SA MENTAL HEALTH ISSUES NA KARANIWANG NARARANASAN NG MGA LGBTI PERSONS

- Pagiging kabilang sa mga grupong minorya
- Diskriminasyon, pagkiling at abuso
- Abuso o inaasahang di-sensitibong trato o karahasan
- Pagpapailalim sa intersex people sa 'corrective' na operasyon na hindi nila pinahintulutan, madalas ay nagaganap sa pagka-sanggal.

PALATANDAAN AT SINTOMAS NG ABUSO

- pagkabalisa, agitation o chronic apprehension
- depresyon
- pakiramdam ng kawalang pag-asa o desperasyon
- mababang pagtingin at pagpapahalaga sa sarili
- suicidal ideation, kilos o pagtatangka
- somatic/psycho-somatic na hinaing gaya ng sakit ng ulo, suliranin sa pagtulog, kahirapang magtuon ng pansin, madalas na pakiramdam ng pagkapagod, mga bangungot at pananakit sa sa tiyan
- labis na gamit ng alak, medikasyon at iba pang droga
- post-traumatic stress
- pagkabigong makarating sa mga appointment, o tumupad ng mga protokol ng pagkalinga, gaya ng mga iskedyul sa pag-inom ng gamot
- paglilihim o halatang kawalan ng panatag kapag kinakapanayam hinggil sa insidente
- pagbabalik-balik nang di malinaw ang hinaing
- paglalatatag ng suliranin sa kalusugan na naiuugnay sa abuso
- pagkabalang sa pagitan ng pananakit at paghingi ng medikal na lunas
- chronic pain nang walang malinaw na etiology
- di pangkaraniwang mataas na bilang ng pagdalaw sa mga health care providers
- social withdrawal

INTERVENTION STRATEGIES

Assessment ng Abuso – Pagbubukas ng Pag-uusap

- Simulan ang pag-uusap gamit ang gender-neutral terms, gaya ng “ang iyong karelasyon.”
- Huwag ipagpalagay na lahat ng lalaking may malapit na relasyon sa kapwa lalaki ay nais matawag na bakla o bisexual. Hayaan na ang indibidwal ang magpahiwatig kung paano niya gustong kilalanin.
- Ang mga tanong para sa assessment sa ibaba ay gumagamit ng salitang “partner” para sa kaluwagan ng lahat. Gayunpaman, maaari mong tanungin ang iyong pinaglilingkuran kung anong termino ang nais nyang gamiting pantukoy sa kanyang karelasyon: *boyfriend, girlfriend, date, husband, roommate*, atbp.
- Sapagkat may ibang di agad napapangalanan ang kanilang karanasan bilang abuso, iwasang gumamit ng pangkalahatang termino gaya ng “partner abuse” o “domestic violence,” at iba pang klinikal na termino. Magtanong hinggil sa tiyak na mga pagkilos na maaaring nagbabadya.
- Hayaan ang indibidwal na sabihin sa iyo ang mga terminong nais niyang pantukoy sa sarili, sa relasyon, sa kanyang karanasan at iba pa. O kung kumportable ka ay tanungin kung anong mga salita ang nais nyang gamitin. Ipahayag na kahit di mo man ganap na maunawaan ang kanyang karanasan o ang buhay ng LGBT people, nakahanda kang matuto.

ASSESSMENT OF IMMEDIATE SAFETY – Mga Halimbawang Tanong

- *Ligtas ba ang pakiramdam mo sa bahay?*
- *Ikaw ba ay nasa kagyat na panganib?*
- *Ang (nang-aabuso) ba sa iyo ay kasama mo ngayon?*
- *Gusto mo bang (kailangan ba) umuwi?*
- *May ligtas na lugar ka bang mapupuntahan?*
- *Lumala ba ang karahasan o mas naging nakakatakot? Mas naging madalas ba ito?*
- *Natatakot ka bang maaaring nasa panganib ang iyong buhay?*

MGA GAGAWIN PAG NASIGURADONG MAY ABUSO

1. Magkaloob ng suporta at pagpapatotoo (validation)

- Makinig nang walang paghuhusga at gamitin ang mga sumusunod na pangungusap –
 - “Nababahala ako sa iyong kaligtasan.”
 - “Hindi ka nag-iisa; maraming tao, kasama ang lalaki, na nakakaranas ng abuso.” “May tulong na makukuha.”
 - “Hindi ka dapat inaabuso; hindi mo ito kasalanan.”
 - “Ang paghinto ng abuso ay hindi mo responsibilidad, kundi ng iyong partner.”

2. Magbigay ng impormasyon

- Magbigay ng simpleng kahulugan ng *partner abuse*, ilarawan ang mga tipo ng abuso at magbigay ng halimbawa ng bawat isa.
 - “Nasa 25% hanggang 33% ng kalalakihan na nasa relasyon sa kapwa lalaki ang nakakaranas ng abuso mula sa kanyang karelasyon.”
 - “Ang abuso, kapag nagsimula ay madalas nagpapatuloy at nagiging mas madalas o mas malala.”

3. Tugunan ang Usapin ng Kaligtasan

- Magbigay ng impormasyon hinggil sa pagpapalano ng kaligtasan
- Mag-alok ng agaran at magbigay ng contact details at pribadong akses sa mga support services
- Balikan ang pamamaraan kung paanong ligtas na mapapanatili ang pagkontak sa indibidwal.

4. Magbigay ng referral sa mga lokal na serbisyo

- Ilarawan ang anumang adbokasiya at support services sa iyong ahensya, yunit o organisasyon.
- I-refer ang indibidwal sa adbokasiya o at support services sa lokal na lugar.
- I-refer ang indibidwal sa mga LGBT organizations at pabayaan itong pumili kung saan sasali.

ANO ANG GAGAWIN KUNG AYAN MAGPATULONG NG LGBT PERSON?

- Igalang ang kaniyang tugon.
- Magpayo na kung siya ay maabuso o inaabuso, ito ay di nya kasalanan; at OK na humingi ng tulong, dahil mayroong mga serbisyong malalapitan.
- Ipaalam na ikaw ay mananatiling handang tumulong sakaling mag-iba ang kanyang isip.
- Kung sabihin nya ang “hindi” ngunit naniniwala kang siya ay nasa panganib, talakayin ang partikular na mga *risk* ng pananib at mag-alok ng impormasyon at mga serbisyo.
- Magbigay ng susing impormasyon: ang kahulugan ng abuso sa relasyon, mga tipo ng abuso na may halimbawa, at mga lokal na malalapitan.
- Muling tasahin o i-asses ang indibidwal sa panahong nararapat.

OPTIONS OF AN LGBTI VICTIM-SURVIVOR OF DOMESTIC VIOLENCE & FAMILY VIOLENCE

Isa sa mahahalagang papel ng service provider ay maglatag ng iba't ibang mapagpipilian na mayroon para sa LGBTI na victim-survivors karahasan sa relasyon at pamilya

REMEDIES OF LGBTI VICTIM-SURVIVORS

1. Barangay

- Barangay Protection Order (BPO) under Republic Act 9262 (RA 9262) or QC Gender-Fair Ordinance;
- Rescue; Assistance, Home visit

2. Police – warrantless arrest, complaint

3. QC Protection Center

- Medico-legal exam and medical concerns, psycho-social counseling, police assistance, legal consultation, social welfare assistance, referral for shelter if needed and other services

4. DSWD/Local Social Welfare and Development Office (LSWDO)

- To rescue/visit
- Conduct Investigation and issue an assessment report/case study
- Protective Custody under RA 7610;
- Involuntary Commitment, Supervision of DSWD while at Home, Protective Custody under PD 603)
- Voluntary Commitment (PD 603)

6. Department of Justice (DOJ)

- Monetary claim for victims of violent crimes including rape & offenses committed with malice under RA 7309/Board of Claims

5. Commission on Human Rights (CHR) –

- Conduct Investigation as Gender Ombud under MCW;
- Assist in the filing of cases against individuals, agencies, institutions or establishments that violate the provisions of RA 9710;
- Financial Assistance

7. Administrative Cases

- Administrative cases against abusive public officials may be filed with the People's Law Enforcement Board (PLEB), Philippine National Police (PNP) Internal Affairs, National Police Commission (NAPOLCOM), and Armed Forces of the Philippines Provost Marshal.
- Complaints against abusive private individuals may be filed with their employers, the Professional Regulations Commission and other professional organizations

8. Court –

• Criminal Complaints

- Violation of Revised Penal Code & Special Laws;
- Violation of QC Gender-Fair Ordinance; Violation of QC GAD Code

• Civil Remedies

- Temporary & Permanent Protection Orders & Hold Departure Order under RA 9262;
- Writ of Habeas Corpus; Writ of Amparo;
- Temporary Restraining Order (TRO)/Preliminary & Permanent Injunction;
- Damages;

• For minors:

- Writ of Habeas Corpus/Protection Order to Stay Away, Cease & Desist, etc under Rule on Habeas Corpus;
- Protective Custody (for sexual abuse, Serious Physical Injury of Life threatening neglect, etc) under RA 7610;
- Involuntary Commitment (for dependent, abandoned, neglected), Supervision of the Department of Social and Development (DSWD) while at Home (for abandonment/neglect), Protective Custody (for those engaging in prostitution or illicit conduct) under PD 603)

Other Points:

- Regular Monitoring of Victim-Survivor and Perpetrator;
- Prevention of discrimination and abuses
- Intervention of Family, Relatives, Community

STEP 1 - Designate an Officer-of-the-Day who will assist LGBTI victim-survivors of domestic and family violence.

(In QC, the VAWC Desk Officer is designated as the SOGIE Help Desk Officer. In case the VAWC Desk Officer is not available, there should be a designated alternative Officer-of-the-Day)

STEP 2- Get immediate assistance from the Police or BPSO

- Police or barangay may arrest the offender if the arrest qualifies as a lawful warrantless arrest;
- Police may confiscate any deadly weapon in the possession of the perpetrator or within plain view and assist the survivor in removing personal belongings from the house (RA 9262)

STEP 3 – Get Referral Letter for medico-legal exam from the police

STEP 4 – Get immediate medico-legal exam from:

- QC Protection Center, QC General Hospital and Medical Center, Seminary Road, QC;
- PNP Crime Laboratory (e.g., QC PNP Station 10; Camp Crame Crime Laboratory);
- Women and Children Protection Units and Protection Centers at government hospitals;
- Emergency rooms of government hospitals

STEP 5 – Get copy of the Complaint-Affidavit (Sinumpaang Salaysay) for violation of appropriate laws at the police station

STEP 6 – Get the BPO from the barangay to protect the survivor and children against physical harm and threats of physical harm (RA 9262; QC Gender-Fair Ordinance)

STEP 7 – File the necessary administrative, civil and criminal complaints. For criminal complaints, file the complaint (Complaint-Affidavit/Sinumpaang Salaysay) with the Prosecutor's Office that has jurisdiction. Seek appropriate civil remedies (e.g., Temporary/Permanent Protection Order by filing the petition with the Regional Trial Court/Family Court where the survivor resides or with the court hearing the criminal complaint)

STEP 8 – Get counseling and counseling/psychological/psychiatric evaluation report from:

- Quezon City Protection Center, QC General Hospital and Medical Center, Seminary Road, QC;
- UP-PGH Women's Desk;
- UP-PGH Child Protection Unit or any Women and Children Protection Unit in the locality;
- Women's Crisis Center, St. Scholastica Archives & Museum Center, Pablo Ocampo St., Manila;
- National Center for Mental Health for survivors with mental disability;
- Any center providing such services (e.g. Psychiatry Department, Eastern Visayas Regional Medical Center (EVRMC); Mental Health Dept., Cotabato Regional & Medical Center)

STEP 9 – Refer the survivor to a shelter if necessary

MGA REMEDYO PARA SA LGBTI VICTIM-SURVIVORS

1. REMEDYO MULA SA BARANGAY

Ang mga LGBTI person na biktima ng karahasan sa relasyon at pamilya ay pwedeng lapitan at hingan ng tulong ang mga sumusunod:

1. Barangay VAWC/SOGIE Desk Officer
2. GAD Focal Person
3. BCPC (Barangay Child Protection Center)
4. Barangay Head (o Punong Barangay)
5. Barangay Officials (o Kagawad)
6. BPSO (Barangay Peace and Security Officer)

TUNGKULIN NG BARANGAY

Sa ilalim ng Anti-Violence Against Women and Children Act (Anti-VAWC) or RA 9262, ang mga sumusunod ang mga responsibilidad ng Barangay:

1. Gumawa ng agarang aksyon pag nalaman ang isang insidente ng karahasan.
2. Issue a BPO on the date of filing after *ex parte* determination of the basis of application.
3. Hindi papayagan magkaroon ng amicable settlement sa ilalim ng *Katarungang Pambarangay* gaya ng pagpapagitna (mediation), pag-areglo (settlement), conciliation, arbitration to cases of VAWC.
4. Report within 4 hours the incident to the PNP and to the City or Municipal Social Welfare and Development Office from the time of reporting.

REPORTING DUTIES OF BARANGAY OFFICIALS

Anti-VAWC Law (RA 9262)

- Dapat iulat ang insidente ng mga opisyal ng Barangay at irefer ang victim-survivor sa Local Social Welfare and Development Office at sa PNP Women and Children's Protection Desk a loob ng apat (4) na oras mula sa oras ng pag-uulat ng kaso ng RA 9262.
- Sinumang opisyal ng barangay o tagapagpatupad ng batas na hindi makakapag-ulat ng insidente sa takdang panahon ay maaaring pagmultahin ng di lalagpas sa Sampung Libong Piso (P10,000.00) o anuman ang aplikableng kriminal, sibil o administratibong pananagutan.

Magna Carta on Women (MCW)

- Itala ang bilang ng karahasan batay sa kasarian na hinahawakan ng barangay at magsumite ng ulat ng lahat ng kaso ng VAW tuwing ikatlong buwan sa DILG at sa City/Municipal Social Welfare Development Office (C/MSWDO)

NOTE: Dapat magkaroon ng separate na logbook para sa mga BPOs na naibigay ng mga barangay sa Quezon City.

- **Ang Barangay Secretary ang hahawak ng logbook ng mga BPOs** sa mga kaso nang LGBTI persons. Ang logbook ay confidential at di pwedeng ipakita kanino man, kahit na sa media.
- Lahat ng na-isyung BPOs ay dapat maiulat sa local office ng Department of Interior and Local Government (DILG), QC Police District, the QC Pride Council, the CHR at ibang ahensiya sa QC.
- Ang ibang barangay sa labas ng Quezon City ay pwedeng gumawa ng logbook para sa LGBTI persons na nakaranas ng domestic at family violence.

2 types of Barangay Protection Orders (BPOs) may be issued in Quezon City:

1. BPO under Anti-VAWC (RA 9262)
2. BPO under the Gender-Fair Ordinance

2. REMEDYO MULA SA QC GENDER-FAIR ORDINANCE ²⁷

1. Barangay Protection Order at/o Court Protection Order.
2. Kriminal at Di-Kriminal na Reklamo (Section 32).
 - Ang mga kriminal na reklamo sa paglabag ng ordinansa ay isinasampa nang tuwiran sa Metropolitan Trial Court (MeTC) (Sec. 32.1).
 - Ang mga reklamong sibil para sa *damages* ay isinasampa sa MeTC o sa Regional Trial Court (RTC) (Sec. 32.1).
 - Ang mga reklamo ng mediation ay inihahain sa QC Pride Council (QCPC) Executive Committee (32.2).
3. Independent Action para sa Damages at iba pang affirmative relief (Section 25).
4. Hold Departure Order (Section 27) ayon sa hiling ng counsel para sa victim-survivor o aplikante

PAPEL NG BARANGAY VAWC DESK SA ILALIM NG GENDER-FAIR ORDINANCE

Ipinaloob ng QC Gender-Fair Ordinance ang usaping SOGIE sa mga Gawain ng mga Barangay VAWC Desk gaya ng sumusunod:²⁸

- Pagpapaunlad ng sistema ng pagdodokumento at pag-uulat ng mga kaso ng disriminasyon at karahasan, at pagbibigay ng tulong,
- Pagpapailalim sa pagsasanay na tumugon sa mga biktima ng diskriminasyon at karahasan,
- Pagtulong na maghain ng angkop na reklamo, at
- Pagtitiyak na ang lahat ng kaugnay na dokumento ay naiisumite sa QCPD.

PAPEL NG PNP VAWC DESK/HUMAN RIGHTS DESKS SA ILALIM NG GENDER-FAIR ORDINANCE

Ang QCPD ay masidhing hinihikayat na **pangasiwaan ang mga usaping may kaugnayan sa SOGIE** sa pamamagitan ng kasalukuyang **VAWC/Human Rights Desk** sa lahat ng istasyon ng pulisya sa QC, nang may mahigpit na koordinasyon QC Protection Center.²⁹

3. COURT CIVIL, SPECIAL OR PROVISIONAL REMEDIES

CRIMES RELATED TO DOMESTIC VIOLENCE AND FAMILY VIOLENCE

A) CRIMINAL COMPLAINT FOR VIOLATION OF NATIONAL PENAL LAWS THAT CAN BE FILED IN COURT:

- Anti-Violence Against Women and Their Children Act (RA 9262)
- Special Protection of Children Against Abuse, Exploitation and Discrimination Act (RA 7610)
- Acts of Lasciviousness (Art. 336, Revised Penal Code (RPC))
- Rape (RA 8353)
- Physical injuries and Maltreatment (Art. 266, RPC)
- Unjust vexation (Art. 287, 2nd par., RPC)
- Slander by deed (Art. 359, RPC)
- Slander (Art. 358, RPC)
- Light Threats (Art. 285, RPC)
- Grave Threats (Art. 282, RPC)
- Serious Illegal Detention (Art. 267, RPC)
- Slight Illegal Detention (Art. 268, RPC)
- Expanded Anti-trafficking (RA 10364)
- Anti-Photo & Video Voyeurism (RA 9995)
- Anti-Child Pornography Act (RA 9775)
- Cybercrime Prevention (RA 10175)
- Grave Coercion (Art. 286, RPC)

Wag suportahan ang pag-file ng criminal complaints ng kidnapping laban sa adult LGBTI partner na nakipagrelasyon at kusang loob na mamuhay sa isang bahay kasama ang isa pang adult LGBTI persons. Ito ay diskriminasyon!

B) CRIMINAL COMPLAINT SA PAGLABAG NG LOCAL ORDINANCES

Sa QC, ang mga criminal complaints na nasa ibaba na lumalabag sa local ordinances ay pwedeng isampa sa Korte:

- **QC Gender-Fair Ordinance (Comprehensive Anti-Discrimination Policy on the Basis of SOGIE; Ordinance No. SP-2357, Series of 2014)** - Maaaring magsampa ng sumusunod na reklamo ang victim-survivor sa Metropolitan Trial Court (MeTC)³⁰ kaugnay ng disriminasyon at abuso batay sa actual or perceived SOGIE:
 - **Verbal, Non-Verbal Ridicule and Vilification** (Sec IV, para. 5):
 - Making fun or contemptuous imitating or making mockery whether in writing, or in words, or in action
 - Uttering of slanderous and abusive statements
 - Executing any activity in public which incites hatred towards, serious contempt for, or severe ridicule of a person
 - Analogous act of ridicule which could intimidate or result in loss of self-esteem of the person
 - **Harassment, unjust detention and involuntary confinement** (Sec IV, para. 6) – when committed because of one’s actual or perceived SOGIE
 - **Any Other Analogous Act** (Sec IV, para. 9):
 - Any act of discrimination or harassment based on actual or perceived SOGIE which demeans the dignity and self-respect of a person or impairs, mars, reduces, or nullifies the recognition, enjoyment or exercise of a person’s human and legal rights and basic freedoms in the civil, political, labor, economic, social, cultural, educational spheres, and other spheres
- **Quezon City GAD Code (Ordinance No. SP 1401-1, S-2004) penalizing sexual harassment of women in public spaces:**
 - **Light violations** – cursing, wolf-whistling, catcalling, calling a woman in public with words having dirty connotations or implications, which tend to ridicule, humiliate, or embarrass the woman.
 - **Medium violations** - stalking, making offensive mouth, tongue, lip, hand or body gestures at someone, or other analogous gestures or visual harassment directed at a woman for the sexual gratification of the perpetrator or with the intention to demean, sexually harass, intimidate, or threaten a woman.
 - **Severe violations** – Touching, pinching, or brushing up against the body of a person unnecessarily or deliberately; the introduction of any object into the genitalia, anus or mouth, of any person, whether of the same or opposite sex; public masturbation, lascivious exhibition of the genitals or pubic area of a person or other analogous acts of lasciviousness directed at a woman for the sexual gratification of the perpetrator or with the intention to demean, sexually harass, intimidate, or threaten a woman

1. **UNDER ANTI-VAWC LAW (RA 9262)** – maaaring kumuha ng sumusunod na remedyo ang victim-survivor sa pamamagitan ng paghahain ng petisyon sa Regional Trial Court/Family Court kung saan nakatira ang survivor o sa korteng dumidinig ng kriminal na reklamo:

a) **Temporary Protection Order (TPO)** ay epektibo nang 30 araw ay maaaring i-renew ng korte. Ang TPO ay ipinagkakaloob nang walang pangangailangan ng pagdinig, maaaring pigilan ang nang-aabuso na lumapit sa biktima, sa kanyang tirahan, opisina sa loob itinakdang radius at pinipigilan ang nang-aabuso na dahasin o abusuhin ang biktima, ang kanyang mga anak, kaibigan at kaanak.

b) **Permanent Protection Order (PPO)** ay may bisa maliban kung bawiin ng nag-isyung korte matapos ang aplikasyon ng taong pinoprotektahan ng order.

c) **Hold Departure Order** laban sa pagbiyahe ng nang-aabuso palabas ng bansa.

2. **WRIT OF HABEAS CORPUS (RULE ON HABEAS CORPUS)**³¹ na nag-uutos sa nang-aabuso na dalhin ang katawan ng victim-survivor sa Korte.

3. **WRIT OF AMPARO (VIOLATION OF LIFE, LIBERTY, SECURITY)** – ay remedyo para kanino mang taong ang karapatan sa buhay, kalayaan at seguridad ay nilabag o pinagbantaang lalabagin ng anumang bawal na akto o omission ng pampublikong opisyal o kawani, o ng pribadong indibidwal o entity. Nasasakop ng writ ang extralegal na pagpatay at enforced disappearance o banta.

4. **TRO, PRELIMINARY INJUNCTION AND PERMANENT INJUNCTION O PRELIMINARY MANDATORY INJUNCTION (RULE 58, CIVIL PROCEDURE)**

- para sa petitioner-victim, mga anak, kaibigan, kaanak, at mga tumutulong sa biktima.

a) **TRO** – Kung ang usapin ay nasa labis na kakagyatan at ang victim-survivor ay maaaring magdusa ng malubha at di maisasaayos na pagkakapinsala, ang korte ay maaaring maglabas ng *ex parte* (walang pagdinig) na TRO na epektibo nang 72 oras.³²

b) **Preliminary Injunction** – Kautusang iniisyu bago ang paghuhusga na hinihiling ang partido o korte, ahensya o isang tao na huminto o magsagawa ng partikular na akto o mga akto.³³ Maaari itong isampa kung saan nakabinbin ang aksyon at maaaring ibigay matapos ang pagdinig nang may paunang abiso sa taong hinihikayat.³⁴

c) **Permanent Injunction after hearing.** Kung matapos ang paglilitis ng aksyon ay lumalabas na ang aplikante ay may karapatang ireklamo ang akto o mga akto na permanenteng i-enjoin, ang korte ay maaaring magbigay ng pinal na injunction na habambuhay na pipigil sa partido o taona magsagawa o huminto sa akto o mga akto.³⁵

5. **Damages** – Ang mga reklamong sibil para sa damages ay isinasampa sa MeTC o Regional Trial Court (RTC)

▪ **MGA REMEDYO PARA SA BATA O BIKTIMANG MENOR-DE-EDAD**

1. **Writ of Habeas Corpus at Protection Order Rule on the Custody of Minors**

Ang Family Court maaaring maglabas ng sumusunod:

- a) **Writ of Habeas Corpus** upang dalhin ang katawan ng victim-survivor sa Korte
- b) **Protection Order** na inuutusan ang tao na:
 - Lumayo sa bahay, paaralan, negosyo o lugar ng trabaho ng menor-de-edad, ng isa pang magulang o iba pang partido, o mula sa specific na lugar na itinakda ng korte.
 - Na huminto at huwag umuli (**cease and desist**) sa panliligalig, pananakot o pagbabanta sa menor-de-edad o sa isa pa nyang magulang o kahit kaninong may kustodiya sa menor-de-edad;
 - Na huminto (**refrain**) mula sa mga akto ng pagsasagawa o omission na lumilikha ng di makatwirang panganib sa kalusugan, kaligtasan o kagalingan ng menor-de-edad;
 - Na pahintulutan ang isang magulang, o isang partidong may karapatang dumalaw ayon sa kautusan ng korte o kasunduan ng paghihiwalay, upang madalaw ang menor-de-edad sa itinakdang mga panahon.
 - Na pahintulutan ang itinakdang partido na pumasok sa tirahan sa loob ng takdang panahon upang kunin ang mga personal na gamit na di pinagtatalunan sa nakabinbing proseso sa Family Court; at
 - Na sumunod sa anumang kautusang kailangan (**comply with such other orders as are necessary**) para sa proteksyon ng menor-de-edad.³⁶
 - Kung mapag-alaman ng husga ng korte na ang parehong partido ay di angkop sa kustodya ng menor-de-edad, maaaring italaga ng korte ang mga ninuno (grandparents), pinakamatandang kapati, o sinumang kagalang-galang na tao upang managalaga sa menor-de-edad o i-commit siya sa karapat-dapat na tahanan para sa mga bata.³⁷

2. **Protective Custody sa ilalim ng DOJ Rules & Regulations on Sec. 32 of RA 7610**

Kung malalaman sa imbestigasyon ang pagkakaroon ng sekswal na abuso, seryosong pisikal na pananakit, o pagpapabayang banta sa buhay at katawan, ang duly authorized officer o social worker ng DSWD** ay kaagad na aalisin ang bata sa kanyang bahay o sa establisimyento kung saan sya natagpuan at ipapailalim siya sa protective custody para matiyak ang ang kaligtasan ng bata.³⁸

**Department – tumutukoy sa duly authorized officer o social worker ng DSWD o katulad na ahensya ng local government unit

REMEDIES UNDER THE CHILD AND WELFARE CODE (Presidential Decree 603)³⁹

1. **Petisyon para sa Involuntary Commitment ng Child** - Ang DSWD Secretary o ang inatasang kinatawan ng Secretary o alinmang duly licensed child placement agency na may alam sa batang nakikitang kailangan ng aasahan, inabandona, o pinabayaan, ay maaaring maghain ng verified petition para sa involuntary commitment ng nasabing bata tungo sa pangangalaga ng alinmang duly licensed child placement agency o indibidwal.⁴⁰ Ang petisyon ay maaaring ihain sa Family Court, kung mayroon, o sa Regional Trial Court ng probinsya o City Court kung saan nakatira ang magulang o guardian o kung saan natagpuan ang bata.

2. **Boluntaryong Commitment ng bata sa DSWD** – Ang magulang o tagapangalaga ng batang kinakailangan ng aasahan, inabandona, o pinabayaang ay maaaring sumulat sa DSWD upang boluntaryong i-commit ang bata sa DSWD o alinmang duly licensed child placement agency o indibidwal.⁴¹
3. **Superbisyon ng DSWD habang ang Bata ay Nananatili sa Bahay** – Kung sa opinion ng korte ay mareremedyuhan ang kaso ng pag-abandona at pagpapabaya sa bata, maaari nitong pahintulutan ang bata na manatili sa kanyang bahay sa ilalim ng pangangalaga at control ng sariling magulang o guardian, sakop ng superbisyon at direksyon ng DSWD.⁴² Kung makikita ng korte na wala na sa best interest ng bata na manatili sa kanyang mga magulang o guardian, maaari nitong i-commit ang bata.
4. **Protective Custody** – Sinumang menor-de-edad ang mahuli o makuha sa kustodiya ng duly authorized officers ng DSWD dahil sa bawal na gawaing pinaparusan sa ilalim ng kasalukuyang batas, ay agad na dadalhin ng law enforcement officer mula sa rescue/apprehension, patungo sa DSWD o sa duly authorized office o ahensya sa loob ng partikular na territorial jurisdiction para sa protective custody. Ang DSWD ang responsable sa pagharap ng menor-de-edad na nasa pangangalaga nito sa korte o anumang administratibong ahensya kung kinakailangan.⁴³

▪ **RECORDING, REPORTING, AND INVESTIGATION OF CHILD ABUSES**

- **Sa ilalim ng RA 7610 at ng DOJ Rules on the Reporting and Investigation of Child Abuse Cases⁴⁴**
 - Sinumang indibidwal ay maaaring magreport
 - **SECTION 3. Reporting.** — Ang taong malalaman ang facts, katotohanan o sirkumstansyang nagdulot ng paniniwala na ang bata ay nagdusa ng abuso ay maaaring iulat ito, nang oral o nakasulat, sa DOJ, sa pulisya o iba pang law enforcement agency o sa Barangay Council for the Protection of Children.

- **Tungkuling Mag-ulat ng mga Kawani ng Pamahalaan**
 - **SECTION 5. Duty of Government Workers to Report.** — It shall be the duty of all teachers and administrators in public schools, probation officers, government lawyers, law enforcement officers, barangay officials, corrections officers and other government officials and employees whose work involves dealing with children to report all incidents of possible child abuse to the Department [DSWD/local SWD]
- **Mandatory Reporting at Multa sa Kabiguang Mag-ulat**
 - **SECTION 4. Mandatory Reporting.** — The head of any public or private hospital, medical clinic and similar institution, as well as the attending physician and nurse, shall report, either orally or in writing, to the Department* [DSWD/local SWD] the examination and/or treatment of a child who appears to have suffered abuse within forty-eight (48) hours from knowledge of the same.
 - *Department – refers to a duly authorized officer or social worker of the DSWD or similar agency of a local government unit
 - Failure of the individuals mentioned in Section 4 above** and the administrator or head of the hospital, clinic or similar institution concerned to report a possible case of child abuse within 48 hours shall be punishable with a fine of not more than two thousand pesos (P 2,000.00).⁴⁵

**The head of any public or private hospital, medical clinic and similar institution, as well as the attending physician and nurse

○ **Imbestigasyon**

- **Investigation (Sec. 8).** — Not later than forty-eight (48) hours after receipt of a report on a possible incident of child abuse, the Department shall immediately proceed to the home or establishment where the alleged child victim is found and interview said child to determine whether an abuse was committed, the identity of the perpetrator and the need of removing the child from his home or the establishment where he may be found or placing him under protective custody pursuant to Section 9 of these Rules.
 - Whenever practicable, the Department shall conduct the interview jointly with the police and/or a barangay official.
 - To minimize the number of interviews of the child victim, the child's statement shall be transcribed or recorded on voice or videotape.

▪ **ADMINISTRATIVE REMEDIES**

- Ang mga angkop na administratibong kaso laban sa mga pampublikong opisyal na maysala sa karahasan sa relasyon at pamilya ay maaaring ihain sa Ombudsman, PLEB, PNP Internal Affairs, NAPOLCOM, at Armed Forces of the Philippines Provost Marshal.

▪ **MGA REMEDYO SA ILALIM NG COMMISSION ON HUMAN RIGHTS (CHR)**

Ginabayan ng siyam na mahalagang UN human rights treaties na pinirmahan ng Pilipinas at ng Yogyakarta Principles, maaaring suriin ng CHR ang mga reklamong inihain ng mga babae, lesbyana, bisexual na kababaihan, at transgender women at transgender men, at simulan ang imbestigasyon sa diskriminasyon laban sa intersex persons at iba pang taong may diverse SOGIE (hal. gay men at men who have sex with men) batay sa Constitutional mandate nito at iba pang nauukol na batas.

Ang mga LGBTI victim-survivors ng paglabag sa karapatang pantao ay may karapatan sa tulong mula sa CHR Gender and Development Ombud (Sec 39 and 41, MCW):

- **Designate one Commissioner** and/or by the Women's Human Rights Center to investigate complaints of discrimination and violations under MCW committed by individuals, agencies, institutions or establishments.
- **Recommend to the President, Department of Interior and Local Government (DILG), or the Civil Service Commission (CSC)** any possible administrative action based on noncompliance or failure to implement the provisions of the MCW. The person directly responsible for the violation as well as the head of the agency or local chief executive shall be held liable.
- **Assist in the filing of cases against public officials and agencies** that violate the provisions of MCW
- **Assist in the filing of cases** against a private individual or private entity, institutions or establishments for violation of the Magna Carta of Women, specifically for damages and other applicable criminal laws.

MGA KASONG KINAPAPALOOBAN NG MGA LGBTI AT MGA INTERVENTION OPTIONS

Nasa ibaba ang mga halimbawa ng mga scenario ng kaso ng karahasan sa relasyon at pamilya na naranasan ng LGBTI persons at mga tulong at options for interventions na ibinibigay ng mga service providers sa paghawak ng mga kaso. Gawin itong guide para sa mga hahawakang kaso ng LGBTI persons.

FAMILY VIOLENCE INVOLVING LGBTI PERSONS

CASE #1: 5-YEAR-OLD BOY NA MAY "FEMININE" GENDER EXPRESSION.

Dinala ng isang ina ang kanyang 5-taong gulang na anak na lalaki sa Barangay upang ireklamo ang pagmamalupit ng ama sa bata. Inireklamo ng ina ang kanyang asawa ng physical, emotional at verbal abuse na ginagawa nito sa kanilang anak dahil sa kanyang "feminine" gender expression. Hindi pinahihintulutan ng amang kumain ang bata at pinapalo ng sinturon sa tuwing magpapahayag ng "feminine gestures."

Criminal cases - Paglabag sa national laws	• RA 7610 (Child Abuse) • RA 9262 (Anti-VAWC) • Physical injuries or maltreatment (Art. 266, RPC) • Slander by deed if abuse was witnessed by a third party (Art. 359) • Slander (Art. 358) for offensive verbal statements • Grave Coercion (Art. 286)
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	• QC Gender-Fair Ordinance hinggil sa diskriminasyon at abuso batay sa aktwal o ipinagpalagay na SOGIE (i.e., pagiging LGBT); isinasampa sa MeTC (Sec. 32.1, Gender Fair Ordinance IRR): 1. Verbal, non-verbal ridicule and vilification (Sec IV, para. 5) 2. Harassment, unjust detention and involuntary confinement (Sec IV, para. 6); 3. Analogous acts (Sec IV, para. 9).
Barangay Remedies	• Humingi ng tulong mula sa Barangay VAWC Desk Officer at sa BCPC. • Maaaring humiling ng BPO ang ina sa ilalim ng RA 9262 at QC Gender-Fair Ordinance.
DSWD or Local Social Welfare	• Protective Custody sa ilalim ng DOJ Rule on RA 7610, Sec. 32.⁴⁶ Although the DOJ Rule specifically mentions that the child shall be placed under DSWD protective custody where there is sexual abuse or serious physical injury of life-threatening neglect (Sec. 9), the DSWD has, in the past, taken into protective custody a child suffering from various kinds of abuses. • Commitment of the child with DSWD sa pamamagitan ng judicial order sa pamamagitan ng Petition for Involuntary Commitment dahil ang bata child ay minaltrato o sa pamamagitan ng voluntary commitment. • Superbisyon ng DSWD habang ang bata ay nananatili sa bahay sa pamamagitan ng paghiling sa DSWD o sa pamamagitan by judicial order kung magdesisyon ang korte sa Petition for Involuntary Commitment na ang maltrato ay mareremedyuhan pa at ang bata ay maaaring manatili sa bahay.
Court Civil or Special Remedies	• TPO and PPO sa ilalim ng RA 9262. • Writ of Habeas Corpus and Protection Order (sa ilalim ng Supreme Court Rule on Habeas Corpus) na humiling para sa stay away order; kautusang cease and desist mula sa panliligalig, pananakot, o pagbabanta sa menor-de-edad; huminto

	mula sa mga akto ng paggawa o omission na lumilikha ng di-makatwirang panganib sa kalusugan, kaligtasan o kagalingan ng menor-de-edad. • Writ of Amparo para sa paglabag sa karapatan sa buhay, Kalayaan o seguridad o banta ng paglabag rito. • Hold Departure Order sa ilalim ng RA 9262 o ng Gender-Fair Ordinance Implementing Rules and Regulations na nagbabawal sa salarin na umalis ng bansa; • Reklamo para sa damages na isinasampa sa MeTC o RTC.
Other Government Agencies	• Kung ang biktima ay itinuturing ang sarili bilang transgender girl, maaari siyang humingi ng tulong mula sa CHR-Gender Ombud (Sec. 39 of RA 9710) kung saan ang reklamo laban sa pribadong indibidwal ay maaaring isampa para sa paglabag ng MCW ay ang maysala ay maaaring managot sa damages at aplikableng criminal laws (Sec. 41 of RA 9710). Batay sa aktwal o ipinagpalagay na SOGIE, ang biktima ay maaaring magsampa ng reklamo sa CHR ayon sa mandatong Konstitusyonal nito. • Ang biktima ay maaaring humingi ng tulong mjula sa DOJ sa ilalim ng RA 7309 (Creating Board of Claims for Victims) para sa claims (hindi lalagpas sa P 10, 000 o reimbursement ng medical na pagpapagamot, o iba pang gastos na may kinalaman sa pinsala; sa loob ng 6 na buwan mula sa petsa ng insidente) para sa mga biktima ng marahas na krimen gaya ng panggagahasa at offenses committed with malice na nagresulta sa kamatayan o malubhang pisikal na pinsala at/o sikolohikal na pinsala, matinding trauma, o isinagawa nang may tortyur, pagmamalupit o barbarity. • QC Protection Center para sa medico-legal at iba pang usaping pang-kalusugan, psycho-social counseling, tulong ng pulisya, ligal na konsultasyon, social welfare assistance, referral para sa shelter kung kinakailangan. • Ang pinakamalapit na police station na nakakasakop ay maaaring arestuhin ang nang-aabuso nang walang kung ito ay ginawa sa loob ng tatlo hanggang limang araw.

CASE #2: 9-YEAR-OLD GIRL NA MAY MASCULINE GENDER EXPRESSION

Isang 9 na taong gulang na babae ang di pinayagang pumasok sa paaralan ng kanyang mga magulang dahil sa kanyang masculine gender expression. Siya ay pinilit na magsuot ng bestida at kumilos nang “feminine” at di pinayagang lumabas ng bahay kung magsusuot ng stereotypical boy’s clothing. Ang 9 na taong gulang na batang babae ay sinamahan sa Barangay ng kanyang kapitbahay.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	• RA 7610 (Child Abuse) • Maltreatment (Art. 266, RPC) • Unjust vexation (Art. 287, 2nd par.) • Slander by deed if abuse was witnessed by a third party (Art. 359) • Slander (Art. 358) • Grave Coercion (Art. 286)

	• Serious Illegal Detention of a minor (Art. 267, paragraph 4, RPC).
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	Katulad na paglabag ng mga lokal na ordinansa gaya sa Case #1
Mga Remedyo sa Barangay	• Humingi ng tulong mula sa Barangay VAWC Desk Officer at sa BCPC. • Mag-apply para sa BPO sa ilalim ng QC Gender-Fair Ordinance.
DSWD o Local Social Welfare	Katulad na remedyo sa Case #1
Mga Remedyong Sibil o Ispesyal sa Korte	• Writ of Habeas Corpus and Protection Order (sa ilalim ng Supreme Court Rule on Habeas Corpus); • TRO and Permanent Injunction (Rule 58 Civil Procedure) na pabor sa petitioner-victim, mga anak, kaibigan, kaanak at mga tumutulong sa biktima, sa partikular ay TRO na iniisyu nang ex-parte (walang pagdinig) kung ang victim-survivor ay magdurusa ng malubha o di maiwawastong pinsala, epektibo 72 oras at permaneteng injunction na iniisyu ng korte matapos ang pagdinig, na habambuhay na pinipigilan ang taong muling gawin ang akto; • Writ of Amparo • Hold Departure Order sa ilalim ng Gender-Fair Ordinance • Complaint for damages na isinasampa sa MeTC o RTC
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	• Ang biktima ay maaaring humingi ng tulong mula sa CHR bilang Gender Ombud (Sec. 39 of RA 9710), kung saan ang reklamo laban sa pribadong indibidwal ay maisasampa para sa paglabag ng MCW at ang salarin ay maaaring managot para sa damages, at iba pang aplikableng criminal laws (Sec. 41 of RA 9710) • Ang nagrereklamo ay maaaring humingi ng tulong mula sa DOJ Board of Claims • QC Protection Center • Ang pinakamalapit na estasyon ng pulis na may hurisdiksyon ay maaaring magsagawa ng warrantless arrest

CASE #3: 18-YEAR-OLD NA BABAE NA MAY "MASCULINE" GENDER EXPRESSION

Isang 18-taong gulang na babae ay di pinayagang pumasok sa iskwelahan by kanyang mga magulang dahil sa pagpapahayag ng masculine gender expression. Siya ay pinilit na magsuot ng bestida ay kumilos nang "feminine." Siya ay di pinahihintulatang lumabas ng bahay kung nakasuot ng stereotypical na kasuotan ng lalaki. Siya ay idinitine sa bahay sa loob ng tatlong araw. Ang 18-taong gulang na babae ay sinamahan ng kapitbahay sa Barangay.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	• Katulad na paglabag ng pambansang batas gaya sa Case #2 maliban sa RA 7610 (Child Abuse) • Serious Illegal Detention batay sa pagiging babae (Art. 267, paragraph 4, RPC).
Criminal cases	Katulad na paglabag sa mga lokal na ordinansa gaya Case #1

- Paglabag sa local ordinances	
Mga Remedyo sa Barangay	Katulad na sagot sa Case #2.
Mga Remedyong Sibil o Ispesyal sa Korte	• TRO at Permanent Injunction • Writ of Amparo • Hold Departure Order sa ilalim ng Gender-Fair Ordinance • Reklamo para sa damages na isinasampa sa MeTC o RTC
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na mga hakbang sa Case #2

CASE #4: ISANG 18-TAONG GULANG NA BAKLA SA ISANG RELASYON

Isang 18-taong gulang na bakla ang di pinayagang lumabas ng bahay dahil nalaman ng kanyang mga magulang na siya ay may boyfriend. Siya ay idinitine sa bahay sa loob ng tatlong araw.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	• Katulad na paglabag ng pambansang batas gaya sa Case #2 maliban sa RA 7610 (Child Abuse) • Slight Illegal Detention dahil siya ay male adult, ang kanyang detensyon ay di lagpas sa limang araw, hindi nakaranas ng seryosong pisikal na pinsala at walang bantang patayin siya (Art. 268, RPC).
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	Katulad na paglabag sa mga lokal na ordinansa gaya Case #1
Mga Remedyo sa Barangay	Katulad na sagot sa Case #3
Mga Remedyong Sibil o Ispesyal sa Korte	Katulad na sagot sa Case #3
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na tugon sa Case #1 maliban sa ang nagrereklamong bakla ay walang recourse sa ilalim ng MCW. Gayunpaman, based on the complainant's actual or perceived SOGIE (i.e., being an LGBT), the complainant can file with the CHR based on its Constitutional mandate.

CASE #5: ISANG 17-TAONG GULANG NA BAKLA NA PINALAYAS SA BAHAY

Isang 17-taong batang bakla ay pinilit na umalis ng bahay ng kanyang mga magulang dahil nalamang siya ay bakla.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	• Katulad na paglabag ng pambansang batas, gaya sa Kaso Bilang 2, maliban sa walang Serious Illegal Detention (Art. 267, RPC).
Criminal cases	Katulad na paglabag sa mga lokal na ordinansa gaya Case #1

- Paglabag sa local ordinances	
Mga Remedyo sa Barangay	Katulad na sagot sa Case #2
DSWD o Local Social Welfare	Katulad na remedy sa Case #1
Mga Remedyong Sibil o Ilespesyal sa Korte	Katulad na sagot sa Case #2
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na sagot sa Case #4

DOMESTIC VIOLENCE INVOLVING LGBTI PERSONS

CASE #6: BIKTIMANG ADULT TRANSGENDER WOMAN

Isang adult transwoman ang tumungo sa Barangay upang magreklamo laban sa kanyang lalaking partner na kanyang kinakasama nang apat na buwan. Siya ay sinaktan nang malubha ng kanyang lalaking partner dahil sa pagseselos at, bago umalis sa kanilang tirahan, kinuha ng lalaking partner ang kanyang wallet, laptop at alahas.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	• RA 9262 (Anti-VAWC; test case) • Physical injuries (Art. 266, Revised Penal Code) • Unjust vexation (Art. 287, 2nd par.) • Qualified Theft (Art., 310, RPC; alleging commission with grave abuse of confidence) o Robbery (Art. 292, RPC alleging by means of violence or intimidation) • Slander by deed if abuse was witnessed by a third party (Art. 359) • Slander (Art. 358).
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	Katulad na mga paglabag ng mga lokal na ordinansa gaya sa Case #1
Mga Remedyo sa Barangay	• Humingi ng tulong mula sa Barangay VAWC Desk Officer. • Mag-apply para sa BPO sa ilalim ng RA 9262 (test case) at sa ilalim ng QC Gender-Fair Ordinance
Mga Remedyong Sibil o Ilespesyal sa Korte	• TPO at PPO sa ilalim ng RA 9262 (test case); • TRO at Permanent Injunction • Writ of Amparo • Hold Departure Order sa ilalim ng RA 9262 (test case) o sa ilalim ng Gender-Fair Ordinance • Reklamo para sa damages na isinasampa sa MeTC o RTC
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na sagot sa Case #2

CASE #7: BIKTIMANG ADULT TRANSGENDER MAN

Isang adult transman at kanyang adult na babaeng partner ay nagpunta sa Barangay dahil ang babaeng partner ay nagreklamo ng berbal at pisikal na abuso. Ang transgender man ay nagreklamo rin na ang kanyang partner na babae ay nang-abuso sa kanya nang berbal at pisikal.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	• RA 9262 (Anti-VAWC; test case for the transman as complainant) – Dahil ang transgender man ay maitututing na female sa ligalidad, ang parehong partido ay maaaring magsampa ng reklamo. • Physical injuries (Art. 266, Revised Penal Code) • Unjust vexation (Art. 287, 2nd par.) • Slander by deed if abuse was witnessed by a third party (Art. 359), • Slander (Art. 358).
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	Katulad na mga paglabag ng mga lokal na ordinansa gaya sa Case #1
Mga Remedyo sa Barangay	• Humingi ng tulong mula sa Barangay VAWC Desk Officer. • Mag-apply para sa BPO sa ilalim ng RA 9262 (test case para sa transman bilang nagreklamo) at sa ilalim ng QC Gender-Fair Ordinance
Mga Remediyong Sibil o Ilespesyal sa Korte	• TPO at PPO sa ilalim ng RA 9262 (test case para sa transman bilang nagreklamo); • TRO at Permanent Injunction • Writ of Amparo • Hold Departure Order sa ilalim ng RA 9262 (test case for transman) o Gender-Fair Ordinance • Reklamo para sa damages na isinasampa sa MeTC o RTC
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na Tugon sa Case #2

CASE 8: DOMESTIC VIOLENCE SA LESBIAN RELATIONSHIP

Dalawang adult lesbians na nasa lesbian relationship ang pumunta sa Barangay dahil nagreklamo ang isang babaeng partner ng berbal at pisikal na abuso ng kanyang partner.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	Katulad na sagot sa Case #7 subalit ang RA 9262 ay hindi na test case dahil nasasakop ng RA 9262 ang lesbian relationship.
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	Katulad na mga paglabag ng mga lokal na ordinansa gaya sa Case #1
Mga Remedyo sa Barangay	• Humingi ng tulong mula sa Barangay VAWC Desk Officer. • Mag-apply para sa BPO sa ilalim ng RA 9262 at sa ilalim ng QC Gender-Fair Ordinance

Mga Remediyong Sibil o Ilespesyal sa Korte	• TPO and PPO sa ilalim ng RA 9262 • TRO at Permanent Injunction • Writ of Amparo • Hold Departure Order sa ilalim ng RA 9262 o Gender-Fair Ordinance • Reklamo para sa damages na isinasampa sa MeTC or RTC
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na tugon sa Case #2

SEXUAL VIOLENCE CASES INVOLVING LGBTI PERSONS

CASE #9: PANGGAGAHASA SA 16-TAONG-GULANG NA BUTCH LESBIAN

Isang 16-na taong gulang na butch (male looking) lesbian ang ginahasa ng kanyang tiyo na nakatira sa tahanan niya at ng kanyang pamilya.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	Kriminal na kaso sa paglabag ng RA 8353 (Anti-Rape Law).
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	Katulad na sagot sa Case #2
Mga Remedyo sa Barangay	Katulad na sagot sa Case #2
Mga Remediyong Sibil o Ilespesyal sa Korte	Katulad na sagot sa Case #2
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na sagot sa Kaso #2

CASE 10: PANGGAGAHASA SA ADULT BUTCH LESBIAN

Isang adult femme (female looking) lesbian ang ginahasa ng kanyang tiyong nakatira sa kanilang tahanan.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	• RA 8353 (Anti-Rape Law)
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	Katulad na sagot sa Case #3
Mga Remedyo sa Barangay	Katulad na sagot sa Case #3
Mga Remediyong Sibil o Ilespesyal sa Korte	Katulad na sagot sa Case #3
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na sagot sa Case #3

MAGULANG NG LGBTI PERSON BILANG NANG-AABUSO

KASO #11: ADULT LESBIAN NA INAKUSAHAN NG KIDNAPPING

Isang ina ang nagsampa ng kidnapping charges sa pulisya labang sa live-in partner ng kanyang adult lesbian na anak upang ihiwalay sa kanyang adult lesbian partner. Sumambit ng masasakit na salita ang ina laban sa lesbian partner at nagbantang sasampalin ang lesbian partner sa kainitan ng galit.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	Mga kasong maaaring isampa laban sa ina: • Light Threats (Art. 285 par. 2, RPC) • Unjust vexation (Art. 287, 2nd par.) • Slander (Art. 358)
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	Katulad na sagot sa Case #3
Mga Remedyo sa Barangay	Katulad na sagot sa Case #3
Mga Remediyong Sibil o lespesyal sa Korte	Katulad na sagot sa Case #3
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na sagot sa Case #3

SEXUAL VIOLENCE CASES KUNG SAAN ANG LGBTI PERSON ANG NANG-ABUSO

CASE #12: STATUTORY RAPE NA ISINAGAWA NG ADULT GAY MAN

Ang baklang lalaki na nakatira kasama ang 14-year-old boy ay nagawang makipagtalik sa bata gamit ang pera.

Criminal cases - Paglabag sa national laws	• RA 7610 (Child Abuse) at Expanded Anti-Trafficking Act
Criminal cases - Paglabag sa local ordinances	Katulad na sagot sa Case #2
Mga Remedyo sa Barangay	Katulad na sagot sa Case #2
Mga Remediyong Sibil o lespesyal sa Korte	Katulad na sagot sa Case #2
Iba Pang Ahensya ng Gobyerno	Katulad na sagot sa Case #2

PROTECTION CLAUSES

1. PROTEKSYON NG NAGREREKLAMO SA ILALIM NG MGA PAMBANSANG BATAS

- **Hindi maaaring i-dismiss ang kriminal na reklamo batay sa affidavit of desistance**
 - Ang mga reklamong kriminal ay di maaaring i-dismiss batay sa paglalabas ng affidavit of desistance sa mga kaso ng Child Abuse (RA 7610)⁴⁷ at mga kaso ng Anti-trafficking (RA 10364).⁴⁸

- **Proteksyon laban sa Retaliatory Suits, Pressure to abandon complaints; Protecting Monetary Claims Against the Perpetrator Through Injunction and Attachment**
 - **Anti-Child Abuse Law (RA 10364)**
 - **Legal Protection to Trafficked Persons (Sec. 17).** – Trafficked persons shall be recognized as victims of the act or acts of trafficking and as such, shall not be penalized for unlawful acts committed as a direct result of, or as an incident or in relation to, being trafficked based on the acts of trafficking enumerated in this Act or in obedience to the order made by the trafficker in relation thereto. In this regard, the consent of a trafficked person to the intended exploitation set forth in this Act shall be irrelevant.
 - **Victims of trafficking for purposes of prostitution** as defined under Section 4 of this Act are not covered by Article 202 of the Revised Penal Code and as such, shall not be prosecuted, fined, or otherwise penalized under the said law.
 - **Immunity from Suit, Prohibited Acts and Injunctive Remedies (Sec. 17-C).**
 - The prosecution of retaliatory suits against victims of trafficking shall be held in abeyance pending final resolution and decision of criminal complaint for trafficking.
 - It shall be prohibited for the DFA, the DOLE, and the POEA officials, law enforcement officers, prosecutors and judges to urge complainants to abandon their criminal, civil and administrative complaints for trafficking.
 - The remedies of injunction and attachment of properties of the traffickers, illegal recruiters and persons involved in trafficking may be issued *motu proprio* by judges.

2. PROTEKSYON NG NAGREREKLAMO SA ILALIM NG QC GENDER FAIR ORDINANCE:

- **Prohibited Defense (Sec. 26)** - Being under the influence of alcohol, any illicit drug or any other mind-altering substance shall not be a defense of an abuser under the Ordinance.
- **Hold Departure Order** (Section 27) – [cite the IRR]
- **Confidentiality** – At any stage of the investigation, rescue, prosecution and trial of an offense under the Ordinance, law enforcement officers, prosecutors, judges, court personnel, social workers and medical practitioners, as well as parties to the case, shall protect the right to privacy of the complainant (**Sec. 30, Sec. 30.6, Sec. 35.2**), identities of children of LGBTI persons (**Sec. 30.5, Sec. 35.5**), and the complainant’s family shall not be disclosed to the public with the exception of the QC pride Council, accredited NGOs supporting LGBT rights and researchers who will use the information to assist the victim-survivor or use the information for research purposes to raise awareness on issue related to SOGIE (**Sec. 30.2**), including the media (**Sec. 30.4, Sec. 35.4**)
- **Privacy of legal process (Sec. 30.1, 35.1)** – Law enforcement officers, prosecutors, judges to whom the complaint has been referred may, whenever necessary to ensure a fair and impartial proceeding, and after considering all circumstances for the best interest of the parties, order a closed-door investigation, prosecution or trial.

- The investigating officer or prosecutor shall inform the parties that the proceedings can be conducted in a language known or familiar to them **Sec. 30.3**.
- **Violation and Discrimination Shield (Sec. 34)** – evidence of complainant’s past sexual conduct, sexual behavior and expression and opinion thereof of the person’s reputation shall not be admitted.
- **Sec. 35.3** The investigating officer or prosecutor shall inform the parties that the proceedings can be conducted in a language known or familiar to them.
- **Sec. 35.6** Any Person Who Violates this Provision shall suffer the penalty of one (1) year imprisonment and a fine of not more than Five Thousand Pesos (5,000)

3. PROTEKSYON NG SERVICE PROVIDERS AT IBA PANG TAO MULA SA PANANAGUTAN

Ang mga tagapagbigay ng serbisyo ay pinoprotektahan mula sa pananagutan sa ilalim ng RA 7610, RA 9262 and RA 10364.

- **Anti-Child Abuse Law (RA 7610)**
 - **Immunity from Liability of DSWD/LSWDO taking Protective Custody (Sec. 28).** Protective Custody of the Child. – X x x In the regular performance of this function, the officer of the Department of Social Welfare and Development shall be free from any administrative, civil or criminal liability.
 - **Immunity from Liability of DSWD/LSWDO taking Protective Custody and the Assisting**
 - **Barangay Official and Police Officer under the DOJ Rules on RA 7610 (Sec. 10).** Immunity of Officer Taking the Child under Protective Custody. — The duly authorized officer or social worker of the Department* [DSWD/Local Social Welfare Development Office] and the **assisting police officer or barangay official**, if any, who shall take a child under protective custody shall be exempt from any civil, criminal and administrative liability therefor. *Department – refers to a duly authorized officer or social worker of the DSWD or similar agency of a local government unit/LSWDO.⁴⁹
 - **Immunity of Persons Reporting (Sec 7).** Immunity for Reporting. — A person who, acting in good faith, shall report a case of child abuse shall be free from any civil or administrative liability arising therefrom. There shall be a presumption that any person acted in good faith.
- **Anti-VAWC Law (RA 9262)**
 - Any person, police, barangay official acting in accordance with law & w/o using violence or restraint greater than necessary to ensure safety of the survivor shall not be liable for any criminal, civil or administrative liability (Sec. 34).
 - **Implementing Rules and Regulations (IRR RA 9262)**
 - **Persons Intervening Exempt from Liability, (Sec. 43).** – In every case of VAWC as herein defined, any person, private individual or police authority or barangay official who, acting in accordance with law, responds or intervenes without using violence or restraint greater than necessary to ensure the safety of the victim-survivor, shall not be liable for any criminal, civil or administrative liability resulting therefrom.
 - Workers of NGOs, POs, church, civic and other groups, be they Filipino citizens or foreigners, fall under “any person,” are free from any criminal or civil liability when acting in accordance with law in responding to a call for help or when assisting the victim-survivor.

- **Expanded Anti-Trafficking Law (RA 10364)**
 - **Immunity from Suit, Prohibited Acts and Injunctive Remedies (Sec. 17-C).** – No action or suit shall be brought, instituted or maintained in any court or tribunal or before any other authority against any: (a) law enforcement officer; (b) social worker; or (c) person acting in compliance with a lawful order from any of the above, for lawful acts done or statements made during an authorized rescue operation, recovery or rehabilitation/intervention, or an investigation or prosecution of an anti-trafficking case: Provided, that such acts shall have been made in good faith.
- **RESCUE**
 - **Kagyat ng Pagliligtas ng Barangay o Law Enforcement Agency Kahit Walang Social Worker kung ang Kaligtasan ng Bata ay Makokopromiso**
- **Anti-Child Abuse Law (RA 7610)**
 - **Ang Committee for the Special Protection of Children Protocol for Case Management of Child Victims of Abuse, Neglect, and Exploitation ay naglabas ng Protokol na nagsasaad ng sumusunod:**
 - "The barangay or law enforcement agency...may immediately rescue a child if coordinating the rescue operations with the nearest available social worker would compromise the safety of the child. As soon as the child is rescued, the child shall be endorsed to LSWDO and the rescue operations entered in the barangay and/or LEA blotter."
- **Expanded Anti-Trafficking Law (RA 10364)**
 - **Temporary Custody of Trafficked Victims (Sec. 17-A).** – The rescue of victims should be done as much as possible with the assistance of the DSWD or an accredited NGO that services trafficked victims. A law enforcement officer, on a reasonable suspicion that a person is a victim of any offense defined under this Act including attempted trafficking, shall immediately place that person in the temporary custody of the local social welfare and development office, or any accredited or licensed shelter institution devoted to protecting trafficked persons after the rescue.

4. PROTEKSYON NG MGA SERVICE PROVIDERS/MGA INDIVIDWAL NA NAGBIBIGAY NG TULONG:

- **Legal Protection for Persons Intervening and Assisting Victims (Sec. 13)** –. In every case of discrimination and violence against LGBTQ persons on the basis of SOGIE as herein defined, any person, private individual or police authority or barangay official who, acting in accordance with law, responds or intervenes without using violence or restraint greater than necessary to ensure the safety of the victim-survivor, shall not be liable for any criminal, civil, administrative liability.
- Parties that may be report to police authority or barangay are the following:
 - Offended party;
 - Offended party's spouse or common law partner whether of the same or opposite sex;
 - Parents or guardian of offended party;
 - Ascendants, descendants or collateral relatives within the fourth civil degree of consanguinity or affinity;
 - Officers or social workers of the DSWD or social workers of local government units (LGUs);

- Police officers, preferably those in charge of women and children's desks;
- Punong Barangay or Barangay Kagawad;
- Officers or members of LGBTIQ People's Organizations in the barangays or community-based organizations; and
- At least two (2) concerned responsible citizens of the city or barangay where the discriminatory incident occurred and who has personal knowledge of the offense committed.
- Anonymous reporting involving acts of discrimination and violence against LGBTIQ persons on the basis of actual or perceived SOGIE, initiated by persons who prefer anonymity shall be entertained, and the person who reported the incident shall be afforded protection from possible retaliation.

PRIVACY AND CONFIDENTIALITY

Bilang tagapagbigay ng serbisyo, bahagi ng pagkakaloob ng sensitibo at angkop na tulong ang pagtitiyak ng privacy at kaligtasan ng victim-survivor sa lahat oras.

Ang mga sumusunod na batas ay nagtitiyak ng proteksyon ng confidentiality:

- **ANTI-CHILD ABUSE LAW (RA 7610)**
 - **Confidentiality (Sec. 29).** - At the instance of the offended party, his name may be withheld from the public until the court acquires jurisdiction over the case.
 - It shall be unlawful for any editor, publisher, and reporter or columnist in case of printed materials, announcer or producer in case of television and radio broadcasting, producer and director of the film in case of the movie industry, to cause undue and sensationalized publicity of any case of violation of this Act which results in the moral degradation and suffering of the offended party.
- **RAPE VICTIM ASSISTANCE AND PROTECTION ACT OF 1998 (RA 8505)**
 - **Protective measures (Sec. 5).** — At any stage of the investigation, prosecution and trial of a complaint for rape, the police officer, the prosecutor, the court and its officers, as well as the parties to the complaint shall recognize the right to privacy of the offended party and the accused. Towards this end, the police officer, prosecutor, or the court to whom the complaint has been referred may, whenever necessary to ensure fair and impartial proceedings, and after considering all circumstances for the best interest of the parties, order a closed-door investigation, prosecution or trial and that the name and personal circumstances of the offended party and/or the accused, or any other information tending to establish their identities, and such circumstances or information on the complaint shall not be disclosed to the public.
 - The investigating officer or prosecutor shall inform the parties that the proceedings can be conducted in a language or dialect known or familiar to them.
- **ANTI-VAWC LAW (RA 9262)**
 - **Confidentiality (Sec. 44).** - All records pertaining to cases of violence against women and their children including those in the barangay shall be confidential and all public officers and employees and public or private clinics or hospitals shall respect the right to privacy of the victim. Whoever publishes or causes to be published, in any format, the name, address, telephone number, school, business address, employer, or other identifying information of a victim or an immediate family member, without the latter's consent, shall be liable to the contempt power of the court.

- Any person who violates this provision shall suffer the penalty of one (1) year imprisonment and a fine of not more than Five Hundred Thousand Pesos (P 500,000.00).

- **EXPANDED ANTI-TRAFFICKING LAW (RA 10364)**

- **Confidentiality (Sec. 7).** – At any stage of the investigation, rescue, prosecution and trial of an offense under this Act, law enforcement officers, prosecutors, judges, court personnel, social workers and medical practitioners, as well as parties to the case, shall protect the right to privacy of the trafficked person.
- Towards this end, law enforcement officers, prosecutors and judges to whom the complaint has been referred may, whenever necessary to ensure a fair and impartial proceeding, and after considering all circumstances for the best interest of the parties, order a closed-door investigation, prosecution or trial.
- The name and personal circumstances of the trafficked person or any other information tending to establish the identity of the trafficked person and his or her family shall not be disclosed to the public.
- It shall be unlawful for any editor, publisher, and reporter or columnist in case of printed materials, announcer or producer in case of television and radio, producer and director of a film in case of the movie industry, or any person utilizing tri-media facilities or electronic information technology to cause publicity of the name, personal circumstances, or any information tending to establish the identity of the trafficked person except when the trafficked person in a written statement duly notarized knowingly, voluntarily and willingly waives said confidentiality.
- Law enforcement officers, prosecutors, judges, court personnel, social workers and medical practitioners shall be trained on the importance of maintaining confidentiality as a means to protect the right to privacy of victims and to encourage victims to file complaints.

- **PAGGAMIT NG ALYAS PARA SA BATANG VICTIM-SURVIVOR**

- Ang police blotter, sinumpaang salaysay ng bata, police investigation report, endorsement letter sa Prosecutors Office, resolusyon, criminal information, court calendar, arraignment, court decision ay dapat ilagay ang alyas na ginagamit upang protektahan ang pagkakakilanlan sa bata (hal. Minor AAA versus Juan de la Cruz). Ipadala ang lahat ng preliminary investigation aat subpoena sa ibinagay na address ng bata.⁵⁰

- **PARA SA MGA PROSECUTOR, GUMAMIT NG COLOR-CODED NA MGA CASE FOLDERS**

- Halimbawa, pink case file para sa child abuse; violet case file para sa VAW-related cases)

PREVENTION AT PAGMOMONITOR SA MGA LGBTI VICTIM-SURVIVORS

Ang karasahan sa relasyon at pamilya na nakabatay sa SOGIE ay dapat mahinto. Ang karahasang ito ay hindi pribadong usapin. Kinakailangang gumawa ng agaran at epektibong aksyon ang mga magulang, kapatid, kapamilya, komunidad at mga tagapagbigay ng serbisyo, at dapat kilalanin ang panganib at banta nito sa buhay at katawan.

Due Diligence ng mga Service Providers

Dapat pigilan, imbestigahan at magbigay ng kinakailangang tulong ang mga service providers kung sakaling magdesisyon ang victim-survivor na magkaso. Ang ganitong due diligence sa pagtitiyak na managot ang mga salarin sa karahasan sa relasyon at pamilya batay sa SOGIE ay makakapagsawata sa patuloy na karahasan.

Awareness-raising, Home Visits, Monitoring

Dapat na manguna ang mga opisyal ng barangay at ang komunidad sa mga aktibidad ng pagpigil (prevention), kasama na ang mga pagsasanay sa pagtataas ng kamalayan hinggil sa mga karapatan ng LGBTI persons at mga remedyo sa ilalim ng batas, pagtugon, pagbisita sa tahanan, bukod sa iba pa. Ang pagdalaw ng mga kasapi ng barangay at komunidad sa tahanan ay makakahadlang sa posibleng akto ng abuso, at makakapagpatatag sa determinasyon ng victim-survivor tungo sa pagdedesisyong wakasan ang ugnayan sa mapang-abusong karelasyon o iwan ang mapang-abusong tahanan.

Ang pagsama sa mga victim-survivors habang kumukuha ng mga serbisyong medikal, medico-legal, psycho-social at ligal, at sa pagpapatuloy ng kanilang mga kasong sibil, kriminal, at administratibo, ay napakahalaga sa pagsasakapangyarihan, kagalingan, paghihilom at reintegrasyon ng victim-survivor. Ito ay nagpapalakas rin sa resolusyon ng victim-survivor na ituloy ang kanyang kaso, na may malaking epekto sa tagumpay ng pagkakamit ng katarungan ng victim-survivor.

Komprehensibong Edukasyon ukol sa mga Isyu ng Marginalized Groups and Sectors

Ang pagtalakay ng mga isyu ng LGBTI persons at iba pang marginalized na sektor at grupo ay dapat na isama bilang bahagi ng mga programang edukasyon at impormasyon na ibinibigay ng mga barangay sa mga komunidad na kanilang pinaglilingkuran. Ang mga maling impormasyon at kiling na kuru-kurong matagal nang pinanghahawakan ng mga tao tungkol sa LGBTI persons ay dapat iwasto bago pa mangyari ang diskriminasyon, karahasan at abuso. Ang mga isyu ng intersectionality ay dapat na bahagi ng malawakang pagtatasa at pagrerebisa ng mga serbisyong ibinibigay at sa mga plano ng mga barangay.

Makipag-ugnayan sa mga pribado at pampublikong paaralang nasasakop ng Barangay

Maaaring makipagtulungan ang barangay sa mga pampubliko at pribadong paaralan sa primarya at sekundarya hinggil sa mga gawaing prevention o paghadlang sa karahasan, laluna at maaaring magtalaga

ang Barangay Chairperson ng BCPC member bilang kinatawan sa Child Protection Committee ng paaralan, ayon sa DepEd Child Protection Policy (DepEd Order No. 40, s. 2012).

Hiwalay na logbook

Itatala ng Barangay Secretary ang lahat ng BPO sa isang logbook na para lamang sa mga kaso ng karahasan at diskriminasyon laban sa LGBTI persons batay sa kanilang aktwal o ipinagpalagay na SOGIE. Ang logbook na ito ay kumpidensyal at dapat itago mula sa publiko, laluna sa midya. Lahat ng inisyung BPO ay dapat iulat sa field office ng Department of Interior and Local Government (DILG), Quezon City Police District (QCPD), Quezon City Pride Council (QCPC), Commission on Human Rights (CHR) at iba pang itinalagang ahensya sa Quezon City.

ANNEXES

ANNEX A – DIRECTORY OF SERVICES

MEDICO LEGAL EXAMINATION CENTERS

- Emergency rooms of government hospitals (e.g., Quezon City General Hospital)
- PNP Crime Laboratory (e.g., Camp Crame Crime Laboratory, Quezon City PNP Station 10);
- Women and Children Protection Units and Protection Centers at government hospitals;

COUNSELING FOR LGBTI VICTIM-SURVIVORS

- National Center for Mental Health for survivors with mental disability;
- QC Protection Center for Gender-based Violence, QC General Hospital and Medical Center, Seminary Road, Quezon City;
- UP-PGH Child Protection Unit or any Women and Children Protection Unit in the locality;
- UP-Philippines General Hospital (PGH) Women’s Desk;
- Women’s Crisis Center, St. Scholastica Archives & Museum Center, Pablo Ocampo St., Manila;
- Any center providing such services
 - Psychiatry Department, Eastern Visayas Regional Medical Center (EVRMC);
 - Mental Health Dept., Cotabato Regional & Medical Center)

HOTLINES

Metro Manila

- Center for the Prevention and Treatment of Child Sexual Abuse (CPTCSA) – (02)4347528; (02)4267839
- International Justice Mission (IJM) - (02)6373983; (02)6385615; (02)6385621
- Inter-Agency Council Against Trafficking (IACAT) Action Line – Dial 1343
- National Bureau of Investigation (NBI) Anti-Trafficking – (02)5238231 to 38
- NBI Anti-VAWC Division - (02)5256028; (02)3027623; (02)5238231 to 38 Loc. 3444
- NBI Cyber Crime Division - (02)5238231 to 38 Loc. 3454
- Philippine National Police - Dial 911; trunk line (02)7230401
- Philippine National Police (PNP) Anti-Cybercrime Group (ACG) –(02)4141550
- PNP Crime Laboratory – (02)4143334; (02)7230401 loc. 4436
- PNP DNA Analysis Branch – Lt. Alagar Street, Camp Crame, Quezon City, Philippines (02)7230401 loc. 4516
- PNP Women and Children Protection Division (WCPD), CIDG – (02)5846511; (02)7230401 loc. 5232
- PNP – Quezon City District Women Children Protection Desk (DWCPD): 023.436.7 211 / 0917.840.3925 / 0998.598.7940 / 8-925.8417
- Quezon City Protection Center, QC General Hospital and Medical Center, Seminary Rd., Quezon City - (02)4261318 loc.1047; 533-4586
- Women’s Care Center, Inc. (WCCI) formerly Women Crisis Center (WCC), St. Scholastica’s Archives-Museum, 844 Pablo Ocampo St., Brgy. 279, Malate, Manila City –0928-4200859/0999-5779631/0916-2467470

REPRODUCTIVE HEALTH SERVICES

- Caloocan Population Services Pilipinas, Inc. – (02) 3639052
- Manila UP PGH Teen Mom Program (Dr. Emma Llanto) – (02) 554-8400 (Trunk line)
- Ob-Gyne Dept., QC General Hospital and Medical Center – (02) 4261318 (trunk line)
- Quezon City Adolescent Medicine, Philippine Children’s Medical Center (Dr. Rosa Ma. Nancho, Chair; Dr. Erlinda Cuisia Cruz) – (02)9246601/25
- Women’s Health Care Foundation – 9264045

LESBIAN, GAY, BISEXUAL, TRANSGENDER, AND INTERSEX (LGBTI) GROUPS

- Association of Transgender Men of the Philippines (Pinoy Transman) (ATMP) – Nil Nodalo; nicholasgene_09@yahoo.com
- Association of Transgender People in the Philippines (ATP) – Kate Montecarlo; 09164212582; katemontecarlo1986@gmail.com
- Bahaghari Advocacy Group – 09183899952, bahaghariadvocacygroup@gmail.com
- Bahaghari LGBT Organization –
- Bohol LGBTs, Family, Friends & Allies – <https://www.facebook.com/BoholLGBT/>
- Cebu Coalition for the Liberation of the Reassigned SEx (COLORS) – 09321852159, colorful.colors@gmail.com
- Cordillera Rainbow Connect - <https://www.facebook.com/groups/benguetfinestlilies/>
- GALANG Philippines – Unit 312 Llanar Building, 77 Xavierville Ave, Quezon City, (02) 4354103, 09272933731, galangphilippines@gmail.com
- GANDA Filipinas – Naomi Fontanos 09202697607; ganda.filipinas@gmail.com
- Initiative and Movement for Gender Liberation against Discrimination (IM GLAD) – 09362505086
- Kapederasyon LGBT Organization - 09296082502, 09177262553, 09173569254, kapederasyon@gmail.com
- Pinoy FTM – 09162954797, pinoyftm@gmail.com
- Promoting Rights and Equality for Society's Marginalized (PRISM) – 09173122524, prisminc2013@gmail.com
- Rainbow Rights Project, Inc. (R-Rights) - (02) 4330149, rainbowrightsproject@gmail.com
- SHINE Mindanao, General Santos City - shine.mindanao@gmail.com
- Society of Transsexual Women of the Philippines (STRAP) – strapmanila@gmail.com

PEOPLE LIVING WITH HIV (PLHIV) SUPPORT GROUPS

- Babae Plus - Telefax: 02-52845
- Pinoy Plus – (02) 7437293
- The Red Ribbon Project – Email: contact@ProjectRedRibbon.org , www.ProjectRedRibbon.org
- The Lovelife Project for Health and Environment, Inc. - Unit 401 Wil-Vic Bldg. 96 V. Luna Ave. Quezon City, (02)433-4328/+639472974677, thelovelifeph@gmail.com

SOGIE COUNSELING – SCHOOL BASED

- Ateneo Psychology Department – (02) 426-6001 local 5260-62; 426-5905
- De La Salle University (DLSU) Psychology Dept., Taft – (02) 524-4611 (trunk line)
- DLSU-Dasmariñas Student Wellness Center – (02) 779-5180 and (046) 481-1900 to 1930
- Ramon Magsaysay High School-Cubao Guidance Department – (02) 727-1046
- University of the East (UE) Guidance Dept., Caloocan City – (02) 365-4124; (02) 367-4572 loc. 175
- UP Gender Office – Precy Tulipat

PSYCHOLOGICAL/PSYCHIATRIC COUNSELING CENTERS

- Metro Manila QC Protection Center, Quezon City – (02) 4261318 loc. 1047; 533-4586
- National Center for Mental Health – (02)5319001
- PSYCHPROS - (Dr. Leticia Peñano-Ho) (02) 7242038; (02) 7239750
- University of the Philippines Center for Women’s Studies (UP CWS) Magsaysay Ave. corner Ylanan road, Diliman Quezon City, (02)9206950
- UP Diliman Gender Office – 2nd Floor of Benton Hall, Palma Hall Annex (PHAN) M. Roxas Street, 981-85-00 Local 2467 (Central), Counseling Number: Local 2465, Direct line: 9269053, updgo@upd.edu.ph
- UP Philippines General Hospital (PGH) Child Protection Unit, Taft Ave., Manila – (02) 5268418
- UP PGH Women’s Desk, Taft Ave., Manila – (02) 554-8400 Loc. 2435, 3072; Fax: (02) 5242990
- Women’s Care Center, Inc., Manila City –0928-4200859; 0999-5779631; 0916-2467470
- Prof. Yeng Gatchalian - 0915.838.7626 / Email: yenggatchalian@gmail.com /FB messenger: yenggatchalian

SUICIDE INTERVENTION

- Natasha Goulbourn Foundation – (02)8972217

SIGN LANGUAGE INTERPRETERS FOR DEAF SURVIVORS

- De La Salle’s College of Saint Benilde School of Deaf Education and Applied Studies (CSB-SDEAS) – Joy Villareal, Trunk line 2305100 loc. 1661, 0917-8698231, deaf.partnerships@benilde.edu.ph
- Deaf Resources Philippines - Dr. Liza B. Martinez - 0927.5288662; 9941441; deafresourcesphilippines@mail.com
- Philippines National Association of Sign Language Interpreters (PINASLI)

Visayas

Tacloban, Leyte

- City Social Welfare and Development Office (CSWDO) – 09159664456 (Lili Baltazar, Social Worker, CSWDO)
- PNP Crime Laboratory, Police Regional Office 8, Camp Ruperto Kangleon, Palo, Leyte – (053)323-7730
- Tacloban Central Police Station – 09176317752
- Women & Children Protection Unit (WCPU), Eastern Visayas Regional Medical Center (EVRMC) – (053) 8321126
- Women’s Shelter - 09289969244 (Carmela Bastes, Center Head, City Social Welfare)

Borongan City, Eastern Samar

- Eastern Samar Provincial Police Office– 09174268861; (055)2613830; 09998408922 (SPO1 Katherine Poro)
- Eastern Samar Provincial Social Welfare and Development Office (PSWDO) – 09176323855 (Gil Remabontan); 09218106742 (Julia Dulfo, RSW)
- Provincial Crisis Intervention Center – 09393589925 (Maria Myrta Arma)
- WCPU, Eastern Samar Provincial Hospital (ESPH)– (055)5609555

Balangkayan, Eastern Samar

WCPU, LGU Balangkayan – 09177216694 (Dr. Nelsie Labro) ; 09062360115 (Daisy E. Rosaldo, WCPDO)

Salcedo, Eastern Samar

- WCPU, LGU Salcedo – 09208049678 (Dr. Ma. Socorro S. Campo)

Mindanao

- Community and Family Service International (CFSI), Cotabato City - 09175342374
- Iligan City Council of Women (ICCW), Iligan City – 09164007967/0935856845
- Mindanao Human Rights Action Center (MinHRAC) Cotabato City -09057097515
- Touch Foundation, Cagayan de Oro City – 0916-8832652; 09208497663

PAMAHALAANG LUNGSOD NG MUNTINLUPA
SAGIP NG MUNTINLUPA

SAGIP Center Bldg., Civic Drive, Filinvest Corporate City, Alabang, Muntinlupa – 1770
TELEPHONE HOTLINE: 862-0061 to 63
TELEFAX: 862-0062
MOBILE NUMBER: 09332641357
EMAIL ADDRESS: sagipcenter@yahoo.com

ANNEX B - QC PROTECTION CENTER

The Quezon City Protection Center for Women, Children and LGBT victim- survivors of Violence and Abuse is a one-stop shop crisis center for women, children, and LGBTI persons who are victim-survivors of gender-based violence and abuse.

Services:

- 1) Medico – legal Services and Medical Care
- 2) Legal Consultation
- 3) Police Assistance
 - Assistance in filing criminal complaints
 - Follow up/Monitoring of cases
- 4) Barangay Assistance (for BPO issuance)
- 5) Psychiatric/Psychological Evaluation and Counseling and Therapy
- 6) Social Service Assistance (shelter assistance, home visits; referral for rescue/protective custody)
- 7) Temporary Shelter/Safekeeping of at-risk clients
- 8) Livelihood and educational Support
- 9) Follow up and monitoring of clients and cases
- 10) Educational seminars and internship training

Address and Contact Information:

QC Protection Center Building
 Quezon City General Hospital and Medical Center
 Seminary Road, Quezon City

Telephone Numbers (02) 88.630.888 loc.618 (02) 4261318 loc.1047
 Monday through Friday 8:00 am – 5:00 pm
 Facebook Page: facebook.com/quezoncityprotectioncenter
 Email Add: quezoncityprotectioncenter@gmail.com

ANNEX C.1. SAMPLE BARANGAY PROTECTION ORDER (BPO)

NAME OF RESPONDENT: _____

ADDRESS: _____

ORDER: _____ applied for a Barangay Protection Order (BPO) on _____, under oath stating that: _____

After having heard the application and the witnesses and evidence, the undersigned hereby issues this BPO ordering you to immediately cease and desist from causing or threatening to cause physical harm to and from harassing, annoying, telephoning, contacting or communicating with the person of _____ and/or her child/children namely:

This BPO is effective for fifteen (15) days from receipt.
VIOLATION OF THIS ORDER IS PUNISHABLE BY LAW.

Punong Barangay: _____ Date issued: _____

Copy received by: _____ Date received: _____

Served by : _____

Valid Modes of Service:

- 1) The BPO is deemed served upon receipt thereof by the respondent or by any adult who received the BPO at the address of the respondent;
- 2) In case the respondent or any adult at the residence of the respondent refuses to receive the BPO, it shall be deemed served by leaving a copy of the BPO at the said address in the presence of at least two (2) witnesses. The barangay official serving the BPO must issue a certification setting forth the manner, place and date of service.

(Section 13, Rules and Regulations Implementing RA 9262)

ATTESTATION (in case the Punong Barangay is unavailable)

I hereby attest that Punong Barangay _____ was unavailable to act on the Application for

Barangay Protection Order No. _____ filed by _____ on _____ at _____ a.m./p.m. and issue such order.

Barangay Kagawad

C.2. SAMPLE APPLICATION FOR BARANGAY PROTECTION ORDER

**BPO Application Form
(Sample)**

Republic of the Philippines
Province of _____
City/Municipality _____
Barangay _____

APPLICATION FOR BARANGAY PROTECTION ORDER

1. NAME OF APPLICANT: _____ DATE OF BIRTH: _____
ADDRESS: _____ TEL. NO.: _____
RELATIONSHIP TO VICTIM/S: _____ OCCUPATION: _____

2. NAME OF VICTIM/S: _____ DATE/S OF BIRTH: _____
ADDRESS: _____ TEL. NO.: _____
OCCUPATION/SOURCE OF INCOME: _____
CIVIL STATUS:
 Single Married Widow Separated Legally Separated Common law/Live-in

3. NAME/S OF CHILDREN:	DATE/S OF BIRTH:	SEX:
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

OTHER CHILDREN UNDER HER CARE:	DATE/S OF BIRTH:	SEX:
_____	_____	_____
_____	_____	_____

4. NAME OF RESPONDENT: _____ DATE/S OF BIRTH: _____ ADDRESS: _____
_____ TEL. NO.: _____
OCCUPATION/SOURCE OF INCOME: _____
CIVIL STATUS:
 Single Married Widow Separated Legally Separated Common Law/Live-in

5. RELATIONSHIP OF VICTIM TO RESPONDENT:

Wife Former Wife Live-in Relationship Former Live-in Relationship
 Dating Relationship Former Dating Relationship
 Sexual Relationship Former Sexual Relationship

6. ACTS COMPLAINED OF: Threats Physical Injuries

DESCRIPTION: _____

7. DATE/S OF COMMISSION: _____

8. PLACE/S OF COMMISSION: _____

9. If applicant is not the victim, state the circumstances of consent:

Applicant Date

Signature over Printed Name

VERIFICATION OF THE PUNONG BARANGAY

I certify that the applicant for BPO who personally appeared before me is a bonafide resident of this barangay and is the same person who supplied all the above information and attested to the correctness of said information.

Punong Barangay
Signature over Printed Name
Date Issued: _____

Source: Philippine Commission on Women, Barangay VAW Desk Handbook (2012)

C.3. SAMPLE CONSENT FORM

Consent - Pahintulot

OFFICE OF THE CITY MAYOR
 QUEZON CITY PROTECTION CENTER
 ● QUEZON CITY GENERAL HOSPITAL MEDICAL CENTER ● SEMINARY ROAD, EDSA, QUEZON CITY

By signing this form, you authorize QCPC physicians to perform the medical exam requested by the patient, parent, and/or guardian. Parental consent for an evidential examination is not legally required in cases of known or suspected child abuse. A social worker, or other adult acting as the child’s guardian, may authorize the exam in place of the child’s parent(s). If you have questions, please contact your local Department of Social Welfare and Development office.

Ang paglagda sa papel na ito ay nangangahulugang pinahihintulutan ang mga doktor ng QCPC na magsagawa ng pagsisiyasat pang-medikal ayon sa kahilingan ng pasyente, magulang, at/o tagapag-alaga. Hindi kinakailangan ang pahintulot mula sa magulang sa mga kasong tinitiyak o pinaghihinalaan na may naganap na pang-aabuso. Maaaring magbigay ng pahintulot ang isang social worker o sino mang nakatatanda na tumatayong tagapag-alaga sa bata. Kung may mga katanungan, maaari pong makipag-ugnayan sa DSWD sa inyong lugar.

I hereby request a medical examination of _____, _____ years old, for evidence of sexual and/or physical abuse and treatment for injuries. I understand that collection of evidence may include photographing injuries and these photographs may include the genital area. All such photographs are part of the patient’s confidential medical record. I further understand that hospitals and physicians are required by law to notify child protective agencies (e.g., DSWD) about the incident.

Hinihiling kong masiyasat at mabigyan ng karampatang lunas si _____, _____ gulang, ng isang doktor upang matugunan ang anumang hinala hinggil sa anumang anyo ng abuso. Batid ko na maaaring sa pangangalap ng katibayan ay may pangangailangang kunan ng mga larawan ang ilang bahagi ng katawan tulad ng “genitalia” o maseselang bahagi. Ang lahat ng larawan ay mananatiling bahagi ng mga dokumentong itinuturing na kompidensyal (confidential). Batid ko rin na tungkulin ng mga pagamutan/ospital at/o dalubhasa/doktor na ipagbigay-alam sa mga ahensiya para sa pangangalaga ng mga bata, tulad ng DSWD, ang pangyayari.

Child’s name (pangalan ng bata) _____

Printed name of guardian (pangalan ng tagapag-alaga) _____

Signature of guardian (lagda ng tagapag-alaga) _____

Relation to child (kaugnayan sa bata) _____

Others accompanying child to CPU (iba pang kasama) _____

Date (petsa) / / Time (oras) _____ : _____

C.3. SAMPLE INTAKE FORM

PROPOSED INTAKE FORM

QUEZON CITY BARANGAY _____

CLIENT'S LEGAL NAME:		CASE NO:
Preferred name: (If different from name in birth certificate):		
Nickname or alias:		
Birthdate:		AGE:
Sex at birth: ___ Male ___ Female		Date & time of intake:
Case manager:		Social worker:
PRIMARY COMPLAINT: ___ Physical abuse ___ Sexual abuse ___ Neglect ___ Other forms of abuse		
SERVICE SOUGHT:		
___ Complaint ___ Full eval ___ Physical exam ___ Interview ___ Referral ___ intervention ___ Police		
Informant name:		
Informant address & contact no:		
Informant relation to complainant:		

CLIENT'S CONTACT INFORMATION	
<i>Lahat ng tanong ay dapat sagutin. Ang mga impormasyon ay confidential.</i>	
Sexual Orientation: * <i>Sexual orientation ay kung kanino ka nagkakagusto o nakikipag-relasyon.</i>	
___ Heterosexual (<i>opposite sex attraction</i>)	___ Bisexual (<i>attracted to female or male</i>)
___ Lesbian (<i>female attracted to female</i>)	___ Not sure
___ Gay (<i>male attracted to male</i>)	
Gender Identity: * <i>Gender identity ay kung papaano mo kinikilala ang sarili hindi alintana kung ano ang iyong kasarian nung ikaw ay pinanganak (sex at birth).</i>	
___ Male	___ Female
___ Transgender man (<i>born female, identify as male</i>)	
___ Transgender woman (<i>born male, identify as female</i>)	
Present address:	
Directions to address:	

Contact nos:				Mobile nos:			
Relationship status: ___ Single ___ Married ___ In a relationship ___ Separated ___ Widowed							
CLIENT'S RELATIONSHIP INFORMATION							
Name of spouse/partner:							
How long in the relationship?				How long, if living together?			
Gender Identity of partner: * <i>Gender identity ay kung papaano mo kinikilala ang sarili hindi alintana kung ano ang iyong kasarian nung ikaw ay pinanganak (sex at birth).</i> ___ Male ___ Female ___ Transgender man (born female, identify as male) ___ Transgender woman (born male, identify as female)							
Present caretaker:				Relation to child:			
Child's Legal status: ___ Legitimate ___ illegitimate ___ Adopted ___ Unknown							
Family contact:				Name of school if studying:			
Family address:				Educational level:			
Name of company if employed:							
Position in company:				Years working at present work:			
Disability if there are any: ___ Visual ___ Hearing ___ Speech ___ Movement							
CLIENT'S FAMILY INFORMATION							
RELATION w/ client	NAME	Lives w/ client	AGE/ SEX	Civil Status	Employed Y/N Occupation	School/ Company	Contact Info
Mother							
Father							
Guardian							
Partner							
Siblings							

Children if any							

Socio-economic status: Low Middle Upper

No. of children: Own Partner No. of household members:

LIVING ARRANGEMENT AT TIME OF ABUSE		LIVING ARRANGEMENT AT PRESENT	
☐ Street child	☐ House with friends	☐ Street child	☐ House with friends
☐ Street family	☐ Dormitory	☐ Street family	☐ Dormitory
☐ NGO shelter	☐ House with relatives	☐ NGO shelter	☐ House with relatives
☐ House with partner	☐ Government agency	☐ House with partner	☐ Government agency
☐ Single parent	☐ Others _____	☐ Single parent	☐ Others _____

NARRATION:

C.4. SAMPLE REFERRAL SLIP**SAMPLE REFERRAL FORM**

Date: _____

Dear Mayor Joy Belmonte,

This is to endorse the case of _____, ___ years old, with
residence address at _____ and **allegedly a victim of:**

_____ Child abuse

_____ Physical Injuries/Maltreatment

_____ VAWC

_____ Unjust Vexation/Slander/Slander by Deed

_____ Rape

_____ Threats/Coercion

_____ Acts of Lasciviousness

_____ Illegal Detention

_____ Trafficking in persons

_____ Prostitution

_____ Anti-voyeurism

_____ Anti-Child Pornography

_____ Cybercrime

Client is requesting assistance specifically for:

_____ Medical treatment

_____ Medico-legal Exam/Medical Certificate

_____ Legal Counseling

_____ Counseling

_____ Psychiatric Counseling

_____ Police Assistance/Direct Case Filing
*(if incident occurred after 24 hours)***Client is requesting referral for:**

_____ TPO/PPO

_____ Protective Custody, Shelter, etc

_____ Writ of Habeas Corpus/Amparo

_____ CHR

_____ TRO/Injunction

_____ DOJ

Attached are the photocopies of required documents for reference:

- _____ Barangay Protection Order (BPO)/RA 9262
- _____ BPO/QC Gender-Fair Ordinance
- _____ Blotter
- _____ Certificate of Indigence
- _____ Others (*pls. specify*)

For your honor's further assistance please. Thank you.

(Signature Over Printed Name)
GAD/VAWC Desk Officer

Noted by: _____
(Signature Over Printed Name)
Punong Barangay or Kagawad

Barangay: _____

Contact Nos: _____

C.5. SAMPLE CRIMINAL COMPLAINT

REPUBLIC OF THE PHILIPPINES)
 _____ CITY) S. S.

COMPLAINT-AFFIDAVIT **(Violation of RA 9262)**

I, _____, of legal age, Filipino, with residence at _____, after being sworn under oath in accordance with the law, do hereby depose and state that:

1. I am filing _____ counts for **Violation of Sec. 5.a, 5.b, 5.e, 5.e.1, 5.e.2, 5.f, 5i of the Anti-Violence Against Women and Their Children Act of 2004 (RA 9262)** against my estranged lesbian partner _____, a Filipino citizen, (hereafter called "Ms. _____" or my estranged partner) residing at _____ Quezon City, Metro Manila;

2. The physical abuse, threats of physical harm, deprivation of custody of my three children, threats to kill the children, threat to commit suicide verbal, and emotional abuse are crimes of violence against women and their children under the Anti-Violence Against Women and Their Children Act of 2004 (Anti-VAWC or RA 9262), as follows:

SEC. 5. Acts of Violence Against Women and Their Children.- The crime of violence against women and their children is committed through any of the following acts:

- (a) Causing physical harm to the woman or her child;**
- (b) Threatening to cause the woman or her child physical harm;**
- (c) Attempting to cause the woman or her child physical harm;
- (d) Placing the woman or her child in fear of imminent physical harm;
- (e) Attempting to compel or compelling the woman or her child to engage in conduct which the woman or her child has the right to desist from or to desist from conduct which the woman or her child has the right to engage in, or attempting to restrict or restricting the woman's or her child's freedom of movement or conduct by force or threat of force, physical or other harm or threat of physical or other harm, or intimidation directed against the woman or her child.** This shall include, but not limited to, the following acts committed with the purpose or effect of controlling or restricting the woman's or her child's movement or conduct:
 - (1) Threatening to deprive or actually depriving the woman or her child of custody or access to her/his family;**
 - (2) Depriving or threatening to deprive the woman or her children of financial support legally due her or her family, or deliberately providing the woman's children insufficient financial support;**
 - (3) Depriving or threatening to deprive the woman or her child of a legal right;
 - (4) Preventing the woman in engaging in any legitimate profession, occupation, business or activity, or controlling the victim's**

own money or properties, **or solely controlling the conjugal or common money, or properties;**

(f) Inflicting or threatening to inflict physical harm on oneself for the purpose of controlling her actions or decisions;

(g) Causing or attempting to cause the woman or her child to engage in any sexual activity which does not constitute rape, by force or threat of force, physical harm, or through intimidation directed against the woman or her child or her/his immediate family;

(h) Engaging in purposeful, knowing, or reckless conduct, personally, or through another, that alarms or causes substantial emotional or psychological distress to the woman or her child. This shall include, but not be limited to, the following acts:

(1) Stalking or following the woman or her child in public or private places;

(2) Peering in the window or lingering outside the residence of the woman or her child;

(3) Entering or remaining in the dwelling or on the property of the woman or her child against her/his will;

(4) Destroying the property and personal belongings or inflicting harm to animals or pets of the woman or her child; and

(5) Engaging in any form of harassment or violence;

(i) Causing mental or emotional anguish, public ridicule or humiliation to the woman or her child, including, but not limited to, repeated verbal and emotional abuse, and denial of financial support or custody of minor children or denial of access to the woman's child/children.

3. Ms. _____ has subjected me to constant physical, verbal, emotional, financial and psychological abuses since __, the year we started living together. There were several times that she beat me up, threatened to beat me up and threatened to kill me. Every time __ was mad at me, she always;

4. In 20 __, I was beaten up by __ for confronting her about the intimate text messages in her cellphone. She denied the issue but she physically abused me---she choked me,, boxed me, kicked my chest, and verbally abused me. When she left our house, I rushed to the police station and the policewoman brought me to the hospital (a copy of my police blotter, complaint-affidavit and my medico-legal certificate are attached hereto as **Annexes “__”-“__”**). **These acts are in violation of RA 9262 Sec. 5.a of RA 9262;**

5. Ms. _____ would continually subject me to verbal and psychological abuses. When I was ... **These acts are in violation of RA 9262 Sec. 5.b, 5.e.1, 5.e.2 and 5i of RA 9262;**

6. On July 8, 2010, I told Ms. _____ that she should respect my decision to leave her. Ms. _____ got angry and shouted at me in front of my daughter and she threatened to take the child away from me **in violation of RA 9262 Sec. 5.e.1 and 5.i**. She punched the wall, shouted and threatened to kill herself and the children if I do not stay with her. She suddenly charged and hit my face with her fist. These acts are **in violation of RA 9262 Sec. 5.b, 5.f, 5.i;**

7. On July 9, 2010, Ms. _____ took the child without my consent thereby depriving me my custody of our child **in violation of RA 9262 Sec. 5.e.1;** I organized a rescue of the child together with the officials of Barangay _____ and police officers of station __, Quezon City and we were able to successfully get the child from my estranged partner (copy of the **Barangay Blotter** is attached hereto as **Annex “__”**);

8. On July 11, 2010, I asked Barangay _____ where I was residing to issue a Barangay Protection Order for me and my child (copy of the **Barangay Protection Order** is attached hereto as **Annex “_”**);

9. On July 19, 2010, the Temporary Protection Order (TPO) issued by Regional Trial Court Branch ____, Quezon City was served on Ms. ____ July 20, 2010 (copy of the **TPO** is attached hereto as **Annex “I”**). The TPO prohibited Ms. ____ from committing acts against me and my children in violation of Sec. 5 of RA 9262;

Persistent Abuse by Ms. _____

10. Throughout my nine-year live-in relationship with Ms. ____, she has persistently physically and psychologically abused me and my daughter. Ms. ____ gets easily mad at anything and she would let out her anger on me and my daughter. Last November 2009, she hit me with her fist during my daughter’s graduation. This incident made me summon my strength to finally leave my daughter. After years of abuse, I fled for my safety and that of my daughter’s safety in January 2010 to live in a rented apartment in Quezon City;

11. This Honorable Public Prosecutor should not countenance Ms. ____’s acts of violence and abuse. It is high time that abusive and threatening estranged partners like Ms. ____ be made accountable for their violent and abusive acts. It is now the imperative task of this Honorable Office of the Prosecutor to uphold the interest of justice and immediately file the information for ____ counts for Violation of the Anti-Violence Against Women and Their Children Act of 2004 (RA 9262) to finally put a stop to Ms. _____’s continued abuses and to hold her accountable for her abuses;

12. I am executing this affidavit to attest to the veracity of all the foregoing for the purpose of filing the criminal complaints for seven counts for Violation of Sec. 5.a, 5.b, 5e, 5.e.1 , 5.e, 5f, 5i of the Anti-Violence Against Women and Their Children Act of 2004 (RA 9262).

In witness whereof, I have hereunto affixed my hand this ____ day of _____, 201_, at Quezon City.

Complainant

CERTIFICATION

SUBSCRIBED AND SWORN to before me this ____ day of _____, 201_ at Quezon City. I hereby certify that I have personally examined the affiant and that I am satisfied that she voluntarily executed and understood this counter-affidavit.

Assistant City Prosecutor

C.5.1. SAMPLE SWORN STATEMENT BEFORE THE POLICE

PASUBALI: Ikaw ba ay handing magbigay ng iyong Malaya at kusang-loob na salaysay at pawang katotohanan lamang at lahat ng iyong sasabihin ay maaaring gamitin laban o pabor sa iyo sa alin mang hukuman dito sa ating bansa?

Sagot: Opo.

1. Tanong: Bakit ka naririto sa aming tanggapan at nagbibigay ng malayang salaysay?
Sagot:
2. Sabihin mo muli ang iyong pangalan at iba pang pagkakakilankilan tungkol sa iyo?
Sagot:
3. Maaari ko bang malaman ang buong pangalan at iba pang pagkakakilanlan ng inirereklamo mo, na sinasabi mong nanakit sa iyo?
Sagot:
4. Maaari mo bang sabihin sa akin kung anong oras, kalian at saan nangyari ang sinasabi mong pananakit sa iyo?
Sagot:
5. Maaari mo bang isalaysay ang buong pangyayari?
Sagot:
6. Ano pa ang mga sumusunod na nangyari?
Sagot:
7. Pansamantala ay wala na muna akong itatanong sa iyo, may nais ka bang idagdag o ibawas sa ibinigay mong pahayag nito?
Sagot:
8. Lalagdaan mo ba at susumpaang ang salaysay mong ito?
Sagot:

ANNEX D CHART OF CRIMES UNDER NATIONAL LAWS

Crime	Penalty	Prescription
Unjust Vexation (Art. 287, 2nd par.)	1d-30d	2 mos
Slight Physical Injuries and Maltreatment (Art. 266): -Injury requiring medical attention from 1-9 days -Injury not requiring medical attendance -Ill-treatment by deed without causing any injury	-1day – 30days -1day – 30 days -1day — 10days (arresto menor minimum)	2 mos
Slander by Deed (Art. 359) - any physical act that shall cast dishonor, discredit or contempt on another person with such act witnessed by a third party	Grave=1m1d - 2 yrs 4mos. Simple=1d-30d	6 mos.
Slander (Art. 358) - Oral defamation	Grave=4m1d – 2 yrs 4 mos. Simple= 1d-30d	6 mos. 2 mos.
Light Threats -under Art. 285 par. 2: threat to commit a crime -under Art. 285 par. 3: exposure without condition -under Art. 285 par. 1 threat using firearms	1d – 11 days	2 mos. 2 mos. 2mos.
Grave Coercion (Art. 286) by means of violence, threats or intimidation - preventing another from doing something not prohibited by law - compelling another to do something against her/his will whether it be right or wrong	6m, 1d- 6 yrs. & fine P6,000	
Act of Lasciviousness	6m 1d- 6 yrs.	10 yrs.
Rape by sexual assault (Art. 266-A paragraph 2; RA 8353) -w/ aggravating circumstance	- Prison mayor (6 y 1d- 12yrs) -reclusion temporal (12y 1d – 20 yrs)	15 years 20 years
Rape (Art. 266-A paragraph 1; RA 8353)	Reclusion Perpetua (20 yrs. 1day - 40 years)	20 years

RA 9262 pars. a-f (physical/coercion)	Arresto mayor-prision mayor (1m1d-12yrs)	20 years
RA 9262 pars. g- i (sexual activity, psychological, economic)	Prision mayor (6y1d-12yrs)	10 years
RA 7610 -children exploited in prostitution & other sexual abuses (sec. 5) – children who for money, profit, or any other consideration or due to the coercion or influence of any adult, syndicate or group, indulge in sexual intercourse or lascivious conduct; the penalty shall be imposed upon: a) Those who engage in or promote, facilitate or induce child prostitution; b) Those who commit the act of sexual intercourse or lascivious conduct with a child exploited in prostitution or subjected to other sexual abuse; if child is below 12 and rape is committed, file rape; if child is below 12 and acts of lasciviousness is committed, file acts of lasciviousness with penalty of reclusion temporal medium	-14 yrs 8 mos 1 d – reclusión perpetua (Reclusión temp med – rec perpetua) - If the child is below 12 and rape is committed, penalty is reclusión perpetua - If the child is below 12 and acts of lasciviousness is committed, penalty is 14 yrs 8 mos 1 d (reclusion temporal médium)	20 years
RA 7610 Attempt to Commit Prostitution (Sec. 6)- any person who, not being a relative of a child, is found alone with the child inside the room or cubicle or a house, inn, hotel, motel, pension house, apartelle or other similar establishments, vessels, vehicle or any other hidden or secluded area under circumstances which would lead a reasonable person to believe that the child is about to be exploited in prostitution and other sexual abuse; also, when any person is receiving services from a child in a sauna parlor or bath, massage clinic, health club and other similar establishments	-2 yrs 4 mos 1 d – 8 yrs (2 degrees lower from rec. Temp médium to rec perpetua or prisión correctional med – prisión mayor min)	15 years
RA 7610 Other Acts of Abuse (Sec. 10) –any person who shall keep or have in his company a minor, 12 years under or who is 10 years or more his junior in any public or private place, hotel, motel, beer joint, discotheque, cabaret, pension house, sauna or massage parlor, beach and/or other tourist resort similar places; not applicable to any person related w/in 4th degree of consanguinity or affinity or any bond recognized by law, local custom and tradition or acts in the performance of a social, moral, or legal duty	10 yrs 1d – 12 yrs	

RA 10364 SEC. 4. Acts of Trafficking in Persons.	-20 years; and a fine of PhP 1M- 2M <u>In every case, conviction shall cause and carry the automatic revocation of the license or registration of the recruitment agency involved in trafficking. The license of a recruitment agency which trafficked a child shall be automatically revoked.</u>	10 years. Except committed by a syndicate or in large scale or against a child= 20 years Note: from the day the trafficked person is delivered or released from conditions of bondage or in the case of a child victim, from the day the child reaches the age of majority
<u>SEC. 4-A. Attempted Trafficking in Persons.</u>	15 years: and a fine PhP 500k-PhP 1M	
<u>SEC. 4-B. Accomplice Liability.</u>	15 years: and a fine PhP 500,000-PhP 1M	
<u>SEC. 4-C. Accessories.</u>		
SEC. 5 Acts that Promote Trafficking in Persons	15 years: and a fine PhP 500,000-PhP 1M	
Section 6. <i>Qualified Trafficking in Persons.</i>	Life imprisonment; and a fine of PhP 2M-PhP 5M	
SEC. 7. Confidentiality.	6 years: and a fine PhP 500,000-PhP 1M	

SEC. 11. Use of Trafficked Persons. – Any person who buys or engages the services of a trafficked person for prostitution	<u>Provided, That the Probation Law (Presidential Decree No. 968) shall not apply:</u> <u>(a) 6 yrs. to 12 yrs. imprisonment & a fine of P50k-P100k:</u> <u>Provided, however, That the following acts shall be exempted thereto:</u> <u>(1) If an offense under paragraph (a) involves sexual intercourse or lascivious conduct with a child, the penalty shall be 17 yrs. to 40 yrs. imprisonment & a fine of P500k-P1M;</u> <u>(2) If an offense under paragraph (a) involves carnal knowledge of, or sexual intercourse with, a male or female trafficking victim and also involves the use of force or intimidation, to a victim deprived of reason or to an unconscious victim, or a victim under 12 years of age, instead of the penalty prescribed in the subparagraph above the penalty shall be a fine of P1M-P5M & imprisonment of 40 yrs. imprisonment</u>	10 years.

with no possibility of parole; except that if a person violating paragraph (a) of this section knows the person that provided prostitution services is in fact a victim of trafficking, the offender shall not be likewise penalized under this section but under Section 10 as a person violating Section 4; and if in committing such an offense, the offender also knows a qualifying circumstance for trafficking, the offender shall be penalized under Section 10 for qualified trafficking. If in violating this section the offender also violates Section 4, the offender shall be penalized under Section 10 and, if applicable, for qualified trafficking instead of under this section;

(b) *Deportation.* – If a foreigner commits any offense described by paragraph (1) or (2) of this section or violates any pertinent provision of this Act as an accomplice or accessory to, or by

	<u>attempting any such offense, he or she shall be immediately deported after serving his or her sentence and be barred permanently from entering the country; and</u> <u>(c) Public Official. – If the offender is a public official, he or she shall be dismissed from service and shall suffer perpetual absolute disqualification to hold public, office, in addition to any imprisonment or fine received pursuant to any other provision of this Act.</u>	
Anti-Photo & Video Voyeurism (RA 9995) (a) To take photo or video coverage of a person or group of persons performing sexual act or any similar activity or to capture an image of the private area of a person/s such as the naked or undergarment clad genitals, public area, buttocks or female breast without the consent of the person/s involved and under circumstances in which the person/s has/have a reasonable expectation of privacy; (b) To copy or reproduce, or to cause to be copied or reproduced, with or without consideration; (c) To sell or distribute, or cause to be sold or distributed; or (d) To publish or broadcast, or cause to be published or broadcast, whether in print or broadcast media, or show or exhibit through VCD/DVD, internet, cellular phones and other similar means or device.	3 years - 7 years &/or fine P100,000.00 - (P500,000.00)	(15 years; by deduction based on prescription of the afflictive penalty of prison mayor)

The prohibition under paragraphs (b), (c) and (d) shall apply notwithstanding that consent to record or take photo or video coverage of the same was given by such person/s.		
RA 10175 “Cybercrime Prevention act of 2021” a) Violation of the Revised Penal Code, as Amended, Through and with the Use of Information and Communication Technology (Sec. 7). – All crimes defined and penalized by the Revised Penal Code, as amended, and special criminal laws committed by, through and with the use of information and communications technologies shall be covered by the relevant provisions of the Act.	one (1) degree higher than that provided for by the Revised Penal Code, as amended, and special laws, as the case may be.	

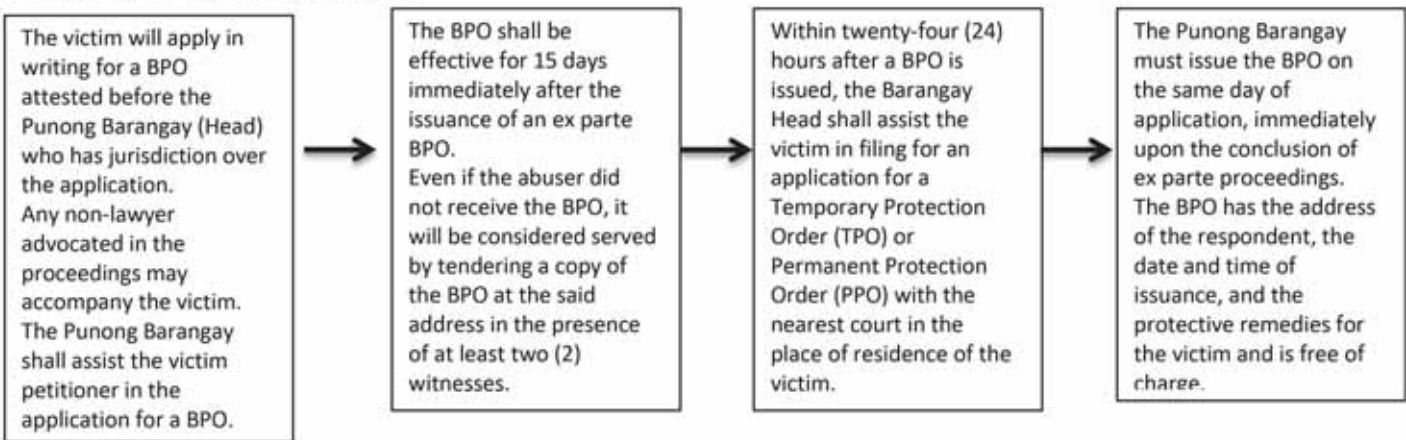
ANNEX E – REMEDIES UNDER THE QC GENDER-FAIR ORDINANCE

- The Barangay VAWC desk shall handle SOGIE concerns
- The Barangay Secretary shall record all BPOs in a separate and confidential logbook specifically for cases of violence and discrimination against LGBTI persons on the basis of their actual or perceived SOGIE.

PROCESS OF APPLYING FOR A BPO UNDER THE QC GENDER-FAIR ORDINANCE

The BPO is an order issued for the purpose of preventing further acts of violence and discrimination against LGBTI victims and granting other necessary reliefs from the abuser. The Relief granted under the protection order should serve the purpose of safeguarding the victim-survivor from further harm, minimizing any disruption in the victim-survivor’s daily life by prohibiting the abuser from threatening to commit or committing personally or through another acts of violence towards the victim, and by prohibiting the abuser from directly or indirectly harassing, annoying, and communicating with the victim.

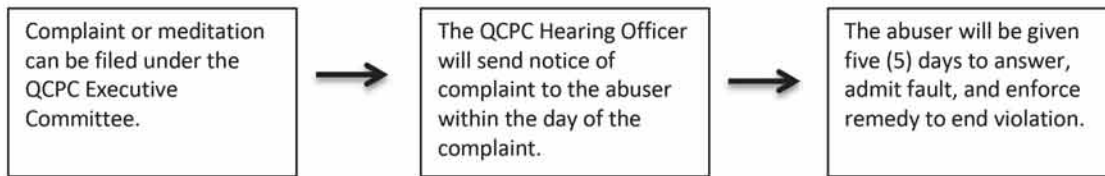
PROCEDURE TO OBTAIN A BPO

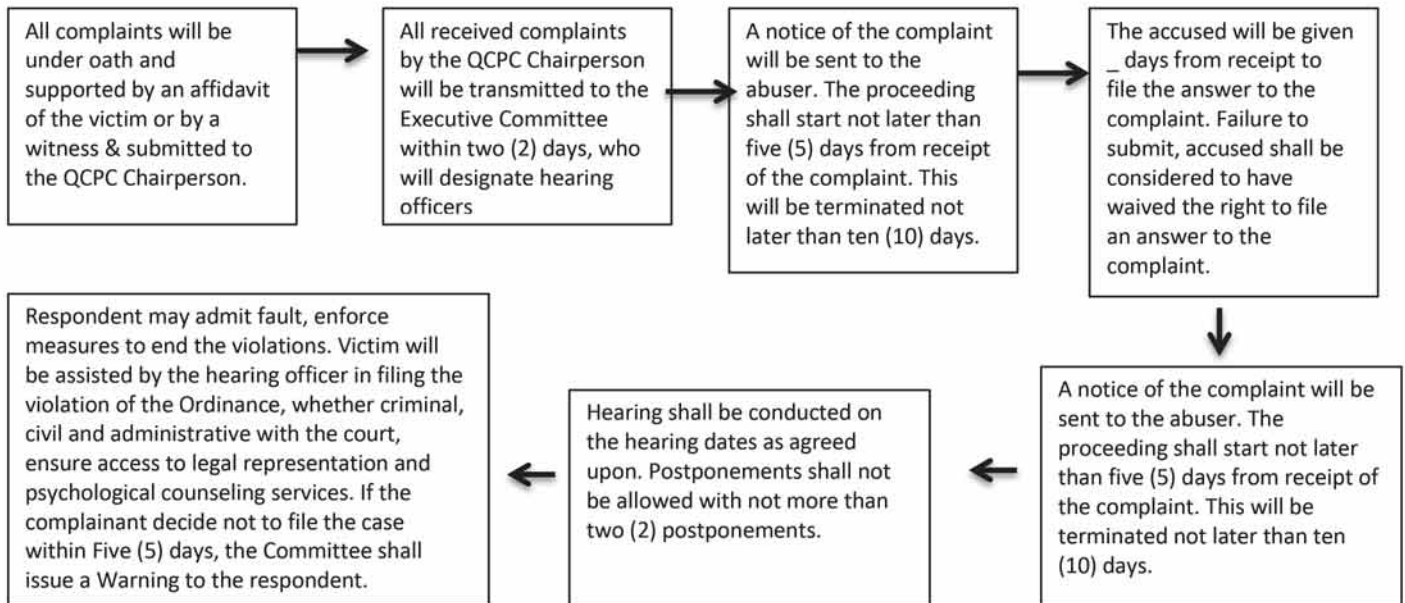
- In the absence of the Barangay Head, any Barangay Kagawad (official), Barangay VAWC Desk Officer or GAD Focal Person can act on & sign the application for a BPO with an attestation that the Barangay Head was unavailable at the time of the issuance of the BPO.

- A BPO is granted ex parte, meaning even without notice and court hearing of the abuser. The Punong Barangay, Barangay Kagawad or by the barangay VAWC helpdesk Officer or GAD focal Person, law enforcers and other government agencies shall not mediate or conciliate for a protection order to compromise or abandon the BPO.
- The Punong Barangay shall personally serve a copy of the BPO to the abuser or direct any barangay official. The BPO is deemed served upon receipt of the abuser or by any adult who received the BPO at the address of the abuser. In case the abuser or any adult at the residence of the respondent refuses for whatever cause to receive the BPO, the barangay official serving the BPO must issue a certification seeking forth the manner, place and date of service, including the reasons why the BPO remain unserved. For indigent victims, the barangay shall ensure that transportation and other expenses are provided in filing for an application for a protection order with the courts.

THE PROCESS OF QC PRIDE COUNCIL MEDIATION - Mediation with the QC Pride Council Executive Committee (Section 32.2, Gender-Fair Ordinance)

PROCESS OF FILING COMPLAINTS UNDER THE QUEZON CITY PRIDE COUNCIL

A QCPC Task Force is created to mediate, monitor, respond and assist in the filing of cases of discrimination, and violence cases. This will be under the Legal Program of the Quezon City Pride Council Executive Committee.

ANNEX F - USEFUL EVIDENCE FOR DOMESTIC AND FAMILY VIOLENCE OF LGBTI VICTIMS

Referencing the Violence against Women and Children Complaints under Anti-VAWC Act (RA 9262), listed are the evidence that can be used for filing complaints of LGBTI persons:

1. **Complaint-Affidavit of Survivor** – Complaint must specify specific violations of Section 5 of RA 9262
2. **Affidavits of Witnesses**
 - Affidavits of **eyewitnesses**
 - Affidavits executed by friends and family to whom the survivor related the incident while suffering from trauma may be admitted as **res gestae evidence** (exception to hearsay evidence)
 - **Res gestae evidence** - statements made by a person while a startling occurrence is taking place or immediately prior or subsequent thereto with respect to the circumstances thereof (Rule 130, Sec. 42 Rules on Evidence)
 - **Similar acts as evidence.** – Evidence that one did a certain thing at one time may be received to prove a specific intent or knowledge, identity, plan, system, scheme, habit, custom or usage, and the like (Rule 130, Sec. 34)
 - **Section 18, Rule on RA 9262** - During the hearing for the PPO, the court shall allow the introduction of any history of abusive conduct of a respondent even if the same was not directed against the applicant or the person for whom the application is made.
3. **Medico-legal Report** if the survivor underwent medico-legal examination
4. **Barangay Blotter and Police Blotter**
5. **Psychological or Psychiatric Report** after undergoing evaluation and counseling for trauma
6. **Psychological Report** for survivors with mental disability (e.g. issued by the National Center for Mental Health)
7. **Marriage Certificate** if survivor and perpetrator are married
8. **Birth Certificates** of children of the survivor or children under her care

ANNEX G – BARANGAY COUNCIL FOR THE PROTECTION OF CHILDREN

The victim-survivor who is a minor may seek help from the BCPC. **The BCPC shall be composed of the following:**⁵¹

The Punong Barangay (Chairperson)	The day care worker/s
The school head/s in the barangay	Parents or guardians
The Barangay health midwife	The Sangguniang Kabataan Chairman
The Barangay health worker	The Barangay nutrition scholar

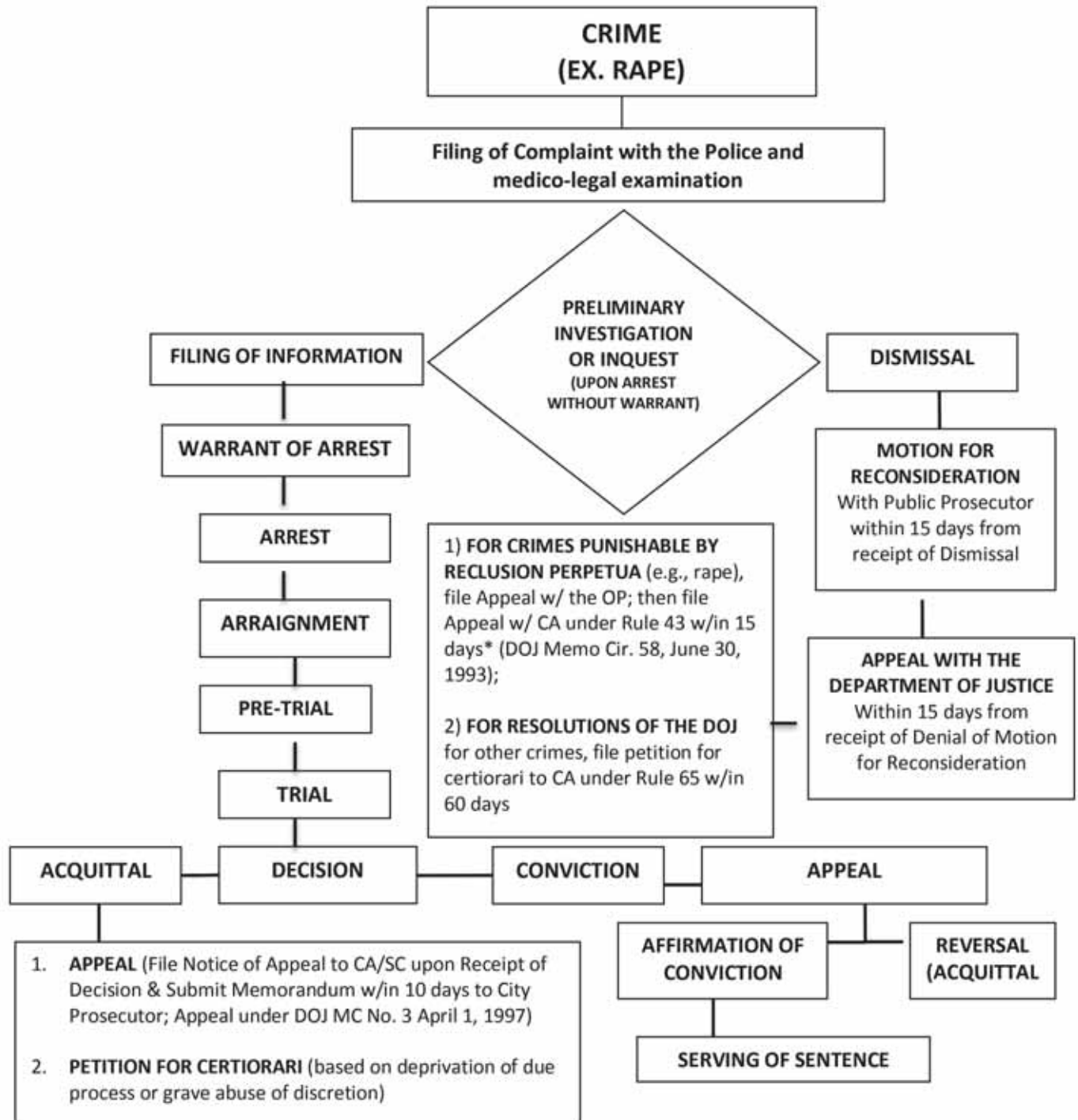
A representative from non-government organizations/people's organizations for children's issues

The Duties of the BCPC are the following:⁵²

- Foster the education of every child in the barangay.
- Encourage the proper performance of the duties of parents, and provide learning opportunities on the adequate rearing of children and on positive parent-child relationship.
- Protect and assist abandoned or maltreated children and dependents.
- Take steps to prevent juvenile delinquency and assist parents of children with behavioral problems so that they can get expert advice.
- Adopt measures for the health of children.
- Promote the opening and maintenance of playgrounds and day-care centers and other services that are necessary for child and youth welfare.

- Coordinate the activities of organizations devoted to the welfare of children and secure their cooperation.
- Promote wholesome entertainment in the community, especially in movie houses.
- Assist parents, whenever necessary in securing expert guidance counseling from the proper governmental or private welfare agency.
- Hold classes and seminars on the proper rearing of the children.
- Distribute to parents available literature and other information on child guidance.
- Assist parents, with behavioral problems whenever necessary, in securing expert guidance counseling from the proper governmental or private welfare agency.

ANNEX H – FLOWCHART OF CRIMINAL PROCEDURE

Verified petition for review and payment of docket and other lawful fees and deposit for costs; within 15 days from notice of decision or order denying motion for new trial or reconsideration, extendible by 15 days, and another 15 days for most compelling reason.

ANNEX I – QUEZON CITY SOCIAL HYGIENE CLINICS

Batasan Social Hygiene Clinic

1 IBP Road Cor. Commonwealth Ave. Barangay Batasan Hills, QC
 343-6910, 0932-1363674
 0922-8012958 0923-2790558
 0905-3576353 0923-2790558
 0928-7849043

Bernardo Social Hygiene Clinic

Ermin Garcia St. Brgy. Pinagkaisahan cr. Edsa Cubao, Quezon City
 0922-8316044

Klinika Novaliches

A.J. Maximo Health Center Complex Barangay Novaliches Proper, District 5, Quezon City
 0920-9516595 / 0920-9516595 / 0906-2106540

Klinika Bernardo

Ermin Garcia St. Brgy. Pinagkaisahan corner Edsa Cubao, Quezon City
 0917-5811178 / 0932-2959752

Klinika Project 7

29 Bansalangen, Project 7, Quezon City
 Hours: 3:00 pm to 11:00 pm
 0905 667 2129

Project 7 Social Hygiene Clinic

2nd Floor Project 7 HC, Bansalangen St., Brgy Veterans Village, Project 7, Quezon City
 0932-353095

¹ Sec. 4(b) of the Magna Carta

² "An Act Providing for the Magna Carta of Women." Republic Act No. 9710

³ Article 1, Universal Declaration of Human Rights

⁴ See Article 2 of the Universal Declaration of Human Rights, <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

⁵ Fact sheet on intersex, https://unfe.org/system/unfe-65-Intersex_Factsheet_ENGLISH.pdf

⁶ Definition contained in the *Yogyakarta Principles: Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity*. Yogyakarta, Indonesia, 2006, http://www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.pdf.

⁷ <http://www.dhs.vic.gov.au/for-individuals/children,-families-and-young-people/family-violence/what-is-family-violence>

⁸ See CEDAW Committee General Recommendation 19,

<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/recomm.htm>

⁹ Baladerian, N., Coleman, T., Stream, J. (2013) Abuse of People with Disabilities: Victims and Their Families Speak Out: A Report on the 2012 National Survey on Abuse of People with Disabilities. <http://www.disabilityandabuse.org/survey/survey-report.pdf>. Retrieved on 10/06/2014.

¹⁰ <http://www.theduluthmodel.org/training/wheels.html>

¹¹ Based from documented legal cases handled by Claire Padilla, lawyer and human rights activists of EnGendeRights, Inc.

¹² American Psychiatric Association DSM-5

¹³ Mayo Clinic; Personality Disorders, available at <https://www.psychiatry.org/patients-families/personality-disorders/what-are-personality-disorders>

¹⁴ American Psychiatric Association DSM-5 (Criteria Revised June 2011)

¹⁵ Mayo Clinic

¹⁶ <http://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/antisocial-personality-disorder/home/ovc-20198975>

¹⁷ *ibid*

¹⁸ WHO, ICD-10, F60.31 Borderline Personality Disorder

¹⁹ <https://www.nimh.nih.gov/health/topics/borderline-personality-disorder/index.shtml>

²⁰ Antisocial Personality Disorder, available at

<https://www.nimh.nih.gov/health/statistics/prevalence/antisocial-personality-disorder.shtml>

²¹ <http://www.powercommunicating.com/articles/Relationship%20Abuse%20and%20the%20Abusive%20Mentality.pdf>

^{xxii} Williams, J. & O'Connell, K. "What's Love Got to Do With It! Examining Abuse in Lesbian Relationships."

<http://slideshowes.com/doc/350806/same-sex-sexual-assault-and-domestic-violence>

^{xxiii} <http://www.domesticviolence.com.au/pages/barriers-to-leaving-an-abusive-relationship.php>

^{xxiv} The Committee on the Rights of the Child recommended in 2005 to "establish adequate mental health services tailored for adolescents."

^{xxv} Tips for Creating Dialogue with LGBTIQ Clients, Anti-violence Project.

^{xxvi} *ibid*

²⁷ Ordinance No. SP-2357 Implementing Rules and Regulations

²⁸ Section VIII Ordinance No. SP-2357

²⁹ Section VI Ordinance No. SP 2357

³⁰ Sec. 32.1, Gender Fair Ordinance IRR.

³¹ A.M. No. 03-04-04-SC Rule On Custody Of Minors And Writ Of Habeas Corpus In Relation To Custody Of Minors

³² Section 5, Rule 58 of the Philippines Rules of court

³³ Section 1, Rule 58 of the Philippines Rules of Court

³⁴ Section 5, Rule 58 of the Philippines Rules of court

³⁵ Section 9, Rule 58 of the Philippines Rules of Court

³⁶ Section 17 of A.M No. 03-04-04-SC

³⁷ Section 18 of A.M. No. 03-04-04-SC

³⁸ Section 9

³⁹ http://pcw.gov.ph/sites/default/files/documents/laws/presidential_decree_603.pdf

⁴⁰ Article 142, P.D. 603

⁴¹ Art. 154, PD 603.

⁴² Article 150, P.D. 603

⁴³ Article 150, P.D. 603

⁴⁴ DOJ Rules & Regulations RA 7610, Sec. 32

⁴⁵ DOJ Rules & Regulations RA 7610, Sec. 32; SECTION 6. Failure to Report.

⁴⁶ Under DOJ Rules & Regulations on RA 7610 on Sec. 32, the duly authorized officer/social worker of the DSWD/local social welfare agency shall take Protective Custody of the child.

⁴⁷ DOJ Cir. 54

⁴⁸ SEC. 8. Initiation and Prosecution of Cases. – (c) Affidavit of Desistance. – Cases involving trafficking in persons should not be dismissed based on the affidavit of desistance executed by the victims or their parents or legal guardians. Public and private prosecutors are directed to oppose and manifest objections to motions for dismissal. Any act involving the means provided in this Act or any attempt thereof for the purpose of securing an Affidavit of Desistance from the complainant shall be punishable under this Act.

⁴⁹ DOJ Cir. 77

⁵⁰ Committee for the Special Protection of Children Protocol for Case Management of Child Victims of Abuse, Neglect, and Exploitation Protocol on RA 7610.

⁵¹ Section VIII, R.A. 8980.

⁵² Article 87, P.D. 603.

REFERENCE FOR MENTAL HEALTH CHAPTER:

- American Psychological Association. (2011). Practice guidelines for LGB clients: guidelines for psychological practice with lesbian, gay, and bisexual clients. *Washington, DC: American Psychological Association*. Verfügbar unter: <http://www.apa.org/pi/lgbt/resources/guidelines.aspx> (Meldung vom 8.3. 2011)
- American Psychological Association. (2012). Guidelines for psychological practice with lesbian, gay, and bisexual clients. *American Psychologist, 67*(1), 10-42
- Australian Red Cross. (2013). Psychological first aid an australian guide to supporting people affected by disaster (2nd ed.). Australia: Australian Red Cross
- Burnes, T. R., Singh, A. A., Harper, A. J., Harper, B., Maxon-Kann, W., Pickering, D. L., & Hosea, J. U. L. I. A. (2010). American Counseling Association: Competencies for counseling with transgender clients. *Journal of LGBT Issues in Counseling, 4*(3-4), 135-159.
- Common myths about LGBTQ domestic violence. (2017, October 18). Retrieved from <https://www.hrc.org/blog/common-myths-about-lgbtq-domestic-violence>.
- Crisp, C., & McCave, E. L. (2007). Gay affirmative practice: A model for social work practice with gay, lesbian, and bisexual youth. *Child and Adolescent Social Work Journal, 24*(4), 403-421.
- Dybdal, A., Melin, M., & Terlonge, P. (2013). Save the children psychological first aid training manual for child practitioners. Denmark: Save the Children Denmark.
- Eubanks-Carter, C., Burckell, L. A., & Goldfried, M. R. (2005). Enhancing Therapeutic Effectiveness With Lesbian, Gay, and Bisexual Clients. *Clinical Psychology: Science and Practice, 12*(1), 1-18.
- Everly, G. S., Jr., & Flynn, B.W. (2005). Principles and practice of acute psychological first aid after disasters. In G.S. Everly, Jr. & C. L. Parker (Eds.). *Mental Health Aspects of Disasters: Public Health Preparedness and Response, Revised* (pp. 79-89). Baltimore: John Hopkins Center for Public Health Preparedness.
- Finnerty, Peter & Kocet, Michael & Lutes, Jeff & Yates, Chad. (2017). Affirmative, Strengths-Based Counseling With LGBTQI+ People. 10.1002/9781119375517.ch10.
- Galop (n.d.). Domestic violence and abuse and the lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) communities [Fact sheet]. <http://www.galop.org.uk/wp-content/uploads/Domestic-Violence-and-Abuse-and-the-LGBT-communities.pdf>
- N Bernice, Vania & Landoy, Bernice Vania & Regina, Ma & Hechanova, Gina & Anna, Pia & Ramos, Perfecto & M Niel, Steve & Kintanar, Niel. (2015). The Application and Adaptation of Psychological First Aid: The Filipino Psychologists' Experience After Typhoon Haiyan. 2015. 81-104.
- Rock, M., Carlson, T. S., & McGeorge, C. R. (2010). Does affirmative training matter? Assessing CFT students' beliefs about sexual orientation and their level of affirmative training. *Journal of marital and family therapy, 36*(2), 171-184.
- World Health Organization, War Trauma Foundation & World Vision International. (2011). Psychological first aid: guide for field workers. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/44615>

LGBTI - Friendly Hotlines

**QC Protection Center Building
Quezon City General Hospital and Medical Center
Seminary Road, Quezon City**

Telephone Numbers: **(02) 88.630.888 loc.618**
(02) 4261318 loc.1047

Monday through Friday 8:00 am - 5:00 pm

Facebook Page: **facebook.com/quezoncityprotectioncenter**

Email Add: **quezoncityprotectioncenter@gmail.com**

**SAGIP Center Bldg., Civic Drive
Filinvest Corporate City, Alabang
Muntinlupa 1770**

Telephone Hotline: **862-0061 to 63**

Telefax: **862-0062**

Mobile Number: **0933-2641357**

Email Address: **sagipcenter@yahoo.com**

Printed with the support from

Australian Government

Department of Foreign Affairs and Trade